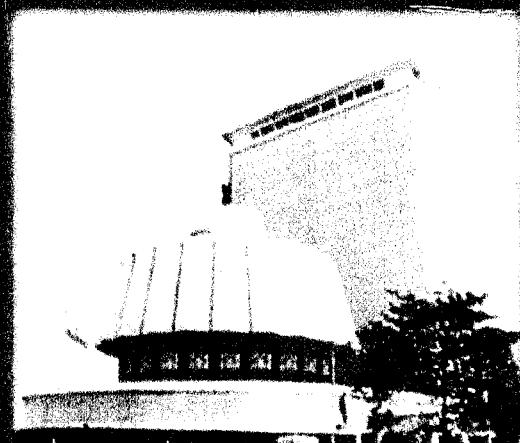

महाराष्ट्र विधानमंडळाच्या सदस्यांचे वेतन, भत्ते आणि
अन्य सोयी-सुविधा यासंबंधीचे अधिनियम, नियम
आणि निर्णय अंतर्भूत असलेली पुस्तिका

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय
नोव्हेंबर २००९

महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्यांचे वेतन, भत्ते
आणि अन्य सोयी-सुविधा यासंबंधीचे
अधिनियम, नियम आणि निर्णय
अंतर्भूत असलेली पुस्तिका

(नोव्हेंबर, २००९)

प्रत्तावना

महाराष्ट्र विधीमंडळ सदस्यांना अनुज्ञेय असलेले वेतन, भत्ते आणि अन्य सोयी या संदर्भातील अधिनियम, नियम व निर्णय संकलित केलेल्या पुस्तिकेची नवीन आवृत्ती प्रकाशित करण्यात येत आहे.

सदर पुस्तिकेत सदस्यांना अनुज्ञेय असलेल्या वेतन आणि भत्त्यांव्यतिरिक्त मिळणाऱ्या विनामूल्य प्रवासाच्या सवलती, नवीन मोटारगाडी खरेदी करण्याकरिता सवलत या संबंधीचे नियम, शासनाचे निर्णय संग्रहित करण्यात आलेले आहेत. सदस्यांच्या वैद्यकीय सुविधांच्या संदर्भात वेगळी पुस्तिका काढण्यात आली आहे.

या आवृत्तीत आमदारांच्या स्थानिय विकास कार्यक्रमांसंदर्भातील मार्गदर्शक तत्त्वे याबाबतच्या शासन निर्णयांचा प्रथमच समावेश करण्यात आला आहे. पुस्तिकेची नवीन आवृत्ती सदस्यांना निश्चितच उपयुक्त ठरेल अशी मला आशा आहे.

विधान भवन :

मुंबई,

दिनांक ३ नोव्हेंबर २००९.

अनंत कळसे,

प्रधान सचिव,

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय.

सदरस्यांचे वेतन व भत्ते याबाबत संक्षिप्त भाहिती

(दिनांक १ जुलै २००९ प्रमाणे)

(१)	वेतन	दरमहा रु. २,०००
(२)	इतर भत्ते	दरमहा रु. १,५०० एकत्रित भत्ता.
(३)	दूरध्यनी सुविधा	दरमहा रु. ८,०००
(४)	टपाल सुविधा	दरमहा रु. ७,५००
(५)	वाहन भत्ता	दरमहा रु. २५,०००
	एकूण	दरमहा रु. ४४,०००
		(एकूण रुपये चव्वेचाळीस हजार फक्त)

अनुक्रमणिका

अनु- क्रमांक (१)	विषय (२)	पृष्ठ क्रमांक (३)
१	महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्याचे वेतन व भत्ते अधिनियम, १९५६	१८
२	महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्य (भत्ते) नियम, १९५९	१२
३	महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्य (मार्ग परिवहन सेवेद्वारा विनामूल्य प्रवास) नियम, १९६१	२४
४	महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्य (रेल्वेने विनामूल्य प्रवास) नियम, १९६५	२८
५	महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्य (अपंग सदस्यांना सोयी) आदेश, १९६९	३६
६	महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्य (स्वीय सहायकांची नेमणूक) नियम, १९८१	३७
७	महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्यांना नवीन मोटारगाडी खरेदी करण्याकरिता सवलत.	४०
८	आमदारांचा स्थानिक विकास कार्यक्रम मार्गदर्शक तत्त्वे (शासन निर्णय/परिपत्रके).	४६

सन १९५६ चा मुंबई अधिनियम क्रमांक ४९

महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्यांचे वेतन व भत्ते अधिनियम, १९५६

१. संक्षिप्त नाव व प्रारंभ.—(१) या अधिनियमास महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्यांचे वेतन व भत्ते अधिनियम, १९५६ असे म्हणता येईल.
- (२) तो १ नोव्हेंबर १९५६ रोजी अंमलात आला असल्याचे मानले जाईल.
२. व्याख्या.—विषयात किंवा संदर्भात काहीही प्रतिकूल नसेल तर, या अधिनियमात,—
 - (अ) " विधानसभा " म्हणजे महाराष्ट्र विधानसभा;
 - (ब) " सभापती " म्हणजे विधानपरिषदेचा सभापती;
 - (क) " समिती " म्हणजे, यथारिथति, विधानसभेची किंवा विधानपरिषदेची समिती किंवा या दोहोंची संयुक्त समिती;
 - (ड) " विधानपरिषद " म्हणजे महाराष्ट्र विधानपरिषद;
 - (ई) " सदस्य " म्हणजे यथारिथति, विधानसभेचा किंवा विधानपरिषदेचा सदस्य;
 - (फ) " मंत्री ", " राज्यमंत्री " आणि " उपमंत्री " म्हणजे महाराष्ट्र सरकारचे अनुक्रमे मंत्री, राज्यमंत्री आणि " उपमंत्री " आणि " मंत्री " यांमध्ये मुख्यमंत्री आणि उप मुख्यमंत्री यांचा समावेश होतो;
 - (फफ) " नवीन सदस्य " म्हणजे जो सदस्य मुंबई विधानमंडळ सदस्यांचे वेतन व भत्ते (सुधारणा) अधिनियम, १९६१ च्या प्रारंभानंतर विधानसभेवर किंवा विधानपरिषदेवर निवडून आलेला किंवा नामनिर्देशित केलेला असा सदस्य, आणि यामध्ये पुनः निवडून आलेल्या किंवा पुनः नामनिर्देशित केलेल्या सदस्यांचा समावेश होतो;
 - (ग) " संसद सचिव " म्हणजे मंत्र्यांचा संसद सचिव;
 - (ह) " अध्यक्ष " म्हणजे विधानसभेचा अध्यक्ष;
 - (आय) " पदावधी " याचा अर्थ—
 - (अ) नवीन सदस्याच्या वाबतीत असा सदस्य यथारिथति विधानसभेत किंवा विधानपरिषदेत आपले पदग्रहण करील त्या तारखेपासून (किंवा पद रिकामे झाल्याची तारीख किंवा तो

निवडून आल्याच्या किंवा त्याच्या नामनिर्देशनाच्या अधिसूचनेची तारीख योपैक, जी नंतरची असेल त्या तारखेपासून पंधरा दिवसांच्या आत तो वर सांगितल्याप्रमाणे ठेंदग्रहण करण्याची शक्यता नसेल तर राज्य सरकार याबाबत आदेशाद्वारे विनिर्दिष्ट करू ल अशा आधीच्या अन्य तारखेपासून) सुरु होणारा; आणि ज्या तारखेस त्याचे पद रिकामे होईल त्या तारखेच्या संपणारा कालावधी;

(ब) अन्य कोणत्याही सदस्यांच्या बाबतीत, मुंबई विधानमंडळ सदस्यांचे वेतन व भत्ते (दुरुस्ती) अधिनियम, १९६९ च्या प्रारंभापूर्वी कोणत्याही तारखेपासून सुरु होणारा आणि ज्या तारखेस त्याचे पद रिकामे होईल त्या तारखेस संपणारा कालावधी असा होतो.

३. सदस्यांना द्यावयाचे वेतन व एकत्रित भत्ते.—(१) प्रत्येक सदस्यास त्याच्या संपूर्ण पदावधीमध्ये दरमहा रुपये २,००० या दराने वेतन देण्यात येईल.

(२) प्रत्येक सदस्यास त्याच्या संपूर्ण पदावधीमध्ये या अधिनियमाच्या उपबंधाद्वारे किंवा उपबंधाच्ये विनिर्देशपूर्वक तरतूद न करण्यात आलेल्या सर्व बाबीसाठी एकत्रित भत्ता म्हणून रुपये १,५०० इतकी रक्कम देण्यात येईल.

४. सदस्यांना द्यावयाचा दैनिक भत्ता.—कलम ८ अन्वये याबाबत करण्यात येतील अशा नियमांच्या किंवा देण्यात येतील अशा आदेशांच्या अधीन राहून प्रत्येक सदस्यास ज्या ठिकाणी विधानसभेचे किंवा विधानपरिषदेचे अधिवेशन किंवा समितीची बैठक भरवण्यात येईल त्या ठिकाणी विधानसभेच्या किंवा विधानपरिषदेच्या अधिवेशनात किंवा यथारिथ्ति समितीच्या बैठकीस उपस्थित राहण्याच्या प्रयोजनासाठी निवासाच्या कालावधीतील प्रत्येक दिवसासाठी किंवा ज्या ठिकाणी समितीचा अध्यक्ष म्हणून सदस्याच्या कर्तव्याशी संबंधित असलेले कोणतेही कामकाज चालवण्यात येत असेल किंवा सदस्य या नात्याने त्याच्या कर्तव्याशी संबंधित असलेले अन्य कोणतेही कामकाज चालवण्यात येत असेल अशा कोणत्याही ठिकाणी निवासाच्या कालावधीतील प्रत्येक दिवसासाठी रुपये ५०० या दराने दैनिक भत्ता देण्यात येईल.

परंतु, एखादा सदस्य ज्या ठिकाणी असे अधिवेशन किंवा बैठक भरवण्यात आली असेल किंवा ज्या ठिकाणी असे कामकाज चालवण्यात येत असेल अशा ठिकाणी सामान्यपणे रहात असेल किंवा कामकाज चालवत असेल तर अशा सदस्याच्या बाबतीत, पूर्वोक्त नियमाच्या किंवा आदेशांच्या अधीन, अशा सदस्यास, ज्या दिवशी तो अशा अधिवेशनास किंवा बैठकीस उपस्थित राहील किंवा असे कामकाज चालवील अशा प्रत्येक दिवसासाठी रुपये ५०० या दराने दैनिक भत्ता देण्यात येईल; परंतु लागोपाठच्या दोन बैठकांमधील किंवा ज्या दिवशी असे कामकाज चालवण्यात आले असेल अशा दिवसांमधील तीन दिवसांपेक्षा अधिक नसेल इतक्या दिवसांचा खंड हा, जो सदस्य अशा खंडात अधिवेशनाचे किंवा बैठकीचे ठिकाणी किंवा असे कामकाज चालवण्याचे ठिकाण सोडत नसेल अशा सदस्यासाठी उपस्थितीचे किंवा असे कामकाज चालवण्याचे दिवस असल्याचे मानले जाईल.

स्पष्टीकरण :—या कलमाच्या व कलम ५ च्या प्रयोजनांसाठी सभापतींच्या किंवा यथास्थिति अध्यक्षांच्या मान्यतेनुसार, कोणत्याही ठिकाणी, संसदीय प्रथा न कार्यपद्धती यासंबंधीच्या कोणत्याही उजलणी पाठ्यक्रमात भाग घेण्यासाठी किंवा कोणतेही चर्चासत्र, परिषद किंवा कोणत्याही संसदीय कामकाजाशी संबंधित असलेल्या बाबींसंबंधातील कोणत्याही संसदीय संघटनेच्या विद्यापीठाच्या किंवा इतर मान्यताप्राप्त संस्थेच्या कोणत्याही सभेस उपरिथत राहण्यासाठी सदस्याची कोणत्याही ठिकाणी उपस्थिती ही, सदस्य या नात्याने त्यांच्या कर्तव्यांशी संबंधित असलेले कामकाज चालविण्यासाठी त्या ठिकाणी असलेली त्याची उपस्थिती असल्याचे मानण्यात येईल.

५. (१) सदस्यांना द्यावयाचा प्रवास भत्ता.—प्रत्येक सदस्यास, ज्या ठिकाणी विधानसभेचे किंवा विधानपरिषदेचे अधिवेशन किंवा समितीची बैठक भरवण्यात येईल त्या ठिकाणी विधानसभेच्या किंवा विधानपरिषदेच्या अधिवेशनात किंवा समितीच्या बैठकीस उपस्थित राहण्याच्या प्रयोजनासाठी किंवा समितीचा अध्यक्ष म्हणून त्याच्या कर्तव्याशी संबंधित असलेले कोणतेही कामकाज चालवण्याच्या किंवा सदस्य म्हणून त्याच्या कर्तव्याशी संबंधित असलेल्या कोणत्याही अन्य कामकाजाकडे लक्ष देण्याच्या प्रयोजनासाठी, ज्या ठिकाणी असे कामकाज चालवण्यात यावयाचे असेल अशा ठिकाणापर्यंत केलेल्या प्रवासासाठी आणि अशा ठिकाणापासून परतीच्या प्रवासासाठी—

(एक) त्या सदस्याने प्रत्यक्षात कोणत्याही वर्गाने प्रवास केला तरी, रेल्वेच्या किंवा आगबोटीच्या वातानुकूलित टू-टियरच्या प्रवासभाड्याच्या दीडपट या दराने, आणि

(दोन) रेल्वेने किंवा आगबोटीने केलेल्या प्रवासाशिवाय आणखी सडकने, समुद्रातून किंवा नदीतून केलेल्या प्रवासासाठी दर मैलास तशाच रीतीने विहित करण्यात येईल अशा दराने प्रवास भत्ता देण्यात येईल :

परंतु एखादा सदस्य, असे अधिवेशन किंवा बैठक ज्या ठिकाणी भरविण्यात आली असेल त्या ठिकाणी किंवा सदस्य म्हणून जी कर्तव्ये असतात त्यांच्याशी संबंधित काम जेथे चालते त्या ठिकाणी सामान्यतः राहत असेल किंवा कामधंदा करीत असेल तर, अशा सदस्यांस, त्याच्या निवासस्थानापासून किंवा कामधंदाच्या जागेपासून जेथे अधिवेशन भरले आहे अशा ठिकाणापर्यंत व परत, किंवा सदस्य या नात्याने त्याची जी कर्तव्ये असतील त्यांच्याशी संबंधित काम जेथे चालू असेल अशा ठिकाणापर्यंत व परत, याप्रमाणे त्याने केलेल्या प्रवासाकरिता सहा रुपये प्रति किलोमीटर या दराने प्रवास भत्ता मिळण्यास हककदार असेल :

परंतु, आणखी असे की, एखादा सदस्य महाराष्ट्र राज्याबाहेरील कोणत्याही ठिकाणी सामान्यपणे रहात असेल किंवा कामकाज चालवत असेल तर या कलमान्यव्ये अशा सदस्यास, त्याने राज्याच्या सीमांच्या आत केलेल्या प्रवासाच्या भागासाठीच प्रवास भत्ता मिळण्याचा हकक असेल :

परंतु, आणखी असे की, एखादा सदस्य कलम ५-अक अन्वये तरतूद केलेला सोयीनुसार रेल्वेने आणि आगबोटीने प्रवास करील किंवा कलम ५-अ अन्वये विनामूल्य पासावर प्रवास करील तेहा, असा प्रवास रेल्वेने कैला आहे असे समजून अशा सदस्यास केलेल्या प्रवासाच्या अंतरासाठी पहिल्या वर्गाच्या एका भाड्याच्या रकमेइतका प्रवास भत्ता मिळण्याचा हक्क असेल :

परंतु, आणखी असे की, ज्यावेळी एखादा सदस्य रेल्वेने प्रत्यक्षात वातानुकूलित टू-टियरने किंवा थ्री-टियरने प्रवास करील त्यावेळी जर असा प्रवास या कलमामध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या कोणत्याही प्रयोजनाकरिता किंवा यथास्थिती, कलम ५-अक अन्वये तरतूद केलेल्या सुविधांच्या अनुसार असेल तर त्या सदस्यास वातानुकूलित टू-टियरच्या भाड्याच्या दीडपट एवढी किंवा यथास्थिती अशा एका भाड्याएवढी रक्कम प्रवास भत्ता म्हणून मिळण्याचा हक्क असेल.

(१-अ) पोट-कलम (१) मध्ये काहीही अंतर्भूत केलेले असले तरीही, कोणत्याही सदस्यास वर्गाच्या संपूर्ण कालावधीमध्ये, त्याच्या निवासस्थानापासून जवळ असलेल्या विमानतळापासून राज्यातील कोणत्याही शहरापर्यंत किंवा नगरापर्यंत किंवा कोणत्याही शहरापासून किंवा नगरांपासून त्याच्या राहण्याच्या ठिकाणापासून सर्वात जवळच्या विमानतळापर्यंत एकूण वीस वेळा एकेरी व त्याच्या राहण्याच्या ठिकाणापासून सर्वात जवळच्या विमानतळापर्यंत एकूण चार वेळा एकेरी विमानाने प्रवास करता येईल.

स्पष्टीकरण :—या पोटकलमाच्या प्रयोजनार्थ, ज्या सदस्याच्या निवासस्थानापासून त्याच्या सर्वात जवळ असलेले विमानतळ हे राज्याच्या बाहेर येत असेल अशा सदस्याच्या संबंधात,

“ त्याच्या निवासस्थानापासून सर्वात जवळ असलेल्या विमानतळावरुन राज्यातील ” या संज्ञेत त्यांच्या निवासस्थानापासून सर्वात जवळ असलेल्या राज्याबाहेरील विमानतळाचा अंतर्भाव असेल.

(२) कलम ४ मध्ये किंवा या कलमामध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, विधानसभेच्या किंवा विधानपरिषदेच्या कोणत्याही अधिवेशनाच्या मुदतीत जर सदस्य, अधिवेशन ज्या ठिकाणी भरविण्यात आले असेल त्या ठिकाणापासून तो सामान्यतः ज्या ठिकाणी रहात असेल किंवा व्यवसाय करीत असेल त्या ठिकाणापर्यंतवा आणि तेथून परतीचा असा प्रवास करील तर त्यास त्याच्या विकल्पानुसार, एकतर अशा प्रवासाच्या मुदतीसाठी दैनिक भत्ता किंवा प्रवास भत्ता घेण्याचा हक्क असेल.

५अ. समितीचा समिती प्रमुख किंवा सदस्य भारताच्या कोणत्याही भागात कामाच्या संबंधात दौन्यावर असताना त्यास द्यावयाचे भत्ते.—समितीच्या प्रमुखास किंवा सदस्यांस, असा समिती प्रमुख किंवा सदस्य म्हणून आपली कर्तव्ये पार पाडण्यासाठी केलेल्या दौन्यांच्या ओघात त्यांनी भारताच्या कोणत्याही भागात केलेल्या प्रवासाच्या बाबतीत कलम ४ व ५ मध्ये तरतूद केलेल्या दरांनी दैनिक भत्ता व प्रवास भत्ता देण्यात येईल.

५अब. समितीच्या प्रमुखास वातानुकूलित डव्यातून रेल्वेने किंवा विमानाने प्रवास करण्याचा हक्क असेल.—कलम ५ व ५अ नियम काहीही अंतर्भूत असले तरी, कोणत्याही सदस्यास कोणत्याडी समितीचा प्रमुख म्हणून त्यांच्या कर्तव्याशी संबंधित असलेले कोणतेही कामकाज चालवण्याच्या प्रयोजनासाठी त्या कलमामध्ये निर्दिष्ट केलेला प्रवास वातानुकूलित डव्यातून रेल्वेने किंवा विमानाने करता येईल, किंवा पार पाडता येईल, आणि अशा बाबतीत त्यास अशा प्रत्येक प्रवासासाठी वातानुकूलित मार्गाच्या भाड्याच्या सव्यापट रकमेइलका किंवा यथारिती विमानाच्या भाड्याइलका प्रवास भत्ता मिळण्याचा हक्क असेल.

५अक. (१) आगगाडीने आणि बोटीने मोफत प्रवास.—प्रत्येक सदस्यास त्याबाबत नियमाद्वारे किंवा आदेशांद्वारे विहित करण्यात येईल अशा रीतीने व अशा शर्तीच्या अधीन, ज्यामुळे त्यास भारताच्या कोणत्याही भागात कोणत्याही रेल्वेने पहिल्या वर्गाने किंवा यथारिती वातानुकूलित टूटियरने किंवा थ्रीटियरने किंवा महाराष्ट्राच्या कोणत्याही भागात आगबोटीने प्रवास करण्याचा हक्क मिळेल, अशा सौंधी पुरविण्यात येतील.

परंतु सदस्यास, एकतर एकट्याने किंवा आपल्या पती-पत्नीसह किंवा आपल्या अज्ञान मुलांसह संयुक्तपणे किंवा आपल्या पत्नी-पतीसह व अज्ञान मुलांसह किंवा सोबत्यासह संयुक्तपणे भारताच्या कोणत्याही भागात, मग तो भाग राज्यांतर्गत असो किंवा राज्याबाहेर असो रेल्वेने असा प्रवास करता येईल. तथापि, अशा सदस्याने राज्याबाहेर प्रवास केलेले अंतर आणि त्याच्या कुटुंबातील व्यक्तींनी किंवा सोबत्याने राज्यांतर्गत किंवा राज्याबाहेर प्रवास केलेले अंतर हे कोणत्याही वित्तीय वर्षी एकूण तीस हजार किलोमीटरसंपेक्षा अधिक होता कामा नये.

स्पष्टीकरण.—प्रवासाच्या अंतरासाठी असलेली तीस हजार किलोमीटरसंघी कमालमर्यादा मोजण्याच्या प्रयोजनासाठी सदस्याने राज्याबाहेर केलेल्या प्रवासाचे किलोमीटर्स व त्याच्या कुटुंबातील व्यक्तींनी किंवा सोबत्याने त्यांच्या निवासस्थानापासून, मग ते राज्यांतर्गत असो किंवा राज्याबाहेर असो, केलेल्या प्रवासाचे अंतर (किलोमीटर्स) हे वेगवेगळे मोजण्यात यईल.

(२) (अ) या अधिनियमात काहीही अंतर्भूत असले तरी, जर सदस्य एक तर एकट्याने किंवा त्याची पत्नी-पती आणि अज्ञान मुळे यांच्यासह किंवा सोबत्यासह संयुक्तपणे राज्यात किंवा राज्याबाहेर भारताच्या कोणत्याही भागात या कलमात तरतूद केल्याप्रमाणे रेल्वेऐवजी, विमानाने प्रवास करील तर त्यास, जणू काही यथारिती त्याने किंवा या दोघांनी किंवा त्या सर्वांनी, रेल्वेच्या प्रथम वर्गाने प्रवास केला होता असे समजून, तीस हजार किलोमीटरसंघ्या मर्यादेस अधीन राहून, प्रवास भत्याची मागणी करण्याचा हक्क असेल अशा बाबतीत, विमानाने केलेल्या प्रवासाचे भाडे आणि रेल्वेच्या प्रथम वर्गाचे प्रवास भाडे यांतील फरकाची रक्कम सदस्याला सोसावी लागेल.

(ब) ज्या बाबतीत उपरोक्तप्रमाणे एखादा सदस्य एकत्र एकट्याने किंवा त्याच्या कुटुंबातील व्यक्तीसह किंवा सोबत्यासह संयुक्तपणे हा प्रवास राज्याबाहेर भारतातील कोणत्याही भागात आगबोटीने किंवा मार्गपरिवहनाच्या बसने करील त्या बाबतीत त्याला, प्रवासासाठी असलेल्या तीस हजार किलोमीटर्सच्या कमाल मर्यादेच्या अधीन, राज्याबाहेरील भारताच्या कोणत्याही भागात प्रवास करण्यासाठी, तेवढ्याच अंतरासाठी रेल्वेच्या प्रथमवर्ग प्रवासाच्या भाड्यापेक्षा आगबोटीच्या प्रवासाचे भाडे किंवा बसचे भाडे कमी असेल तर असे कमी भाडे मागण्याचा हक्क राहील किंवा जर आगबोटीच्या प्रवासाचे भाडे किंवा बसचे भाडे तेवढ्याच अंतराच्या रेल्वेच्या प्रथमवर्ग प्रवास भाड्यापेक्षा अधिक असेल तर तेवढ्याच अंतराच्या रेल्वेच्या प्रथमवर्ग प्रवास भाड्याची मागणी करण्याचा हक्क राहील आणि त्याला दोन भाड्यामधून फरक सोसावा लागेल.

(३) या कलमात आणि कलम ५-अ मध्ये ज्या बाबतीत एखादा सदस्याला जोडीदारासह संयुक्तपणे (अज्ञान मुलांसह किंवा अज्ञान मुलांशिवाय किंवा सोबत्यासह) प्रवास करण्याची सुविधा देण्यात आली असेल त्या बाबतीत महिला सदस्य असल्यास, तिला प्रवासाच्या या सुविधा, वेळोवेळी तिच्या पतीसह किंवा त्याएवजी कलम ६, पोट-कलम (२) खालील स्पष्टीकरणात व्याख्या केल्याप्रमाणे, तिच्या कुटुंबातील इतर कोणत्याही व्यक्तीसह संयुक्तपणे घेण्याचा हक्क राहील.

५अ. मार्गपरिवहन सेवेने मोफत प्रवास.—प्रत्येक सदस्यास एक विनामूळ्य अहस्तांतरणीय पास आणि आकार न देता जागा राखून ठेवण्यासाठी एक प्रमाणक पुस्तक पुरविण्यात येईल; त्यामुळे त्यास, एकत्र एकट्याने किंवा आपल्या पत्नीसह/पतीसह किंवा सोबत्यासह संयुक्तरित्या त्याबाबत नियमाद्वारे किंवा आदेशाद्वारे विहित करण्यात येतील अशा मार्गपरिवहन सेवेने तसेच महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळ मर्यादित यांनी सोय केलेल्या मार्गपरिवहन सेवेने (महाराष्ट्र राज्याच्या ज्या भागात अशा सेवा चालू असतील अशा कोणत्याही भागात) विहित करण्यात येईल अशा वर्गाने वा अशा शर्तीच्या अधीन केहाही प्रवास करण्याचा हक्क असेल.

५ब. सदस्यांनी पद रिक्त केल्यावर त्यांना द्यावयाचा दैनिक भत्ता व प्रवास भत्ता या अधिनियमात काहीही अंतर्भूत असेले तरी एखादी व्यक्ती सदस्य असण्याचे बंद झाल्यानंतर अशा व्यक्तीस,—

(अ) ज्या दिवशी ती सदस्य असण्याचे बंद झाले असेल त्या दिवसाच्या लगेच नंतरच्या दिवसासाठी कलम ४ मध्ये तरतूद केलेल्या दराने दैनिक भत्ता, आणि

(ब) परतीच्या प्रवासासाठी, अशा प्रवासासाठी कलम ५ मध्ये तरतूद केलेल्या दराने प्रवास भत्ता मिळण्याचा हक्क असेल आणि नेहमीच हक्क होता असे मानले जाईल.

५क. सदस्यांना दूरध्वनीची सोय :—(१) प्रत्येक सदस्यास, तो सामान्यतः जेथे राहात असेल त्या ठिकाणी किंवा निवासासाठी तो वापरत असेल अशा, राज्यातील इतर कोणत्याही ठिकाणी शासनाच्या खर्चाने, दूरध्वनी बसवून मिळविण्याचा हक्क असेल (दूरध्वनीच्या) प्रारंभिक ठेवीदाखलची तो बसविण्यादाखलची व भाडे खर्चादाखलची रक्कम राज्य शासनाकडून सोसण्यात येईल.

(२) एखाद्या सदस्याने पोट-कलम (१) मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या आपल्या निवासाच्या ठिकाणी स्वखर्चाने दूरध्वनी बसवून घेतला असेल त्या बाबतीत, अशा दूरध्वनीच्या संबंधातील भाडेखर्च शासनाकडून करण्यात येईल.

(३) प्रत्येक सदस्याला, त्या कलमान्यये दूरध्वनीची सोय उपलब्ध करून देण्यात आली आहे किंवा नाही किंवा सदस्याने, स्वतःच्या खर्चाने दूरध्वनी बसवून घेतला आहे किंवा कर्से ही गोष्ट विचारात न घेता, त्याला दरमहा रुपये ८,००० एवढी रक्कम देण्यात येईल.

६. सुखसोयी :—(१) सदस्यास, भाडे न देता किंवा कलम ८ अन्यये केलेल्या नियमांद्वारे किंवा आदेशांद्वारे विहित करण्यात येईल असे भाडे देऊन व अशा प्रमाणात व अशा शर्तीवर राहण्याची जागा मिळण्याचा आणि विहित करण्यात येतील अशा अन्य सोयी मिळण्याचा हक्क असेल :

परंतु, सदस्यांसाठी असलेल्या कोणत्याही वसतिगृहात सदस्यांच्या निवासाची तरतूद केली असेल त्या बाबतीत, ती तरतूद, भाड्याशिवायची असेल.

(२) कलम ८ अन्यये केलेल्या नियमांच्या किंवा आदेशाच्या अधीन राहून सदस्यास स्वतःसाठी व त्याच्याजवळ रहात असलेल्या व त्याच्यावर अवलंबून असलेल्या त्याच्या कुटुंबातील व्यक्तींसाठी राज्य सरकारकडून चालविण्यात येणाऱ्या रुग्णालयांमध्ये विनामूल्य जागा मिळण्याचा आणि वैद्यकीय मदत व उपचार मिळण्याचा हक्क असेल.

स्पष्टीकरण.—या पोट-कलमाच्या प्रयोजनासाठी “ त्याच्या कुटुंबातील व्यक्ती ” या शब्दप्रयोगाचा अर्थ, पती, पत्नी, मुलगा, मुलगी, बडील, आई, भाऊ किंवा बहीण असा होतो.

(३) सदस्यास, स्वीय सहायकाच्या सेवा विनामूल्य मिळण्याचा हक्क असेल. या प्रयोजनासाठी, सदस्यास, कलम ८ अन्यये केलेल्या नियमांद्वारे किंवा आदेशांद्वारे विहित करण्यात येईल अशी अर्हता धारण करणाऱ्या कोणत्याही व्यक्तीची आपला स्वीय सहायक म्हणून नियुक्ती करता येईल. अशाप्रकारे नियुक्त केलेल्या सहायकास, या बाबतीत केलेल्या नियमांस किंवा आदेशांस अधीन राहून दरमहा रुपये ८,००० इतके निश्चित वेतन राज्य शासनाकडून देण्यात येईल.

(४) प्रत्येक सदस्याला दौरा करण्याच्या प्रयोजनासाठी मैल भत्ता म्हणून दरमहा रुपये २५,००० इतकी ठोक रक्कम देण्यात येईल.

(५) प्रत्येक सदस्यास स्टेशनरी व टपाल खर्चापोटी दरमहा रु. ७,५०० देण्यात येतील.

६५. सदस्यांना प्रवासाच्या सोयी.—या अधिनियमाच्या इतर उपबंधास बाध येऊ न देता, आपल्या पत्तीसह/पतीसह किंवा सोबत्यासह प्रवास करणाऱ्या प्रत्येक सदस्यास, प्रत्येक अधिवेशनात एकदा, सचतःच्या नेहमीच्या निवासस्थानापासून अधिवेशनाच्या ठिकाणापर्यंत आणि परतीच्या प्रवासाकरिता आपल्या पत्तीसह/पतीसह किंवा सोबत्यासह रेल्वेच्या पहिल्या वर्गाचे भाडे किंवा यथारिती आगबोटीचे भाडे मिळण्याचा हक्क असेल :

परंतु ज्यावेळी एखादा सदस्य आपल्या पती/पत्तीसह रेल्वेच्या वातानुकूलित टू-टियरने प्रत्यक्षात प्रवास करील त्यावेळी त्यास, त्याच्या पती-पत्तीसाठी वातानुकूलित टू-टियरच्या एका वेळच्या भाड्याची रकम मिळण्याचा हक्क असेल.

६६. विधान मंडळ सदस्यांसाठी जिमखान्याची सुविधा.—(१) राज्य शासनास आदेशाद्वारे, उक्त आदेशात विनिर्दिष्ट करण्यात येतील अशा अटींना व शर्तींना अधिन राहून राज्य विधानमंडळाच्या सदस्यांना जिमखाना, कलब हाऊस किंवा मनोरंजन केंद्र इत्यादींसारख्या सुविधा उपलब्ध करून देण्याच्या प्रयोजनार्थ, मुंबई येथील विधान भवनाच्या किंवा आमदार निवासाच्या लगतच्या परिसरात महाराष्ट्र राज्य विधानमंडळाला भूखंडाचे वाटप करता येईल.

स्पष्टीकरण.—या कलमाच्या प्रयोजनार्थ, “राज्य विधानमंडळाचे सदस्य” याचा अर्थ, राज्य विधानमंडळाचे विद्यमान व भूतपूर्व सदस्य असा आहे.

(२) राज्य शासनाने पोट-कलम (१) अन्वये महाराष्ट्र राज्य विधानमंडळाला भूखंडाचे वाटप केल्यानंतर, खाली विनिर्दिष्ट केल्याप्रमाणे पदाधिकाऱ्यांचा समावेश असलेली एक व्यवस्थापकीय समिती, अशा वाटपाच्या दिनांकापासून, असा जिमखाना, कलब हाऊस किंवा, यथारिति, मनोरंजन केंद्र, इत्यादीचे व्यवस्थापन, पर्यवेक्षण, चालन व देखभाल करण्याकरिता, घटीत करण्यात आली असल्याचे मानण्यात येईल :—

(क) सभापती	..	अध्यक्षपदस्थ व्यक्ती, पदसिद्ध.
(ख) अध्यक्ष	..	सह-अध्यक्षपदस्थ व्यक्ती, पदसिद्ध.
(ग) मुख्यमंत्री	..	सदस्य, पदसिद्ध.
(घ) उप सभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद	..	सदस्य, पदसिद्ध.
(ङ) उपाध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा	..	सदस्य, पदसिद्ध.
(च) उप मुख्यमंत्री	..	सदस्य, पदसिद्ध.
(छ) संसदीय कार्यमंत्री	..	सदस्य, पदसिद्ध.

(ज) विधानसभा व विधानपरिषद यांमधील . . . सदस्य, पदसिद्ध.
विरोधी पक्षनेते.

(झ) संसदीय कार्य राज्यमंत्री . . . सदस्य, पदसिद्ध.

(झ) राज्य विधानमंडळातील मान्यताप्राप्त राजकीय . . . सदस्य, पदसिद्ध.
पक्षांमधून अध्यक्षपदस्थ व्यक्तीने नामनिर्देशित
केलेला प्रत्येकी एक सदस्य.

(३) अध्यक्षपदस्थ व्यक्ती, सदस्यांमधून एका कोषाध्यक्षाची आणि आवश्यक वाटतील अशा अन्य पदाधिकाऱ्यांची नियुक्ती करील आणि अध्यक्षपदस्थ व्यक्तीने नामनिर्देशित केलेला, महाराष्ट्र विधानसभेचा किंवा महाराष्ट्र विधानपरिषदेचा प्रधान सचिव हा, त्या समितीचा पदसिद्ध कार्यकारी सचिव असेल.

(४) महाराष्ट्र राज्य विधानमंडळाने अशा भूखंडावर उभारलेल्या अशा जिमखान्याच्या क्लब-हाऊसच्या किंवा मनोरंजन केंद्राच्या कामांची उद्घेष्टे, स्वरूप व व्याप्ती इत्यादी आणि असा जिमखाना, क्लब-हाऊस किंवा, यथारिति, मनोरंजन केंद्र यांच्या सदस्यांकडून वसूल करावयाचे सदस्यत्व शुल्क, वार्षिक वर्गणी शुल्क किंवा इतर कोणतोही शुल्क किंवा आकार, व्यवस्थापकीय समितीने त्याबाबतीत तयार केलेल्या नियमांद्वारे, विहित केल्याप्रमाणे असतील आणि असे नियम तयार करण्यात आल्यानंतर, शक्य तितक्या लवकर, ते राज्य विधानमंडळाच्या प्रत्येक सभागृहासमोर ठेवण्यात येतील.

(५) व्यवस्थापकीय समितीला, हा अधिनियम व त्याखाली करण्यात आलेले नियम व त्या त्या वेळी अंमलात असलेला इतर कोणताही कायदा यांच्या तरतुदींना अनुसरून, तिचा कारभार चालवण्यासाठी व तिची कार्ये व कर्तव्ये पार पाडण्यासाठी, उपविधी तयार करता येतील.

(६) व्यवस्थापकीय समितीचा कार्यकारी सचिव हा, अध्यक्षपदस्थ व्यक्तीच्या निदेशांनुसार समितीच्या बैठकी बोलावण्यासाठी तसेच बैठकीचे कार्यवृत्त तयार करण्यासाठी आणि समिती निदेश देईल अशी इतर कर्तव्ये व कार्ये पार पाडण्यासाठी जबाबदार असेल.

६क. (१) महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, कलम ६ब अन्वये, राज्य शासनाकडून भूखंडाचे वाटप झाल्यानंतर, “ जिमखाना निधी,” “ क्लब निधी ” किंवा यथारिति, “ मनोरंजन केंद्र निधी ” या नावाचा एक निधी उभारील. या निधीमध्ये पुढील रकमांचा समावेश असेल,—

(एक) कायद्याद्वारे त्याबाबतीत यथोचितरित्या विनियोजन केल्यानंतर, राज्य शासनाकडून सुरुवातीला पाच कोटी रुपयांपेक्षा कमी नसेल इतके अनुदान देण्यात येईल;

(दोन) सदस्यत्व शुल्क, देणगी, दाननिधी किंवा भाड्याच्या रूपाने किंवा इतर कोणत्याही साधनाद्वारे सदर संस्थेला प्राप्त झालेली अन्य कोणतीही रक्कम ;

(२) जिमखाना, क्लब किंवा यथास्थिति, मनोरंजन केंद्र भारतीय स्टेट बँक किंवा अन्य कोणत्याही राष्ट्रीयीकृत बँकेत चालू आणि बचत ठेव खाते ठेवील.

(३) असे खाते, व्यवस्थापकीय समिती, प्राधिकृत करील अशा पदाधिकाऱ्यांकडून चालविण्यात येईल.

(४) व्यवस्थापकीय समिती, प्रत्येक वित्तीय वर्षाच्या समाप्तीच्या तीन महिन्यांच्या आत, त्याचे वार्षिक अहवाल, राज्य विधानमंडळाच्या दोन्ही सभागृहांमुळे ठेवील.”.

७. मंत्री, राज्यमंत्री, उप मंत्री, अध्यक्ष, सभापती, विरोधी पक्षनेता किंवा वेतनी संसद सचिव यांना या अधिनियमान्वये वेतन आणि भत्ते मिळण्याचा हक्क असणार नाही.—या अधिनियमात काहीही अंतर्भूत असले तरी, मंत्री, राज्यमंत्री किंवा उपमंत्री, पक्ष सभापती, विरोधी पक्षनेता किंवा संसद सचिव हा विधानसभेचा किंवा विधानपरिषदेचा सदस्य आहे या कारणामुळे मंत्र्यास, राज्यमंत्र्यास, उपमंत्र्यास, अध्यक्षास, सभापतीस, विरोधी पक्षनेत्यास किंवा वेतनी संसद सचिवास या अधिनियमान्वये कोणतेही वेतन, भत्ते किंवा राहण्याची जागा मिळण्याचा हक्क असणार नाही.

८. नियम किंवा आदेश करण्याची शक्ती.—(१) (अ) यां कलमान्वये नियम किंवा आदेश करण्याच्या प्रयोजनासाठी राज्य विधानमंडळाच्या दोन्ही सभागृहांची एक संयुक्त समिती प्रस्थापित करण्यात येईल आणि तीत सभापतीने नामनिर्देशित केलेले विधानपरिषदेतील पाच सदस्य आणि अध्यक्षाने नामनिर्देशित केलेले विधानसभेतील दहा सदस्य असतील आणि वित्त मंत्री हा तिचा पदसिद्ध सदस्य व समिती प्रमुख असेल.

(ब) खंड (अ) अन्वये प्रस्थापित करण्यात आलेल्या संयुक्त समितीस तिची कार्यपद्धती विनियमित करण्याची शक्ती असेल.

(क) वित्त मंत्र्यांव्यतिरिक्त संयुक्त समितीचा सदस्य हा त्याच्या नामनिर्देशनाच्या तारखेपासून एक वर्षासाठी असा सदस्य म्हणून पद धारण करील आणि संयुक्त समितीतील कोणतीही नैमित्तिक जागा यथास्थिती, सभापती किंवा अध्यक्ष नामनिर्देशनाने भरील.

(ड) खंड (अ) अन्वये प्रस्थापित केलेल्या संयुक्त समितीस राज्य सरकारशी विचारविनिमय करून या अधिनियमाची प्रयोजने पार पाडण्यासाठी नियम किंवा आदेश करता येतील.

(ई) खंड (ड) अन्वये करण्यात आलेले कोणतेही नियम किंवा आदेश सभापतींकडून व अध्यक्षांकडून ते मान्य करण्यात येईपर्यंत आणि शासकीय राजपत्रात प्रसिद्ध करण्यात येईपर्यंत अंमलात येणार नाहीत; आणि नियमांची किंवा आदेशांची अशी प्रसिद्धी ही, ते यथोचितरित्या करण्यात आले असल्याचे निर्णयिक प्रमाण असेल.

(२) या कलमान्वये कोणताही नियम किंवा आदेश १ नोंबर १९५६ च्या आधीची नसेल अशा कोणत्याही तारखेपासून भूतलक्षी प्रभावासहीत करता येईल.

(३) या कलमान्वये केलेले नियम किंवा आदेश या अधिनियमात अधिनियमित करण्यात आले असल्याप्रमाणे परिणामक्षम असतील.

९. निरसन.—मुंबई विधानमंडळ सदस्यांचे वेतन व भत्ते अधिनियम, १९३७, मुंबई विधानमंडळ सदस्यांचा दैनिक भत्ता अधिनियम, १९५० व मुंबई विधानमंडळ सदस्यांचा प्रवास भत्ता अधिनियम, १९५० (ज्याचा या कलमात उक्त अधिनियम असा उल्लेख करण्यात आला आहे) आणि जे प्रदेश १ नोंबर १९५६ नंतर नवीन मुंबई राज्याचा भाग बनले असतील अशा कोणत्याही प्रदेशात किंवा प्रदेशांच्या संबंधात त्या तारखेच्या निकटपूर्वी अंमलात असेल असा, या अधिनियमातील उपबंधाच्या तत्सम असलेला कोणताही विधी निरसित समजण्यात येईल :

परंतु, अशा रीतीने निरसन करण्यात आले असले तरी, उक्त अधिनियमान्वये केलेले कोणतेही नियम किंवा आदेश, या अधिनियमाच्या उपबंधांशी विसर्गत नसतील तितपत, या अधिनियमान्वये केलेल्या कोणत्याही नियमांद्वारे किंवा आदेशांद्वारे त्यांचे अतिक्रमण करण्यात येईपर्यंत, अंमलात रहातील आणि ते या अधिनियमांच्या उपबंधान्वये करण्यात आले आहेत, असे मानले जाईल.

महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्य (भत्ते) नियम, १९५९

१. संक्षिप्त नाव व प्रारंभ.—(१) या नियमांस महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्य (भत्ते) नियम, १९५९ असे म्हणता येईल.

(२) तो १ नोव्हेंबर १९५६ रोजी अंमलात आला असल्याचे मानले जाईल.

२. व्याख्या.—संदर्भनुसार दुसरा अर्थ अपेक्षित नसेल तर, या नियमांत,—

(अ) “ अधिनियम ” म्हणजे महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्यांचे वेतन व भत्ते अधिनियम, (१९५६ चा मुंबई ४९);

(ब) “ दिवस ” म्हणजे मध्यरात्री सुरु होणारा चोवीस तासांचा कालावधी;

(क) “ सभागृह ” म्हणजे यथारिथती, विधानसभा किंवा विधानपरिषद;

(ड) “ सदस्य ” म्हणजे यथारिथती, विधानसभेचा किंवा विधानपरिषदेचा सदस्य; परंतु यात मंत्री, राज्यमंत्री किंवा उपमंत्री किंवा सभापती किंवा उपसभापती किंवा विधानसभा अध्यक्ष किंवा उपाध्यक्ष किंवा विरोधी पक्षनेता किंवा वेतनी संसदीय सचिव यांचा समावेश होत नाही;

(ई) “ निवासाचा कालावधी ” म्हणजे सभागृहाच्या अधिवेशनास किंवा समितीच्या बैठकीस प्रारंभ झाल्यावर सुरु होणाऱ्या आणि अधिवेशनाच्या किंवा बैठकीच्या समाप्तीनंतर संपणाऱ्या ज्या कालावधीत सदस्य ज्या ठिकाणी अधिवेशन किंवा बैठक भरवण्यात आली असेल त्या ठिकाणी अधिवेशनास किंवा बैठकीस उपस्थित राहण्यासाठी निवास करील असा कालावधी; आणि त्यात अधिवेशनाच्या किंवा बैठकीच्या प्रारंभाच्या निकटपूर्वीच्या दिवसाचा आणि अधिवेशनाच्या किंवा बैठकीच्या समाप्तीच्या लगेच नंतरच्या दिवसाचा समावेश होतो;

(फ) “ कलम ” म्हणजे अधिनियमाचे कलम.

३. दैनिक भत्ता.—या नियमांच्या उपबंधांच्या अधीन, सदस्यांना निवासाच्या कालावधीच्या प्रत्येक निवासासाठी कलम ४ मध्ये विनिर्दिष्ट क्लेल्या रूपये ५०० या दराने दैनिक भत्ता मिळण्याचा हक्क असेल :

परंतु, तो सदस्य त्या निवासाच्या कालावधीत,—

(अ) कोणत्याही दिवशी (हा दिवस, तो ज्या दिवशी त्या अधिवेशनाच्या किंवा बैठकीच्या ठिकाणाहून अंतिमरित्या प्रयाण करील आणि परत येणार नाही असा दिवस नसेल) अशा ठिकाणी निदान सहा तासांसाठी राहिला नसेल; आणि

(ब) त्या दिवशी अधिवेशन किंवा बैठक भरवण्यात आली असेल तेव्हा, तो त्या दिवशी आजारपणामुळे किंवा अशा ठिकाणाहून अंतिमरित्या अशा प्रयाणामुळे असेल त्याव्यतिरिक्त,

अशा अधिवेशनास किंवा बैठकीस उपस्थित राहिला नसेल तर त्या सदस्यास त्या दिवसासाठी दैनिक भत्ता मिळण्याचा हक्क असणार नाही.

४. सदस्यांना प्रवासभत्ता मिळण्याचा हक्क केव्हा असेल.—या नियमाच्या उपबंधाच्या अधीन, कोणत्याही सदस्यास, त्याने त्याच्या नेहमीच्या राहण्याच्या ठिकाणापासून ज्या ठिकाणी सभागृहाचे अधिवेशन किंवा समितीची बैठक भरवण्यात आली असेल अशा ठिकाणापर्यंत अशा अधिवेशनास किंवा बैठकीस उपस्थित राहण्याच्या प्रयोजनासाठी केलेल्या पहिल्या प्रवासासाठी आणि अधिवेशन किंवा बैठक समाप्त होण्यापूर्वी किंवा त्यानंतर, त्या ठिकाणापासून केलेल्या परतीच्या प्रवासासाठी असेल त्याव्यतिरिक्त कलम ५ अन्यथे प्रवास भत्ता मिळण्याचा हक्क असणार नाही :

परंतु, एखादा सदस्य त्याच्या नेहमीच्या राहण्याच्या ठिकाणाव्यतिरिक्त, अन्य ठिकाणापासून असा प्रवास करील किंवा अशा ठिकाणी परत जाईल तेव्हा, त्यास, प्रत्यक्ष केलेल्या प्रवासासाठी किंवा त्याच्या नेहमीच्या राहण्याच्या ठिकाणापासून किंवा ठिकाणापर्यंतच्या प्रवासासाठी यापैकी जो कमी असेल तो प्रवास भत्ता मिळण्याचा हक्क असेल.

५. प्रवास भत्त्याचा दर.—(१) या नियमाच्या उपबंधाच्या अधीन, सदस्यास कलम ५ अन्यथे, त्या कलमात वर्णन केल्याप्रमाणे त्याने केलेल्या प्रवासासाठी, यापुढे तरतूद केलेल्या वर्गाकरिता व दरांनी, प्रवास भत्ता मिळण्याचा हक्क असेल, म्हणजे—जर तो प्रवास—

(अ) रेल्वेने किंवा आगबोटीने केला असेल तर, असा दर त्यामधील पहिल्या वर्गाच्या किंवा यथास्थिती वातानुकूलित टू-टियर किंवा थी-टियर भाड्याच्या दीडपट असेल;

(ब) सडकने—

प्रत्येक किलोमीटरला सहा रुपये एवढा दर असेल.

(क) समुद्रातून किंवा नदीतून स्टीम लॉचने किंवा आगबोटीव्यतिरिक्त कोणत्याही जल यानाने केला असेल तर, असा दर प्रत्येक किलोमीटरला सहा रुपये असेल.

(२) (अ) पोट-नियम (१) अन्यथे काढावयाची भत्त्याची परिगणना अगदी जवळच्या मार्गासाठी, म्हणजे सदस्य ज्या मार्गाने प्रवासाच्या नेहमीच्या पद्धतीने अत्यंत वेगाने त्याच्या इष्ट स्थानी पोहोचेल अशा मार्गासाठी करण्यात येईल. जेथे एकांपेक्षा अधिक मार्ग सारखेच जवळचे असतील तेथे सर्वांत स्वस्त मार्गासाठी प्रवास भत्त्याची परिगणना करण्यात येईल.

(आ) सदस्य सामान्यपणे ज्या ठिकाणी रहात असेल किंवा कामकाज चालवत असेल अशा ठिकाणच्या अगदी जवळच्या रेल्वे स्थानकावर किंवा बंदरात यथास्थिती, सर्व आगगाड्या किंवा सर्व आगबोटी किंवा स्टीम लॉच थांबत नाहीत या कारणामुळे सदस्यास अगदी जवळच्या मार्गाने

प्रवास करणे सोयीस्कर नसेल तेव्हा, त्यास जास्त सोयीस्कर असलेल्या मार्गाने प्रवास करता येईल. आणि अशा बाबतीत, ज्या मार्गाने त्याने प्रत्यक्ष प्रवास केला असेल त्या मार्गासाठी प्रवास भन्याची परिणामना करण्यात येईल.

(ब) सर्वात जवळच्या मार्ग तातुरता बंद असेल तेव्हा त्यानंतरच्या सर्वात जवळच्या मार्गासाठी पूर्वोक्त प्रवास भाड्याप्रमाणे किंवा दराने अतिरिक्त भत्ता देता येईल.

(बब) कोणत्याही आगबोटीच्या येण्याच्या किंवा जाण्याच्या वेळांमुळे यथास्थिती, अधिवेशनाच्या किंवा बैठकीच्या किंवा राहण्याच्या ठिकाणी व लवकर पोहोचणे गैरसोयीचे आणि अशक्य असेल तर, सदस्यास त्या नंतरच्या सर्वात जवळच्या आणि स्वस्त खुष्कीच्या मार्गाने प्रवास करता येईल आणि अशा प्रवासासाठी प्रवास भत्ता घेता येईल.

(क) सर्वात जवळच्या मार्गाच्या संबंधात शंका किंवा विवाद उद्भवेल त्या बाबतीत ती बाब, यथास्थिती, सभापतींकडे किंवा अध्यक्षांकडे विचारार्थ पाठविण्यात येईल, आणि सभापती किंवा अध्यक्ष सर्वात जवळच्या मार्ग निश्चित करील आणि असा निर्णय अंतिम असेल.

६. काही विशिष्ट बाबतीत सदस्यास समितीच्या बैठकीत उपस्थित राहण्यासाठी भत्ते मिळण्याचा हक्क असणार नाही.—नियम ३ व ४ मध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी सदस्यास,—

(अ) कोणत्याही दिवशी समितीच्या बैठकीस उपस्थित राहण्यासाठी, तो अशा बैठकीच्या त्या दिवशीच्या एकूण कालावधीच्या निदान अर्ध्या कालावधीसाठी अशा बैठकीस उपस्थित नसेल तर, या अधिनियमाच्ये प्रवास भत्ता किंवा दैनिक भत्ता मिळण्याचा हक्क असणार नाही;

(ब) सभागृहाचे अधिवेशन चालू असेल तेव्हा समितीची बैठक बोलावण्यात आली असेल अशा बाबतीत, त्याने अधिवेशनास उपस्थित राहण्यासाठी केलेल्या प्रवासासाठी त्याने आधीच प्रवास भत्ता घेतला असेल तर, त्याला प्रवास भत्ता मिळण्याचा हक्क असणार नाही :

परंतु, पूर्वोक्त कालावधीसाठी बैठकीस उपस्थित न राहण्याबद्दल समाधानकारक स्पष्टीकरण देण्यात आल्यास यथास्थिती, सभापतीस किंवा अध्यक्षास खंड (अ) अन्वये भत्ते देण्यास मंजुरी देता येईल.*

७. मधल्या प्रवासासाठी प्रवास भत्ता.—(१) सभागृहाचे अधिवेशन चौदा दिवसांपेक्षा अधिक कालावधीसाठी भरवण्यात आले असेल तेव्हा चौदा दिवसांचा कोणताही अखंड कालावधी संपल्यानंतर, जो सदस्य अशा चौदा दिवसांच्या कालावधीत कोणत्याही सात बैठकींना उपस्थित राहिल्यानंतर अधिवेशनाच्या ठिकाणाहून महाराष्ट्र राज्यातील कोणत्याही ठिकाणी जाईल अशा

सदस्यास, त्याने अशा ठिकाणापर्यंत केलेल्या प्रवासासाठी आणि अधिवेशनास उपस्थित राहण्यासाठी त्या ठिकाणाहून परतण्यासाठी केलेल्या प्रवासासाठी नियम ५ अन्वये अनुज्ञेय असलेल्या दराने प्रवास भत्ता मिळण्याचा हक्क असेल; मात्र, अशा प्रवास भत्याची एकूण रक्कम, सदस्याने प्रवास केला नसता तर अनुपस्थितीच्या दिवसांसाठी अधिनियमान्वये अशा सदस्यास जो दैनिक भत्ता अनुज्ञेय झाला असता अशा दैनिक भत्याच्या एकूण रकमेपेक्षा अधिक होता कामा नये.

(२) पोट-नियम (१) मध्ये काहीही असले तरी, जेव्हा असे प्रवास, चौदा दिवसांची उक्त मुदत समाप्त होण्यापूर्वी करण्यात आले असतील, तेव्हा उक्त प्रवास हे सुद्धा पोट-नियम (१) च्या प्रयोजनासाठी जर सदस्य, उक्त पोट-नियमात आवश्यक असल्याप्रमाणे सात बैठकींना हजर राहिला असेल आणि प्रवासाची सुरुवात आणि चौदा दिवसांची उक्त मुदतीची समाप्ती यांमधील दिवस किंवा कालावधी हा, ज्या मुदतीत सभागृहाची कोणतीही बैठक भरविण्यात आली नाही अशी अखंड मुदत असेल तर, उक्त पोट-नियमांनुसारच करण्यात आले आहेत असे समजप्यात आले पाहिजे.

८. स्थगनकालात समितीच्या बैठकीस उपस्थित राहण्यासाठी भत्ते.—समितीची बैठक एकापेक्षा अधिक दिवस स्थगित करण्यात आली असेल आणि ज्या ठिकाणी बैठक भरविण्यात आली असेल त्या ठिकाणाहून सदस्य सामान्यपणे ज्या ठिकाणी रहात असेल किंवा कामकाज चालवित असेल त्या ठिकाणापर्यंत त्याने प्रवास केला असेल आणि बैठक भरविण्यात आलेल्या ठिकाणी, तो परत आलेला असेल तर त्याला त्याच्या इच्छेनुसार, एकतर अशा प्रवासाच्या कालावधीसाठी दैनिक भत्ता किंवा प्रवास घेण्याचा हक्क राहील.

९. स्थगित अधिवेशनास सदस्य उपस्थित राहतील तेव्हा अनुज्ञेय असलेले भत्ते.—एखादा सदस्य अधिवेशनाच्या किंवा समितीच्या बैठकीच्या ठिकाणी येऊन पोहोचेल आणि असे अधिवेशन किंवा बैठक पुढच्या तारखेपर्यंत स्थगित करण्यात आली असेल तेव्हा, अशा सदस्यास स्थगनाची पुरेशी अगाऊ सूचना नसेल तर, त्यास नियम ८ नुसार भत्ता मिळण्याचा हक्क असेल.

१०. अधिवेशनापूर्वी किंवा अधिवेशनानंतर भरण्यात आलेल्या समितीच्या बैठकीस उपस्थित राहण्यासाठी भत्ते.—(१) एखाद्या समितीची बैठक सभागृहाच्या अधिवेशनास प्रारंभ होण्यापूर्वी पाचपेक्षा अधिक नसतील इतके दिवस आधी भरवण्यात आली असेल आणि अधिवेशनास प्रारंभ होण्यापूर्वी स्थगित किंवा समाप्त करण्यात आली असेल तेव्हा,—

(अ) जर सदस्य, बैठकीचे स्थगन किंवा समाप्ती आणि अधिवेशनाचा प्रारंभ यामधील कालावधीत, ज्या ठिकाणी बैठक भरवण्यात आली असेल अशा ठिकाणी राहिला असेल तर अशा सदस्यास अशा कालावधीत त्याच्या राहण्याच्या प्रत्येक दिवसासाठी कलम ४ मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या दराने दैनिक भत्ता घेता येईल;

(ब) तो सामान्यपणे ज्या ठिकाणी रहात असेल किंवा कामकाज चालवत असेल अशा ठिकाणास त्याने अशा कालावधीत भेट दिली असेल, आणि तो अधिवेशनास उपस्थित राहण्यासाठी या ठिकाणाहून परत येईल तर त्यास, त्याने केलेल्या प्रवासासाठी नियम ५ अन्वये अनुज्ञेय असलेल्या दराने प्रवास भत्ता घेता येईल; परंतु अशा प्रवास भत्त्याची एकूण रक्कम, या खंडाचा उपखंड (अ) त्यास लागू झाला असता तर त्याने जितका दैनिक भत्ता घेतला असता त्या दैनिक भत्त्याच्या रकमेपेक्षा अधिक होता कामा नये.

(२) एखादा समितीची बैठक सभागृहाच्या अधिवेशनाच्या स्थगनानंतर किंवा सत्र समाप्तीनंतर पाच दिवसांच्या आत भरवण्यात आली असेल, तेव्हा—

(अ) जर सदस्य, अधिवेशनाचे, स्थगन किंवा सत्र समाप्ती आणि बैठकीचा प्रारंभ यामधील कालावधीत, ज्या ठिकाणी अधिवेशन भरविण्यात आले असेल अशा ठिकाणी राहिला असेल तर अशा सदस्यास अशा कालावधीत त्याच्या राहण्याच्या प्रत्येक दिवसासाठी कलम ४ मध्ये विनिर्दिष्ट दराने दैनिक भत्ता घेता येईल;

(ब) तो सामान्यपणे ज्या ठिकाणी रहात असेल किंवा कामकाज चालवत असेल अशा ठिकाणास त्याने अशा कालावधीत भेट दिली असेल आणि तो बैठकीस उपस्थित राहण्यासाठी त्या ठिकाणाहून परत येईल तर त्यास, त्याने केलेल्या प्रवासासाठी नियम ५ अन्वये अनुज्ञेय असलेल्या दराने प्रवास भत्ता घेता येईल. परंतु, अशा प्रवास भत्त्याची एकूण रक्कम, या खंडाचा उपखंड (अ) त्यास लागू झाला असता तर त्याने जितका दैनिक भत्ता घेतला असता त्या दैनिक भत्त्याच्या रकमेपेक्षा अधिक भत्ता होता कामा नये.

१०-अ. कार्यालयात हजर राहण्यासाठी समिती प्रमुखास भत्ते.—समिती प्रमुख म्हणून सदस्य कामकाज चालवित असताना ज्या बाबतीत लागोपाठच्या दोन दिवसांमधील खंडकाळ तीन दिवसांपेक्षा जास्त नसेल त्या बाबतीत, जर सदस्य सदरहू खंडकालात, सामान्यपणे तो ज्या ठिकाणी रहात असेल किंवा कामकाज चालवित असेल त्या ठिकाणास भेट देईल आणि पुन्हा असे कामकाज चालविण्यासाठी परत येईल, तर त्यास कलम ५ अन्वये अनुज्ञेय असलेल्या प्रवास भत्त्याइतकी किंवा ज्या ठिकाणी कामकाज चालविण्यात आलेले होते, त्या ठिकाणी त्याने मुक्कास केला असता तर कलम ४ अन्वये अनुज्ञेय असलेल्या दैनिक भत्त्याइतकी, यापैकी जी कमी असेल ती रक्कम मिळण्याचा हक्क असेल.

११. कोणत्याही दिवशी अधिवेशनास किंवा बैठकीत उपस्थित राहिल्यानंतर राजीनामा देणाऱ्या किंवा सदस्य असण्याचे बंद होणाऱ्या सदस्यास त्या दिवसासाठी वेतन व भत्ते मिळण्याचा हक्क असणे.—एखादा सदस्य सभागृहाच्या अधिवेशनासे किंवा समितीच्या बैठकीस उपस्थित राहिल्यानंतर लगेच आपल्या पदाचा राजीनामा किंवा सदस्य असण्याचे बंद होईल तेव्हा त्यास या नियमात काहीही अंतर्भूत असले तरी, तो ज्या दिवशी राजीनामा दर्इल किंवा सदस्य असण्याचे बंद होईल त्या दिवसासाठी त्याचे वेतन, दैनिक भत्ते आणि तरेच, तो सामान्यपणे ज्या ठिकाणी राहात असेल किंवा कामकाज चालवत असेल त्या ठिकाणी परत जाण्याच्या प्रवासासाठी प्रवास भत्ता घेण्याचा हक्क असेल. ज्या ठिकाणी अधिवेशन किंवा बैठक भरवण्यात आली असेल अशा ठिकाणी, तो ज्या दिवशी त्याने राजीनामा दिला असेल किंवा तो सदस्य असण्याचे बंद झाले असेल त्या दिवसांच्या लगेच नंतरच्या दिवशी निदान सहा तासांसाठी राहिला असेल तर, त्यास अशा लगेच नंतरच्या दिवसासाठी देखील दैनिक भत्ता मिळण्याचा हक्क असेल.

१२. अन्य नात्याने आधीच भत्ता घेण्यात आला असेल तर पुन्हा न घेणे.—या नियमात काहीही अंतर्भूत असले तरी, एखाद्या सदस्याने अन्य नात्याने एखाद्या प्रवासासाठी किंवा मुक्कामासाठी सरकारी कोषागारातून किंवा इतर कोणत्याही शासकीय अथवा निमशासकीय संरचांतून प्रवास भत्ता किंवा दैनिक भत्ता घेतला असेल तर त्याच प्रवासासाठी किंवा मुक्कामासाठी त्यास या नियमान्वये अनुज्ञेय असलेला प्रवास भत्ता किंवा दैनिक भत्ता घेता येणार नाही.

१३. प्रवास भत्ता आगाऊ घेता येईल.—एखाद्या सदस्यास या नियमान्वये त्याच्या अंतिम परतीच्या प्रवासासाठी आगाऊ भत्ता घेता येईल.

१४. दैनिक भत्ता आगाऊ न देणे.—कोणत्याही सदस्यास दैनिक भत्ता आगाऊ देण्यात येणार नाही.

१५. बिलांची लेखापरीक्षा.—(१) प्रवास भत्त्याची किंवा दैनिक भत्त्याची मागणी करणाऱ्या सदस्याने याबाबतचे बिल तयार केले पाहिजे आणि त्यावर, त्याच्या मागणीस लागू असलेले खालील नमुन्यातील कोणतेही एक किंवा अधिक प्रमाणपत्रे पृष्ठांकित केली पाहिजेत व ते बिल महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाकडे सादर केले पाहिजे.

(कलम ४ चे परंतुक पहा.)

(एक) प्रमाणित करण्यात येते की, दिनांक रोजी सुरु होणाऱ्या व दिनांक रोजी संपणाऱ्या खंडाच्या ज्या कालावधीसाठी कलम ४ च्या परंतुकान्वये दैनिक भत्त्याची मागणी करण्यात आली आहे, त्या कालावधीत मी अधिवेशनाचे किंवा बैठकीचे ठिकाण सोडून गेलो नव्हतो.

(कलम ५ चे परंतुक पहा.)

(दोन) प्रमाणित करण्यात येते की, सामान्यपणे मुंबई/नागपूर येथे राहत नाही किंवा कामकाज चालवत नाही.

(तीन) प्रमाणित करण्यात येते की, सडकेने, समुद्रातून किंवा नदीतून केलेल्या प्रवासाची अंतरे, मला खात्री करून घेणे शक्य होते तेथवर बरोबर आहेत.

(नियम ३ पहा.)

(चार) प्रमाणित करण्यात येते की, ज्या दिवसासाठी/दिवसांसाठी दैनिक भत्त्याची मागणी करण्यात आली आहे, त्या दिवशी मी विधानपरिषदेच्या/विधानसभेच्या बैठकीस/बैठकीना उपस्थित राहिलो होतो/आजारीपणामुळे किंवा अंतिम प्रयाणामुळे उपस्थित राहू शकलो नाही.

(पाच) प्रमाणित करण्यात येते की, मागील बाजूस नमूद केल्याप्रमाणे ज्या दिवसासाठी दैनिक भत्त्याची मागणी करण्यात आली आहे अशा प्रत्येक दिवशी, विधानपरिषदेच्या/विधानसभेच्या अधिवेशनास/समितीच्या बैठकीस उपस्थित राहण्याच्या प्रयोजनासाठी मी मुंबई/नागपूर येथे सहा तासांपेक्षा कमी नसेल इतक्या कालावधीसाठी राहिलो नाही.

(पाच) (अ) प्रमाणित करण्यात येते की, (१) विधानसभा/विधानपरिषद अधिवेशनास उपस्थित राहणे, (२) समितीच्या बैठकीस उपस्थित राहणे, (३) समिती प्रमुख म्हणून माझ्या कर्तव्याशी संबंधित असलेले कामकाज पार पाडणे, (४) सदस्य म्हणून माझ्या कर्तव्याशी संबंधित असलेले कामकाज पार पाडणे या प्रयोजनार्थ ज्या ठिकाणी अधिवेशन/बैठक घेण्यात येते अशा ठिकाणी किंवा जेथे अशा प्रकारचे कामकाज पार पाडावयाचे आहे अशा ठिकाणापर्यंत केलेला प्रवास हा देयकामध्ये दर्शविण्यात आलेल्या पद्धतीप्रमाणे प्रत्यक्षात करण्यात आला होता.

[नियम ५ (१) (एक) आणि कलम ५ पहा.]

(सहा) प्रमाणित करण्यात येते की, सडकेने भाड्याच्या वाहनातून केलेल्या प्रवासाच्या बाबतीत, सडकेने केलेल्या प्रवासासाठी मागणी करण्यात आलेला भत्ता, वाहन भाड्याने घेण्यासाठी मी प्रत्यक्ष केलेल्या खर्चांपेक्षा अधिक नाही.

[कलम ५ (१) (एक) चे तिसरे परंतुक पहा.]

(सात) प्रमाणित करण्यात येते की, सडकेने केलेला प्रवास हा विनामूल्य पासाच्या सोयीचा उपयोग करून राज्य परिवहन सेवेद्वारा केलेला नाही.

(नियम ६ पहा.)

(आठ) प्रमाणित करण्यात येते की, समितीच्या ज्या बैठकीच्या किंवा बैठकींच्या बाबतीत प्रवास भत्याची आणि दैनिक भत्याची मागणी करण्यात आली आहे त्या बैठकीस किंवा बैठकींना मी त्या दिवशीच्या/त्या दिवसांपैकी प्रत्येक दिवशीच्या एकूण कालावधीच्या निदान अर्ध्या कालावधीसाठी उपरिथत राहिलो होतो.

(नियम ७, ८, ९ व १० पहा.)

(नऊ) प्रमाणित करण्यात येते की, ज्या प्रवासासाठी मी नियम ७, ८, ९, १० अन्यथे, प्रवास भत्याची मागणी केली आहे ते प्रवास मी प्रत्यक्ष केलेले आहेत.

(नियम ८, ९ व १० पहा.)

(दहा) प्रमाणित करण्यात येते की, रोजी सुरु होणाऱ्या आणि रोजी संपणाऱ्या ज्या कालावधीसाठी मी नियम ८, ९, १० आणि नियम ३ अन्यथे दैनिक भत्याची मागणी केली आहे त्या कालावधीत मी मुंबई/नागपूर येथे सहा तासांपेक्षा कमी नसेल इतक्या कालावधीसाठी राहिलो होतो.

(नियम १२ पहा.)

(अकरा) प्रमाणित करण्यात येते की, मी अन्य नात्याने यापूर्वी त्याच प्रवासासाठी प्रवास भत्ता किंवा त्याच मुक्कामासाठी दैनिक भत्ता घेतलेला नाही.

(नियम १३ पहा.)

(बारा) प्रमाणित करण्यात येते की, जेथे विधानसभेचे/विधानपरिषदेचे अधिवेशन घेण्यात आले होते किंवा जेथे बैठक झाली होती किंवा कामकाज पार पाडण्यात आले होते त्या ठिकाणापासून परतीच्या प्रवासाच्या प्रयोजनार्थ मी आगाऊ प्रवास भत्ता घेतलेला आहे अशा परतीच्या प्रवासासंबंधीचा तपशील प्रवास पूर्ण झाल्यानंतर सादर करण्यात येईल. तसेच मी अशी लेखी हमी देतो की, या देयकाढ्वारे मी घेतलेल्या प्रवास भत्याच्या आगाऊ रकमेपेक्षा, प्रत्यक्षात केलेल्या परतीच्या प्रवासाच्या संदर्भात अनुज्ञेय असलेली प्रवास भत्याची रक्कम जेवढ्या रकमेने कमी असल्याचे, काही असल्यास आढळून येईल तेवढी रक्कम मी परत करीन.

(२) बिलावर विधानमंडळ सचिव किंवा त्याने याबाबत प्राधिकृत केलेला कोणताही अधिकारी प्रतिस्वाक्षरी करील आणि त्या बिलाची रक्कम सदस्यास त्याच्या अभिहस्तांकित खात्यावरील धनादेशाने किंवा ज्या कोषागारातून तो वेतन घेत असेल त्या कोषागारातून चुक्री करण्यात येईल :

परंतु, सदस्याने नियम ९ अन्यथे भत्यांची मागणी केली असेल तेहा, सचिव किंवा असा अधिकारी बिलावर प्रतिस्वाक्षरी करण्यापूर्वी, त्या बिलावर खालील प्रमाणपत्र देखिल पृष्ठांकित करील :—

प्रमाणित करण्यात येते की,* यांस अधिवेशनाच्या
 + च्या बैठकीच्या दिनांक च्या स्थगनाची
 पुरेशी आगाऊ सूचना मिळाली नव्हती.

(3) त्यानंतर चुकती केलेली प्रमाणके महालेखापाल यांच्याकडे पाठविण्यात येतील.

१६-अ. डाकबंगले इत्यादीत राहण्यासाठी जागा.—एखादा सदस्य, सदस्य म्हणून त्याच्या कर्तव्याशी संबंधित असलेले कोणतेही कामकाज करण्याच्या प्रयोजनासाठी महाराष्ट्र राज्यातील कोणत्याही ठिकाणास भेट देईल तेव्हा, तशा अर्थाचे प्रमाणपत्र दिल्यावर, त्यास अशा कामकाजासाठी अशा ठिकाणी त्याच्या निवासाच्या कालावधीत सरकारी डाकबंगल्यात, निरीक्षण बंगल्यात, विश्राम भवनात किंवा विश्रामगृहात, वर्ग-१ अधिकारी कामावर असताना त्यांना ज्या अटींवर व शर्तींवर त्यात जागा देण्यात येते त्याच अटींवर व शर्तींवर जागा देण्यात येईल.

१७. दूरध्वनीची सोय.—एखादा सदस्य, यथास्थिती, सभागृहाच्या अधिवेशनाच्या वेळी किंवा समितीच्या बैठकीच्या वेळी त्या बाबतीत, विधानमंडळ सदस्याच्या वसतिगृहात राहत असेल अशा सदस्यास, उक्त आमदार निवासात बसवण्यात आलेल्या दूरध्वनीवरून आणि तसेच, सदस्यांच्या उपयोगासाठी विधानसभा किंवा विधानपरिषद कक्षांजवळ बसवण्यात आलेल्या दूरध्वनीवरून विनामूल्य स्थानिक दूरभाषिते करण्याचा हक्क असेल.

१८. सदस्यांच्या बिलांमधून सरकारला देय असलेल्या व अन्य देय रकमांची वसुली.—
 (१) जेव्हा जेव्हा घरभाडे, दूरध्वनीच्या देय रकमा, इत्यादींसारख्या सरकारला देय असलेल्या कोणत्याही रकमा सदस्यांकडे थकित असल्याचे कळवण्यात आले असेल आणि संबंधित प्राधिकाऱ्यांकडून त्यांच्या पुष्ट्यर्थ मागणी किंवा बिले मिळाली असतील आणि वारंवार विनंती करूनही अशा सदस्याने अशा देय रकमा देण्यात कसूर केली तेव्हा तेव्हा त्या सदस्यासाठी व त्याच्या वतीने तयार करावयाच्या पुढच्या वेतन किंवा प्रवास भत्याच्या व दैनिक भत्याच्या बिलातून अशा देय असलेल्या रकमेहतकी रक्कम वजा करण्यात येईल व शिल्लक रक्कम त्यास देण्यात येईल.

(२) सामान्यपणे एखाद्या सदस्याच्या नावे थकित असलेल्या कोणत्याही बिनसरकारी देय रकमा त्याच्या वेतन किंवा भत्यातून वसूल करण्यात येणार नाही. परंतु जेव्हा, तो समितीबोरोबर दौन्यावर असेल तेव्हा त्याच्या अशा संसदीय कर्तव्याच्या ओघात त्यास पुरवण्यात आलेल्या सेवांबद्दल

* येथे सदस्याचे नाव लिहावे.

+येथे समितीचे नाव लिहावे.

येथे स्थगनाची तारीख लिहावी.

अशा रकमा देय असतील आणि अशा सेवांची व्यवरथा महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयातील अधिकाऱ्यांच्या विनंतीवरून निमसरकारी संस्थांकडून किंवा खाजगी व्यक्तींकडून किंवा त्यांच्या सांगण्यावरून करण्यात आली असेल आणि वारंवार विनंती करूनही, अशा सदस्याने अशा देय रकमा देण्यास कसूर केली असेल तेव्हा, अशा सदस्याच्या वेतन किंवा प्रवास भत्त्याच्या किंवा दैनिक भत्त्याच्या बिलातून त्यांची वसुली करता येईल.

१९. मृत सदस्यास देय असलेल्या रकमांचे प्रदान.—(१) एखादा सदस्य कोणत्याही वेळी मरण पावला असला तरी ज्या दिवशी तो मरण पावला असेल त्या दिवसासाठी मृत सदस्याचे वेतन व भत्ते काढण्यात येतील.

(२) कोणत्याही मृत सदस्याच्या नावे वेतन किंवा भत्त्याबद्दल जमा असलेली कोणतीही रक्कम किंवा (कोणत्याही वैध देय रकमा वजा केल्यानंतर) त्यांची शिल्लक देय होईल तेव्हा, अशा रकमा प्रदान करणे ज्या अधिकाऱ्यांचे कर्तव्य असेल तो अधिकारी नेहमीच वैध प्राधिकारपत्र सादर करण्यास न सांगता,—

(एक) अशी रक्कम किंवा यथारिती, शिल्लक रूपये ८,००० पेक्षा अधिक असेल तेव्हा मागणीदाराचा अधिकार व हक्क याविषयी पुरेशी मानण्यात येईल अशी चौकशी करण्यात आल्यानंतर, तो सदस्य त्याच्या मृत्यूच्या निकटपूर्वी सामान्यपणे ज्या जिल्ह्यात रहात होता किंवा कामकाज चालवत होता त्या जिल्ह्याच्या जिल्हाधिकाऱ्यांच्या आदेशान्वये;

(दोन) अशी रक्कम किंवा यथारिती, देय शिल्लक रूपये ८,००० पेक्षा अधिक असेल तेव्हा मागणीदाराने सभापती किंवा अध्यक्ष सांगेल अशा जामिनांसह क्षतिपूर्ती बंधपत्र करून दिल्यावर सभापतींच्या किंवा अध्यक्षांच्या आदेशान्वये (अशा आदेश मागणीदाराचा अधिकार व हक्क याविषयी यथारिती, सभापतींची किंवा अध्यक्षांची खात्री झाल्यानंतर आणि नेहमीच वैध प्राधिकारपत्र सादर करण्याबाबत आग्रह धरण्याने मागणीदारास अकारण त्रास होईल असे त्याचे मत झाल्यावर देण्यात येईल);

मृत सदस्यांच्या वतीने त्या रकमेवर हक्क सांगणाऱ्या कोणत्याही व्यक्तीस यथारिती ती रक्कम किंवा शिल्लक देता येईल.

(३) पोट-नियम (२) मध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, मागणीदाराचा अधिकार किंवा हक्क याविषयी कोणतीही शंका असेल तेव्हा, मागणीदाराने मृत सदस्यांच्या संपत्तीचा कारभार पाहणे त्याच्याकडे सोपवण्यात आल्याचा पुरावा म्हणून मृत्युपत्राप्रमाणे किंवा वहिवाटपत्र किंवा धारकास अशी रक्कम किंवा शिल्लक स्वीकारण्याचा हक्क प्राप्त करून देणारे, भारतीय उत्तराधिकार अधिनियम, १९२५ अन्वये किंवा सन १८२७ चा मुंबई विनियम क्रमांक ८ अन्वये देण्यात आलेले प्रमाणपत्र सादर केल्याशिवाय कोणतीही रक्कम दिली जाणार नाही.

परिशिष्ट

प्रवास भत्ता

शासनाने नेमलेल्या कोणत्याही समित्या किंवा निकाय (Bodies) यामध्ये सेवा करणाऱ्या किंवा यांच्यासमोर साक्षीदार म्हणून उपस्थित होणाऱ्या महाराष्ट्र विधानमंडळ/संसद सदस्यांना प्रवास भत्ता देणे.

महाराष्ट्र शासन

वित्त विभाग

निर्णय क्र. टीआरए. १४७०/१३१-अठरा, सचिवालय, मुंबई ४०० ०३२ (बीआर),
दिनांक २७ जानेवारी १९७९.

पहा.—शासन निर्णय, वित्त विभाग, क्रमांक टीआरए. १४६३/१०२४-अठरा, दिनांक २५ जुलै १९६७.

निर्णय

शासन निर्णय, वित्त विभाग, क्रमांक टीआरए. १४६३/१०४२-अठरा, दिनांक २५ जुलै १९६७, अन्वये महाराष्ट्र राज्य विधानमंडळ सदस्यांना/संसद सदस्यांना शासनाने नेमलेल्या समितीचे बिनसरकारी सदस्य म्हणून त्यांनी केलेल्या प्रवासांबद्दल, त्यांना विधानमंडळ सदस्य/संसद सदस्य म्हणून अनुज्ञेय असलेल्या दरांनी प्रवास भत्ता, ती समिती राज्य पातळीवरील समिती आहे, विभागीय किंवा जिल्हा किंवा तालुका पातळीवरील समिती आहे ही वस्तुस्थिती विचारात न घेता, घेण्याची परवानगी देण्यात आली आहे. या निर्णयास अनुलक्षून मुंबई नागरी सेवा नियम, खंड दोनचे परिशिष्ट बेचाळीस-ए याच्या भाग एक मधील नियम १, पोट-नियम (२) मध्ये त्याप्रमाणे सुधारणा करण्यात आली. या निर्णयांमध्ये महाराष्ट्र राज्य विधानमंडळाच्या सदस्यांनी/संसद सदस्यांनी प्रवास भत्ता/दैनिक भत्ता ” कोणत्या दरांनी ” घ्यावयाचा त्याचा निर्देश असल्यामुळे, प्रवास भत्याशी व दैनिक भत्याशी संबंधित सर्व बाबींमध्ये अशा सदस्यांचे मुंबई नागरी सेवा नियमांद्वारे नियमन घ्यावयाचे आहे की काय अशी शंका उपस्थित करण्यात आली आहे. शासन असा निर्देश देत आहे की, अशा सर्व बाबींमध्ये तसेच चौकशी आयोगासमोर किंवा समिती इ. समोर साक्षीदार म्हणून, उपस्थित होण्यासाठी करावयाच्या प्रवासांबाबत, या सदस्यांना, विधानमंडळ/संसद सदस्यांच्या भत्याशी संबंधित असलेले नियम लागू होतील व मुंबई नागरी सेवा नियम त्यांना लागू होणार नाहीत. त्याप्रमाणे मुंबई नागरी सेवा नियम, खंड दोनमध्ये पुढील आणखी सुधारणा करण्यात याव्यात :—

सुधारणा

एक.—मुंबई नागरी सेवा नियम, १९५९ (यात यापुढे ज्याचा निर्देश “मुख्य नियम” असा करण्यात आला आहे), याच्या परिशिष्ट बेचाळीसमधील खंड दोन मध्ये “भाग एक सर्वसाधारण” या शीर्षकाखाली—

(१) “सूचना” या शीर्षकासह सुरु होणाऱ्या परिच्छेदात शेवटी पुढील मजकुराची भर घालण्यात येईल :—

“महाराष्ट्र राज्य विधानमंडळाच्या आणि संसदेच्या सदस्यांच्या बाबतीत, शासनाने नेमलेल्या कोणत्याही समितीचे किंवा निकायाचे (Bodies) सदस्य म्हणून किंवा त्यासमोर उपस्थित होणारे साक्षीदार म्हणून त्याच्या कोणत्याही कर्तव्यांच्या पालनार्थ त्यांनी केलेल्या प्रवासांबद्दल प्रवास भत्याचे प्रदान (यात दैनिक भत्ता, रेल्वेने व बोटीने केलेल्या प्रवासातील आनुषंगिक खर्च आणि सडक भैल भत्ता याचा समावेश आहे.) जणू काही हे प्रवास, विधानमंडळ सदस्य किंवा यथास्थिती संसद सदस्य म्हणून असलेल्या त्यांच्या कर्तव्यांशी संबंधित कोणतेही कामकाज करण्याच्या प्रयोजनासाठी करण्यात आले होते असे समजून, महाराष्ट्र राज्य विधानमंडळ सदस्य किंवा यथास्थिती संसद सदस्य यांच्याशी संबंधित असलेल्या कायद्यानुसार केले जाईल.”

(२) नियम १ मधील पोट-नियम (२) वगळण्यात येईल.

दोन.—मुख्य नियमांच्या परिशिष्ट बेचाळीस-बी मधील भाग चार वगळण्यात येईल.

२. हे आदेश, ते काढल्याच्या तारखेपासून अंमलात येतील आणि प्रलंबित प्रकरण त्यानुसार निकालात काढण्यात येतील. यापूर्वीच निकालात काढलेली प्रकरणे पुन्हा सुरु करण्यात येऊ नयेत.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

पांडुरंग राव,
शासनाचे अवर सचिव.

महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्य (मार्ग परिवहन सेवेद्वारा विनामूल्य प्रवास) नियम, १९६९

१. या नियमास महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्य (मार्ग परिवहन सेवेद्वारा विनामूल्य प्रवास) (सुधारणा) नियम, १९६९ असे म्हणता येईल.

(२) तो दिनांक २९ डिसेंबर १९६० पासून अंमलात आले आहेत असे मानले जाईल.

२. या नियमांच्या उपबंधाच्या अधीन, महाराष्ट्र विधानसभेच्या व महाराष्ट्र विधानपरिषदेच्या प्रत्येक सदस्यास सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय यांच्याकडून परिशिष्टातील नमुन्यात एक ओळखपत्र-नि-मार्ग प्रवासपत्र (ज्याचा यापुढे या नियमांमध्ये 'ओळखपत्र' असा उल्लेख करण्यात आला आहे.) देण्यात येईल व त्यामुळे त्यास, एकत्र एकट्याने किंवा आपल्या पत्तीसह/पतीसह किंवा सोबत्यासह संयुक्तपणे—

(अ) मुंबई वीजपुरबठा व परिवहन उपक्रम, मुंबई (ज्याचा यापुढे 'उपक्रम' असा उल्लेख करण्यात आला आहे.) च्या बसने, आणि

(ब) महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ, मुंबई आणि महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळ मर्यादित (ज्याचा यापुढे 'महामंडळ' असा उल्लेख करण्यात आला आहे) च्या बसने किंवा आराम गाडीने विनामूल्य प्रवास करण्याचा हक्क असेल.

२-अ. वगळण्यात आला.

३. नियम २ अन्वये ज्या सदस्याला ओळखपत्र दिले असेल त्या सदस्याला त्या ओळखपत्राच्या प्राधिकारावर महामंडळाची किंवा उपक्रमाची बस राज्याच्या ज्या कोणत्याही भागात चालवण्यात येत असेल त्या भागात कोणत्याही वेळी प्रवास करण्याचा हक्क असेल.

४. वगळण्यात आला.

५. वाहकाने किंवा त्या बाबतीत यथोचितरित्या प्राधिकृत केलेल्या यथास्थिती, उपक्रमाच्या किंवा महामंडळाच्या इतर कोणत्याही अधिकाऱ्याने भागणी केल्यावर सदस्य आपले ओळखपत्र तपासणीसाठी हजर करील.

* महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्य (मार्ग परिवहन सेवेद्वारा विनामूल्य प्रवास) (सुधारणा) नियम, २०४ अन्वये "किंवा सोबत्यासह" अशी सुधारणा करण्यात आली आहे.

६. जेथे जेथे बसमध्ये एकाहून अधिक वर्गाच्या जागेची सोय असेल तेथे तेथे सदस्याला कोणत्याही वर्गाने प्रवास करता येईल.

७. सदस्य ज्या वर्गाने प्रवास करत असेल त्या वर्गातून अनुज्ञेय असेल तितके सामान विनामूल्य नेण्याचा हक्क असेल आणि कोणतेही अधिक सामान असल्यास त्यास संबंधित उपक्रमाने त्या बाबतीत विहित केलेल्या दराने पैसे भरावे लागतील.

८. या नियमान्वये दिलेले ओळखपत्र, त्याचा धारक, यथारिती, विधानपरिषदेचा, किंवा विधानसभेचा सदस्य असेपर्यंतच विधिग्राह्य असेल आणि धारकाने ते ओळखपत्र तो, यथारिती, विधानपरिषदेचा किंवा विधानसभेचा सदस्य असण्याचे बंद झाल्यावर लवकरात लवकर, सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय यांच्याकडे परत केले पाहिजे.

९. जेव्हा सदस्याचे ओळखपत्र हरवले असेल तेव्हा त्याने ते हरवल्याबाबत तात्काळ महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाला कळवले पाहिजे. असे प्रतिवृत्त मिळाल्यावर आणि त्याच्या तारखेपासून एक महिना संपल्यानंतर त्या सदस्याने १ रुपया दिल्यावर त्यास नवीन ओळखपत्र देता येईल. ओळखपत्र नंतर सापडल्यास ते ताबडतोब महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाला परत करण्यात आले पाहिजे.

परिशिष्ट

(पहा नियम २)

ओळखपत्र-नि-मार्ग प्रवासपत्र

महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ, महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळ मर्यादित, मुंबई वीज पुरवठा व परिवहन उपक्रम, मुंबई.

महाराष्ट्र विधानसभेच्या/विधानपरिषदेच्या सदस्यांचे ओळखपत्र-नि-मार्ग प्रवासपत्र.

अहस्तांतरणीय,

नाव :

विधानसभा/विधानपरिषद सदस्य,

पत्ता :

अनुक्रमांक :

छायाचित्र :

सदस्याने एकट्याने/सदस्याने आपल्या पत्तीसह/पतीसह किंवा सोबत्यासह संयुक्तपणे महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळाच्या बसने किंवा आराम बसने/महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळाच्या बसने किंवा आराम बसने/मुंबई वीजपुरवठा व परिवहन उपक्रमाच्या बसने विनामूल्य प्रवास करण्यास उपयोगी.

महिला सदस्यांच्या बाबतीत पतीरेवजी तिचा मुलगा, मुलगी, वडील, आई, भाऊ किंवा बहीण किंवा सोबती यांच्यासाठी देखील उपलब्ध होईल.

सचिव,

महाराष्ट्र विधानसभा/विधानपरिषद

दिनांक

सदस्याची स्वाक्षरी.

-
- (१) हे ओळखपत्र ज्यास देण्यात आले असेल तो सदस्य ते सुरक्षित ठेवण्यास जबाबदार राहील.
- (२) ओळखपत्र हरवल्यास त्याबाबत सचिव, महाराष्ट्र विधानसभा/विधानपरिषद यास तरे ताबडतोब कळवावे.
- (३) सदस्यत्व समाप्त झाल्यावर हे ओळखपत्र परत करावे.
- (४) हे ओळखपत्र, महाराष्ट्र विधानमंडळाच्या सदस्यांचे पगार व भत्ते अधिनियम, १९५६ (१९५६ चा मुंबई ४९) याच्या कलम ५-अ चे उपबंध आणि उक्त अधिनियमाच्या कलम ८ अन्वये केलेले नियम यांच्या अधीन राहून देण्यात आले आहे.
- (५) हे ओळखपत्र प्रवासाचे तिकीट म्हणून समजण्यात यावे आणि ते, तिकिटास लागू असलेले नियम व अटी यांच्या अधीन असेल.

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय

विधान भवन, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक २० जानेवारी २००४

क्रमांक २९०५/ह.—महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्यांचे वेतन व भत्ते अधिनियम, १९५६ (सन १९५६ चा मुंबई ४९) याच्या कलम ८, पोट-कलम (१), खंड (अ) अन्वये स्थापन करण्यात आलेल्या संयुक्त समितीने “महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्य (मार्ग परिवहन सेवेद्वारा विनामूल्य प्रवास) नियम, १९६१” यात आणखी सुधारणा करण्याकरिता उक्त कलम ८, पोट-कलम (१) व पोट-कलम (२) च्या खंड (ड) अन्वये तिला प्रदान केलेल्या अधिकारांचा वापर करून व राज्य शासनाशी विचारविनियम करून तिने तयार केलेले व उक्त कलम ८, पोट-कलम (१), खंड (ई) अन्वये आवश्यक असल्याप्रमाणे ज्यांना महाराष्ट्र विधानपरिषदेच्या सभापतींनी आणि महाराष्ट्र विधानसभेच्या अध्यक्षांनी संमती देऊन पुष्टी दिलेली आहे असे पुढील नियम सर्वसाधारण माहितीसाठी याद्वारे प्रसिद्ध करण्यात येत आहेत :—

नियम

१. संक्षिप्त नाव व प्रारंभ.—(१) या नियमांना महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्य (मार्ग परिवहन सेवेद्वारा विनामूल्य प्रवास) (सुधारणा) नियम, २००४ असे म्हणता येईल.

(२) ते दिनांक ८ जानेवारी २००१ रोजी अंमलात आले असल्याचे मानण्यात येईल.

२. नियम २ ची सुधारणा.—महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्य (मार्ग परिवहन सेवेद्वारा विनामूल्य प्रवास) नियम, १९६१ (यात यापुढे ज्याचा निर्देश “मुख्य नियम” म्हणून करण्यात आला आहे) यातील नियम २ मध्ये “पत्नीसह/पतीसह” या मजकुरानंतर “किंवा सोबत्यासह” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

३. परिशिष्टातील सुधारणा.—मुख्य नियमासोबत जोडलेल्या परिशिष्टामध्ये,—

(अ) आपल्या “पत्नीसह/पतीसह” या मजकुरानंतर “किंवा सोबत्यासह” हा मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल.

(ब) “बहिण” या मजकुरानंतर “किंवा सोबती” हा मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल.

विलास पाटील,
प्रधान सचिव,
महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय.

महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्य (रेल्वेने विनामूल्य प्रवास) नियम, १९६५

१. संक्षिप्त नाव व प्रारंभ.—(१) या नियमांना महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्य (रेल्वेने विनामूल्य प्रवास) नियम, १९६५ असे म्हणता येईल.

(२) हे नियम अधिनियमाच्या कलम ५-अक अन्वये अधिसूचित केलेल्या तारखेस अंमलात येतील.

२. व्याख्या.—या नियमास, संदर्भानुसार दुसरा अर्थ अपेक्षित नसेल तर—

(अ) “अधिनियम” म्हणजे, महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्यांचे वेतन व भत्ते अधिनियम (सन १९५६ चा मुंबई ४९);

(ब) “कुपन पुस्तक” म्हणजे, या नियमान्वये सदस्याला दिलेले रेल्वे प्रवास कुपन पुस्तक;

(क) “सदस्य” म्हणजे, यथास्थिती, महाराष्ट्र विधानसभेचा किंवा महाराष्ट्र विधानपरिषदेचा सदस्य;

(ड) “सचिव” म्हणजे, सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय.

३. सदस्यांना कुपन पुस्तके पुरविणे.—(१) अधिनियमाचे कलम ५-अक आणि हे नियम, यांच्या उपर्याक्त अधीन राहून, प्रत्येक सदस्याला सचिवाकडून पुढील गोष्टी पुरवण्यात येतील :—

(अ) प्रत्येकी रुपये ५,००० एवढे मूल्य असणाऱ्या तीन कुपन पुस्तकांचा एक संच, यामुळे त्याला महाराष्ट्र राज्याच्या कोणत्याही भागात कोणत्याही रेल्वेने पहिल्या वर्गाने किंवा यथास्थिती वातानुकुलित टूटियरने किंवा थी-टियरने एकट्याने प्रवास करण्याचा हक्क प्राप्त होईल, आणि

(ब) प्रत्येकी रुपये ५,००० एवढे मूल्य असणाऱ्या तीन कुपन पुस्तकांचा एक संच, यामुळे त्याला महाराष्ट्र राज्याच्या बाहेर एकट्याने आणि सदस्याची पत्ती/तिचा पती आणि अज्ञान मुले किंवा सोबती यांना सदस्याबरोबर महाराष्ट्र राज्यात किंवा महाराष्ट्र राज्याबाहेर प्रवास करण्याचा हक्क प्राप्त होईल ; तथापि, या कुपन पुस्तक संचावर केलेला एकूण प्रवास एका वित्तीय वर्षात तीस हजार किलोमीटरपेक्षा अधिक होता कामा नये :

परंतु, तिकिटाचे भाडे देणे आरक्षण शुल्क देणे, अति जलद गाड्यांसाठी पूरक आकार देणे आणि झोपण्याच्या जागेसाठी शायिकांचा जादा आकार भरणे याकरिता केवळ स्थानकाच्या खिडकीवरच ही कुपने वापरता येतील :

आणखी असे की, प्रवास मार्गावर असताना यथास्थिती अशा जादा आकाराचे किंवा आरक्षण आकाराचे रोख प्रदान केल्याबद्दलची पावती प्रस्तुत केल्यानंतर सचिव, सदस्याला उक्त-आकाराची प्रतिपूर्ती करील.

(२) जर सदस्याने राज्यामध्ये स्वतः रेल्वेने कोणताही प्रवास करताना, अशा प्रवासासाठी कुपने वापरण्यापेक्षा पहिल्या वर्गाचे सिझन तिकीट खरेदी करणे अधिक किफायतशीर आहे, आणि सचिवांची खात्री होईल तर अशा बाबतीत ती वरील नियम (१), परिच्छेद (अ) मध्ये उल्लेख केलेली कुपने, पहिल्या वर्गाच्या अशा सिझन तिकिटाच्या खरेदीसाठी वापरण्यात परवानगी देऊ शकेल.

४. कुपन पुस्तकांचा पुरवठा करण्यासाठी मागणी.—(१) जेव्हा जेव्हा आवश्यकता असेल तेव्हा तेव्हा सचिव या नियमांनचये व तदनुसार सदस्यांच्या उपयोगासाठी कुपन पुस्तकांचा पुरवठा करण्यासाठी महाव्यवस्थापक, मध्य रेल्वे, मुंबई यांच्याकडे मागणी करील.

(२) अशी मागणी आल्यावर, कोणत्याही भारतीय रेल्वेने भारतातील कोणत्याही भागात, मग तो भाग महाराष्ट्र राज्यात असो किंवा यथारिथी राज्याबाहेर असो, प्रवास करण्यासाठी टू-टियरसाठी वापरता येतील अशा, नियम ३ मध्ये निर्देश केलेल्या, प्रथम वर्गाच्या कुपन पुस्तकांच्या संचाचा महाव्यवस्थापक, मध्य रेल्वे, मुंबई पुरवठा करील आणि आवश्यक तेवढी रक्कम महाराष्ट्र राज्य शासनाच्या नावे खर्ची टाकील.

५. रेल्वे प्रवास कुपन पुस्तकांचे पैशांच्या स्वरूपातील मूल्य.—(१) रेल्वे प्रवास कुपने पुस्तक रूपाने उपलब्ध असतील. प्रत्येक पुस्तकात रुपये ५,००० एवढे पैशांच्या स्वरूपातील मूल्य असणारी कुपने असतील. कुपनांची किंमत सचिव, विधानमंडळ सचिवालय यांना रेल्वे प्राधिकाऱ्यांशी विचारविनियम केल्यानंतर योग्य वाटेल अशी असेल.

(२) प्रत्येक कुपन पुस्तकावर पुस्तक क्रमांक असेल आणि त्यातील प्रत्येक कुपनावर पुस्तक क्रमांक व अनुक्रमाने कुपन क्रमांक असेल.

६. कुपन पुस्तकाची किंमत.—वगळण्यात आला.

७. कुपन पुस्तकावरील प्रमाणपत्र.—प्रत्येक कुपन पुस्तकावर सचिव, पुढीलपैकी योग्य असे एक प्रमाणपत्र लावील :

एक

(सदस्य स्वतः रेल्वेने राज्यामध्ये प्रवास करील तेव्हा त्याने वापरावयाचे)

मी याद्वारे प्रमाणित करतो की, श्री./श्रीमती/कुमारी हे/ह्या महाराष्ट्र विधानसभा/विधानपरिषद सदस्य असून महाराष्ट्र राज्यात ते/त्या करणार असलेल्या प्रवासाबद्दल त्याना रेल्वे प्रवास कुपने घेऊन तिकिटे देण्यास हरकत नाही.

मुद्रा

दिनांक

सचिव,
महाराष्ट्र विधानमंडळ.

दोन

(सदस्य एकट्याने महाराष्ट्र राज्याबाहेर रेल्वेने प्रवास करील तेव्हा आणि सदस्याबरोबर त्याची पत्नी/तिचा पती व अज्ञान मुले, सोबती किंवा महाराष्ट्र राज्यात किंवा राज्याबाहेर प्रवास करतील तेव्हा वापरावयाचे).

मी याद्वारे प्रमाणित करतो की, श्री./श्रीमती/कुमारी

हे/द्या महाराष्ट्र विधानसभा/विधानपरिषद सदस्य आहेत आणि (ब) राज्याबाहेर सदस्य एकट्याने करणार असलेल्या प्रवासाबद्दल, किंवा (ब) सदस्याबरोबर संयुक्तपणे त्यांची पत्नी/त्यांचा पती व अज्ञान मुले किंवा सोबती महाराष्ट्र राज्यात किंवा राज्याबाहेर करणार असलेल्या प्रवासाबद्दल त्याना रेल्वे प्रवास कुपने घेऊन तिकिटे देण्यास हरकत नाही.

टीप.—महिला सदस्याच्या बाबतीत, पतीच्या ऐवजी पुढीलपैकी कोणाही एकालादेखील तिकीट देता येईल :—

त्यांचा मुलगा, मुलगी, त्यांचे वडील, त्यांची आई, भाऊ किंवा बहीण किंवा सोबती त्यांच्याबारोबर असताना.

दिनांक

सचिव,

महाराष्ट्र विधानमंडळ.

८. कुपन पुस्तक देण्यापूर्वी करावयाच्या आवश्यक गोष्टी.—(१) सचिवाने सदस्यास कुपन पुस्तक देण्यापूर्वी, ज्या सदस्याला ते द्यावयाचे असेल त्याचे नाव त्या कुपन पुस्तकात लिहिले पाहिजे.

(२) असे कोणतेही कुपन पुस्तक देण्यापूर्वी, सचिव (अशा प्रत्येक पुस्तकाच्या मुख्यपृष्ठावर छापलेल्या) पुढीलपैकी योग्य अशा एका प्रतिज्ञापनावर सदस्याची रीतसर सही घेईल :—

एक

मी, श्री./श्रीमती/कुमारी याद्वारे असे जाहीर करीत आहे की, महाराष्ट्र विधानमंडळाच्या सदस्यांचे पगार व भत्ते याबाबत अधिनियम, १९५६ (१९५६ चा मुंबई ४९) याच्या कलम ५ अक अन्यच्ये आणि तदन्वये केलेल्या नियमानुसार मला अनुज्ञेय असणाऱ्या महाराष्ट्र राज्यामध्ये करावयाच्या प्रवासासाठीच मी कुपनाचा वापर करीन.

दिनांक

सदस्याची सही.

दोन

मी, श्री/श्रीमती/कुमारी याद्वारे जाहीर करत आहे
की, महाराष्ट्र विधानमंडळाच्या सदस्यांचे पगार व भत्ते याबाबत अधिनियम, १९५६ (१९५६ चा मुंबई ४९)
याच्या कलम ५अक (१) चे परंतुक याच्या तरतुदीनुसार आणि तदन्वये केलेल्या नियमानुसार
करावयाच्या प्रवासासाठीच मी कुपनांचा वापर करीन.

दिनांक

सदस्याची सही.

९. एकावेळी वापरावयाच्या कुपन पुस्तकांची संख्या व त्यांची उपलब्धता.—(१) नियम ३, पोट-कलम (१) च्या खंड (अ) अन्वये द्यावयाच्या कुपन पुस्तकांच्या पहिल्या संचाशिवाय कोणतीही नवी कुपन पुस्तके सदस्याने सचिवाकडे या नियमांसोबतच्या अनुसूचीत विहित केलेल्या कोणत्याही योग्य अशा नमुन्यात, वापरलेल्या कुपनांचा हिशेब प्रस्तुत केल्याखेरीज आणि अशा सदस्यला पूर्वी दिलेल्या कुपन पुस्तकांत त्यानेतिने, वापर केलेला आहे, किंवा ती विधीग्राह्य मुदतीच्या शेवटच्या दिवशी किंवा तत्पुर्वी सचिवांकडे परत केली आहेत याबद्दल सचिवांची खात्री झाल्याखेरीज देण्यात येणार नाही :

परंतु, सदस्याकडून असा कोणताही हिशेब प्रस्तुत करण्यात आला नाही किंवा तो अशी पुस्तके गहाळ झाली असून असा हिशेब देण्यात आपण असमर्थ असल्याचे कळवील त्याबाबतीत, सचिव, सदस्यला देय असणाऱ्या प्रवास व दैनिक भत्त्यातून अशा कुपनांचे किंवा यथारिथ्ती कुपन पुस्तकांचे पैशाच्या स्वरूपातील मूल्य वसूल करील ;

(२) सदस्यानी विधीग्राह्यतेचा कालावधी संपर्यापूर्वी न वापरलेली कोणतीही कुपने परत केली नाहीत तर, त्याचे मूल्य, सदस्यला देय असणाऱ्या प्रवास व दैनिक भत्त्यातून सचिवामार्फत वसूल केले जाईल :

परंतु, उपरोक्तप्रमाणे एखाद्या सदस्याकडून न वापरलेल्या कुपनांचे मूल्य वसूल करणे शक्य नव्हते असे सचिवांचे मत झाले असेल तर तो सदस्य दोन्ही सभागृहांपैकी कोणत्याही सभागृहाचा सदस्य असण्याचे बंद झाल्यानंतर जिल्हाधिकाऱ्यामार्फत ते मूल्य जमीन महसुलाची थकबाकी म्हणून त्याच्याकडून वसूल केले जाईल.

(३) या अधिनियमाच्या कलम ५अक मध्ये नमूद केलेल्या प्रवासासाठी, कुपन पुस्तकावर ज्या सदस्याचे नाव विर्निदिष्ट करण्यात आलेले असेल, त्याच सदस्यास ते कुपन पुस्तक वापरण्याकरिता उपलब्ध राहील.

(४) या नियमाखाली देण्यात आलेली कुपन पुस्तके, रेल्वेने ज्या तारखेस ती सचिव, महाराष्ट्र विधानसंडळ सचिवालय यांचेकडे निर्गमित केली असतील त्या तारखेपासून ३ वर्षांच्या कालावधीकरिता विधीग्राह्य असतील व अशी तारीख कुपन पुस्तकांवर नमूद करण्यात येईल.

१०. कुपन पुस्तके व कुपन हस्तांतरणीय नसणे.—(१) या नियमान्वये दिलेली कुपन पुस्तके व त्यामधील कुपने अ हस्तांतरणीय असतील आणि ती ज्यांच्या नावाने दिलेली असतील त्यांच्याच प्रवासासाठी त्यांचा उपयोग केला जाईल.

(२) कोणतीही व्यक्ती सदस्य असण्याचे बंद झाल्यास कुपन पुस्तक सचिवाला परत करण्यात येईल.

११. कुपने देऊन तिकिटे विकत घेण्याची पद्धत.—(१) एकतर एकट्याने किंवा पत्नीसह/पतीसह किंवा पत्नीसह/पतीसह व अज्ञान मुलांसह संयुक्तपणे प्रवास करण्याची इच्छा असणारा कोणताही सदस्य, कुपन पुस्तकातून कोणतेही कुपन फाडून न घेता ते कुपन पुस्तक तिकिट लिपिकांडे हजर करील. सुटी कुपने, म्हणजे, कुपन पुस्तकातून फाडून घेतलेली कुपने कोणत्याही परिस्थितीत स्वीकारली जाणार नाहीत.

(२) तिकीट लिपिक प्रवासासाठी आवश्यक तितकी कुपने जातीने कुपन पुस्तकातून काढून घेईल. कुपने काढून घेण्यापूर्वी तिकीट लिपिक हा कुपन पुस्तकधारकाला आपले ओळखपत्र दाखवण्यास आणि त्याची सही कुपन पुस्तकातील सहीशी ताडून पाहण्यासाठी एका कागदाच्या तुकड्यावर त्यास सही करण्यास सांगू शकेल. प्रत्यक्षात जितकी कुपने आवश्यक असतील त्यापेक्षा अधिक कुपने कुपन लिपिकाने पुस्तकातून काढून घेतल्यास 'बुकीने काढून घेतलेली', यासारखा योग्य तो शेरा त्याने अशा काढून घेतलेल्या कुपनांच्या मागच्या बाजूवर लिहावा. असा शेरा मारलेली सुटी कुपने जेव्हा तिकीट देण्यासाठी हजर करण्यात येतील तेव्हा ती स्वीकारण्यात येतील, मात्र, ज्या कुपन पुस्तकातून ती तिकिटे काढून घेण्यात आली ते कुपन पुस्तक हजर केले पाहिजे.

(३) तिकिटांवर छापलेले भाडे खोडून टाकल्यावर आणि तिकिटांच्या किंवा पहिल्या वर्गाचे सिझन तिकिटाच्या मागील बाजूस ''केवळ सदस्यांसाठी रेल्वे प्रवास कुपने'' असे लाल शाईने लिहिल्यानंतर तिकीट लिपिक कुपनच्या किंवा कुपनांच्या बदली आवश्यक असेल ते एकेरी प्रवास तिकीट किंवा पहिल्या वर्गाचे सिझन तिकीट देईल.

स्पष्टीकरण.—तिकिटे देण्यासाठी एकाच सदस्याच्या नावाने दिलेल्या दोन वेगवेगळ्या कुपन पुस्तकातून रेल्वे प्रवास कुपन हजर केल्यास तिकीट किंवा पहिल्या वर्गाचे सीझन तिकीट, लिपिक ती कुपने या नियमाच्या उपबंधांच्या अधीन, स्वीकारील.

१२. सदस्यांची ओळख.—एखादा सदस्य, त्याला नियम ११ अन्वये दिलेल्या तिकिटावर प्रवास करील तेव्हा तो सचिवाने यथोचितरित्या साक्षांकित केलेले आपले छायाचित्र असलेले ओळखपत्र आपल्याजवळ ठेवील आणि रेल्वे प्राधिकाऱ्यांनी मागणी कल्यावर ते हजर करील.

१३. रेल्वे प्रवास कुपनावर दिलेल्या तिकिटांची उपलब्धता.—तिकीट ज्या तारखेस दिले असेल ती तारीख लक्षात घेता तिकिटांच्या उपलब्धतेचा कालावधी हा सर्वसाधारण तिकीट ज्या कालावधीसाठी उपलब्ध असतील तोच असेल.

१४. यात्रेकरू व सीमा कर (टर्मिनल टॅक्स).—ज्या ठिकाणी यात्रेकरू किंवा सीमा कर आकरण्यात येतो त्या ठिकाणी जाण्यासाठी किंवा त्या ठिकाणाहून परतीच्या प्रवासासाठी रेल्वे प्रवास कुपनाच्या बदली तिकीट देताना कुपन हजर करणाऱ्या व्यक्तीकडून यात्रेकरू किंवा सीमा कर रोख वसूल करण्यात येईल. याप्रमाणे वसूल केलेली कराची रक्कम तिकिटांवर नमूद करण्यात येईल.

१५. सामान.—पहिल्या वर्गाच्या सर्वसाधारण तिकिटांवर जितके सामान घेणे अनुज्ञेय आहे तितके सामान विनामूल्य नेण्याचा सदस्यास हक्क असेल, आणि अधिक सामान असेल तर, संबंधित रेल्वे प्रशासनाने विहित केलेल्या सामानाच्या दराने सदस्य रोख पैसे भरील.

१६. बदली न केलेली कुपने.—कोणताही सदस्य बदली न केलेल्या रेल्वे प्रवास कुपनांवर प्रवास करत असल्याचे आढळून आल्यास, तो बिनातिकीट प्रवास करत आहे असे समजण्यात येईल आणि तो विहित केलेल्या शिस्तीस पात्र राहील, अशा बाबतीत असा सदस्य भाडे अतिरिक्त आकार रोख भरील.

१७. कुपनांचा वापर.—महाराष्ट्र राज्यात किंवा यथास्थिती राज्याबाहेरील प्रवास करण्यासाठी तिकिटघराच्या ठिकाणी रेल्वे प्रवास कुपनांच्या बदली प्रवासी तिकिटे घेण्याखेरीज अन्य कोणत्याही प्रयोजनासाठी अशी कोणतीही कुपने वापरली जाणार नाहीत, आणि सामान आकारण्यासारखे अन्य कोणतेही आकार देण्यासाठी रेल्वे प्रशासन अशी कुपने कोणत्याही परिस्थितीत स्वीकारणार नाही.

१८. कुपनांची जप्ती.—ज्या शर्तीवर कुपन पुस्तक देण्यात आले असेल त्या शर्ती पाळण्यात आल्या नाहीत असे सिद्ध झाल्यावर रेल्वे प्रशासनात असे कुपन पुस्तक जप्त करता येईल. असे करण्यापूर्वी, रेल्वे प्रशासनाने ती बाब सचिवाकडे विचारार्थ पाठवून अशा जप्तीसाठी त्याची संमती मिळवावी. अशा जप्तीनंतर, सचिवास कुपन पुस्तकांची किंमत परत करण्यात येईल.

१९. परतावा.—(१) सचिव, महाराष्ट्र विधानसंघ उपरांगी, संबंधित रेल्वे प्रशासनाला परत केलेल्या न वापरलेल्या रेल्वे कुपनांवरील परतावा हा, या न वापरलेल्या कुपनांच्या मूल्यांच्या १० टक्के रक्कम वजा केल्यानंतर देण्यात येईल. मात्र अशी कुपने त्यांचा विधिग्राह्यतेचा कालावधी संपल्यानंतर एक महिन्याच्या आत रेल्वेला परत करण्यात आली पाहिजेत.

(२) रेल्वे नियमांच्या अधीन राहून, न वापरलेले किंवा अंशत: वापरलेल तिकीट रेल्वे प्रशासनाकडे सादर केल्यानंतर, त्यावर परतावा अनुज्ञेय असेल. सर्व बाबतीत सचिव, महाराष्ट्र विधानसंघ उपरांगी परतावा देण्यात येईल. कोणत्याही सदस्याला स्वतंत्रपणे परतावा दिला जाणार नाही.

२०. नियम १० ते ११ कुपन पुस्तकांवर छापणे.—नियम १० ते ११, दोन्ही धरून, याचे उपबंध प्रत्येक कुपन पुस्तकावर सविस्तर छापण्यात येतील.

अनुसूची

नमुना एक

(नियम ९ पहा)

(सदस्याने राज्यामध्ये रेल्वेने करावयाच्या प्रवासासाठी कुपनांचा उपयोग करण्याकरिता)

सदस्याचे नाव :

पुस्तक क्रमांक :

प्रवासाचा दिनांक	स्थानक पासून	स्थानक पर्यंत	पैशाच्या स्वरूपातील मूल्य	कुपनांचे अंतर किलोमीटरमध्ये
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)

दिनांक

सदस्याची सही

नमुना दोन

(नियम ९ पहा)

(सदस्याने राज्याबाहेर एकट्याने आणि राज्यामध्ये किंवा राज्याबाहेर पत्तीसह/पतीसह आणि अज्ञान मुलांसह किंवा सोबत्यासह संयुक्तपणे रेल्वेने करावयाच्या प्रवासासाठी कुपनांचा वापर करण्याकरिता).

व्यक्तीचे नाव :

सदरय आणि त्याच्या सोबतच्या व्यक्तींची नांवे :

पुस्तक क्रमांक :

प्रवासाचा दिनांक	स्थानक पासून	स्थानक पर्यंत	कुपनांचे पैशाच्या स्वरूपातील मूल्य	अंतर किलोमीटरमध्ये
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)

दिनांक

सदस्याची सही

भारत सरकार
रेल्वे मंत्रालय
(रेल्वे मंडळ)

नवी दिल्ली,
दिनांक १५ मार्च १९८२

क्रमांक टी. सी.-दोन/२२५६/७९/१,
प्रधान सचिव, आय. आर. सी. ए.
नवी दिल्ली.

विषय.——महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्यांना रेल्वे प्रवास कुपनांचा पुरवठा-आयआरसीआ कोर्हींग टेरीफ क्र. २२ मधील नियम २५०, भाग एक (खंड १).

सदस्यांचा रेल्वेने विनामूल्य प्रवासविषयक नियमांच्या संबंधात महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्यांचे वेतन व भत्ते अधिनियमात सुधारणा करणाऱ्या राजपत्रात प्रसिद्ध झालेल्या अधिसूचनेतील उतान्याची प्रत सोबत पाठविण्यात येत आहे. आयआरसीआ कोर्हींग टेरीफ क्र. २२ मधील नियम २५० चा भाग एक (खंड १) चे आवश्यक ते दुरुस्ती पत्र कृपया त्वरित निर्गमित करण्यात यावे.

महाराष्ट्र शासनाने असे सुचिले आहे की, राज्याबाहेरच्या प्रवासासाठी वापरावयाची पैशांच्या स्वरूपातील मूल्य असणारी कुपने सदस्याला त्याची पत्नी/तिचा पती आणि अज्ञान मुले यांच्या राज्यातील प्रवासाकरिता वापरण्याची परवानगी देण्यात यावी. रेल्वे मंत्रालयाने या सूचनेला संमती दिलेली असून ही सूचना उपरोक्त प्रवास भाड्या विषयीच्या नियम २५० मध्ये समाविष्ट करण्यात यावी अशी इच्छा व्यक्त केली आहे. सदस्य, राज्यातील त्यांच्या स्वतःच्या प्रवासाकरिता 'महाराष्ट्र राज्यात' वापरण्याकरिता असलेल्या कुपनांचाच उपयोग करणे चालू ठेवतील.

नवीन मल्होत्रा,
सहसंचालक, ड्रॅफ्टिंग कमर्शिअल (आर) दोन
रेल्वे मंडळ.

महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्य (अपंग सदस्यांना सोयी) आदेश, १९६९

१. (१) या आदेशाला, मुंबई विधानमंडळ सदस्य (अपंग सदस्याना सोयी) आदेश, १९६९ असे म्हणता येईल.

(२) तो दिनांक १ नोव्हेंबर १९६८ पासून अंमलात आला आहे असे मानण्यात येईल.

२. जो सदस्य अंध असेल किंवा अन्यथा अपंग असेल, आणि सभापतीच्या किंवा अध्यक्षाच्या मते सदस्याच्या पदाची कर्तव्ये पार पाडण्यात सहाय्याची आवश्यकता असेल अशा कोणत्याही सदस्याला राज्य शासनाकडून, जी व्यक्ती अशा सदस्याला त्याच्या पदाची कर्तव्ये पार पाडण्यासाठी सहाय्य देण्यास समर्थ असेल अशा व्यक्तीची सेवा उपलब्ध करून देता येईल; परंतु कोणत्याही बाबतीत अशा सदस्यास सहाय्य करण्यासाठी अशा व्यक्तीला सभागृहात प्रवेश करण्याचा किंवा बसण्याचा हक्क असणार नाही.

महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्य (स्वीय सहायकांची नेमणूक) नियम, १९८१

१. संक्षिप्त नाव व प्रारंभ.—(१) या नियमांना महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्य (स्वीय सहायकाची नेमणूक) नियम, १९८१ असे म्हणता येईल.

(२) नियम ४, पोट-नियम (२) खेरीजकरून, हे नियम १ एप्रिल १९८१ रोजी अंमलात आले असल्याचे मानण्यात येईल. नियम ४, पोट-नियम (२) हा हे नियम ज्या महिन्यात काढण्यात येतील त्या लगतनंतरच्या महिन्याच्या १ तारखेस अंमलात येतील.

२. व्याख्या.—संदर्भानुसार अन्यथा अपेक्षित नसेल तर, त्या नियमांत,—

(अ) “अधिनियम” म्हणजे महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्यांचे पगार व भत्ते अधिनियम (सन १९५६ चा मुंबई अधिनियम, ४९).

(ब) “सदस्य” म्हणजे विधानसभेचा किंवा यथारिथित विधानपरिषदेचा सदस्य, परंतु यात मंत्री, राज्यमंत्री किंवा उप मंत्री किंवा सभापती किंवा उप सभापती, किंवा अध्यक्ष किंवा उपाध्यक्ष किंवा विरोधी पक्षनेता किंवा पगारी संसद सचिव यांचा समावेश होत नाही.

(क) “स्वीय सहायक” म्हणजे या अधिनियमाच्या कलम ६, पोट-कलम (३) अन्वये सदस्याने त्याच्या स्वेच्छानिर्णयानुसार स्वीय सहायक म्हणून नेमणूक केलेली व्यक्ती.

३. स्वीय सहायकाची विनामूल्य सेवा.—प्रत्येक सदस्यास, तो पदावर असेपर्यंत संपूर्ण काळपर्यंत स्वीय सहायकाची विनामूल्य सेवा मिळण्याचा हक्क असेल.

४. स्वीय सहायकाची नेमणूक.—(१) सदस्यांस, त्याच्या कुटुंबातील व्यक्तीव्यतिरिक्त कोणत्याही व्यक्तीस त्याचा स्वीय सहायक म्हणून नेमता येईल.

(२) स्वीय सहायक म्हणून नेमलेली व्यक्ती, ही किमान शैक्षणिक पात्रता म्हणून शासकीय कार्यालयात लिपिकाच्या पदावरील सेवाप्रवेशासाठी शासनाने विहित केलेली आवश्यक पात्रता म्हणजेच, मॅट्रिकची परीक्षा किंवा कोणत्याही, सांविधिक मंडळाकडून घेण्यात येणाऱ्या माध्यमिक शाळांत प्रमाणपत्र परीक्षेसारखी तत्सम परीक्षा उत्तीर्ण झालेला असेल आणि नेमणूक केलेली व्यक्ती मॅट्रिक आहे ही गोष्ट स्वीय सहायकाची नेमणूक करणाऱ्या सदस्यांकडून प्रमाणित करण्यात येईल.

स्पष्टीकरण.—या नियमांच्या प्रयोजनाकरिता, “कुटुंबातील व्यक्ती” म्हणजे, पती, पत्नी, मुलगा, वडील, आई, भाऊ किंवा बहीण.

५. नेमणुकीचा किंवा सेवासमाप्तीचा आदेश.—स्वीय सहायकाच्या बाबतीत नेमणुकीचा किंवा सेवासमाप्तीचा आदेश हा या नियमास जोडलेल्या नमुना ‘अ’ मध्ये असेल. स्वीय सहायकाची नेमणूक ही त्याची सेवा अगोदरच समाप्त करण्यात आली नसल्यास सदस्याचा पदावधी एवढ्या मुदतीसाठीच

असेल, सदस्य हा, यथारिथति नेमणुकीच्या किंवा सेवासभास्तीच्या आदेशाची एक प्रत, ज्या ठिकाणाहून तो आपला पगार घेत असेल त्या कोषागाराच्या किंवा उप कोषागारांच्या प्रभारी अधिकाऱ्यास, सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळाच्या सचिवास आणि त्या स्वीय सहायकासही पाठवील.

६. स्वीय सहायकाचे पारिश्रमिक.—(१) स्वीय सहायक हा, सदस्यांकडे जोपर्यंत काम करत असेल, तोपर्यंत त्यास दरमहा रुपये ८,००० इतके पारिश्रमिक मिळण्याचा हक्क असेल त्यास कोणताही प्रवास किंवा दैनिक किंवा इतर कोणतेही भत्ते मिळण्याचा हक्क असणार नाही.

(२) जेथून सदस्य आपला पगार घेत असेल त्या कोषागाराकडे किंवा उप कोषागाराकडे स्वीय सहायक आपल्या पारिश्रमिकाचे देयक दाखल करील. ज्याच्याकडे तो स्वीय सहायक काम करीत असेल तो सदस्य त्या देयकावर प्रति स्वाक्षरी करील आणि अशा कोषागारातून किंवा उप कोषागारातून स्वीय सहायकास पारिश्रमिक मिळेल.

७. स्वीय सहायक हा शासकीय कर्मचारी नसणे.—या नियमान्वये स्वीय सहायक म्हणून नेमणूक कलेली व्यक्ती ही कोणत्याही कारणासाठी शासकीय कर्मचारी समजण्यात येणार नाही.

नमुना “अ”

(नियम ५ पहा)

(एक)

मी, महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्य (स्वीय सहायकाची नेमणूक) नियम, १९८१ च्या नियम ५ अन्वये श्री./श्रीमती पासून स्वीय सहायक म्हणून यांची नेमणूक करीत आहे.

* मी असे प्रमाणित करतो की, या पदासाठी आवश्यक असलेली किमान पात्रता म्हणजेच मॅट्रिकची परीक्षा ते/त्या उत्तीर्ण झालेल्या/झाल्या आहेत.

(सही)

ठिकाण

महाराष्ट्र विधानसभा सदस्य/

दिनांक

महाराष्ट्र विधानपरिषद सदस्य.

* ज्या महिन्यात हे नियम करण्यात आले त्या लगतनंतरच्या महिन्याच्या १ तारखेस किंवा त्यानंतर करण्यात आलेल्या किंवा चालू ठेवलेल्या नेमणुकीस लागू असेल.

प्रत रवाना :-

- (१) प्रभारी अधिकारी, कोषागार किंवा उप कोषागार
(जेथून सदस्य पगार घेत असेल ते).
(२) सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय.
विधान भवन, मुंबई ४०० ०३२.
(३) श्री./श्रीमती
(स्वीय सहायक).
-

(दोन)

महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्य (स्वीय सहायकाची नेमणूक) नियम, १९८१ च्या नियम ५
अन्वये माझ्याकडे स्वीय सहायक म्हणून काम करणाऱ्या श्री./श्रीमती
यांची सेवा पासून मी समाप्त करीत आहे.

(सही)

ठिकाण महाराष्ट्र विधानसभा सदस्य/
दिनांक महाराष्ट्र विधानपरिषद सदस्य.

प्रत रवाना—

- (१) प्रभारी अधिकारी, कोषागार किंवा उप कोषागार जेथून सदस्य पगार घेत असेल ते).
(२) सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधान भवन, मुंबई ४०० ०३२.
(३) श्री./श्रीमती (स्वीय सहायक).

विधानमंडळ सदस्यांना नवीन मोटारगाडी खरेदी
करण्याकरिता सवलत देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

संसदीय कार्य विभाग

शासन निर्णय क्र. सुविधा. १०१७/प्र. क्र. १६/दोन,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक २८ ऑक्टोबर १९९८

संदर्भ.—शासन निर्णय, संसदीय कार्य विभाग, क्रमांक सुविधा. १०१७/प्र.क्र. १६/दोन,
दिनांक १८ जुलै १९९८.

शासन निर्णय

उपरोक्त संदर्भाधीन शासन निर्णयाद्वारे निर्गमित करण्यात आलेला निर्णय या शासन निर्णयाद्वारे
अधिक्रमित करण्यात येत आहे आणि या संदर्भात शासनाने पुढीलप्रमाणे निर्णय घेतला आहे :—

विधानमंडळ सदस्यांना राज्यामध्ये लोकहिताच्या कामासत्व वेळोवेळी दौरे करावे लागतात. सध्या
त्यांना त्यांच्या मतदारसंघाचा दौरा करण्यासाठी संबंधित जिल्हाधिकाऱ्यामार्फत महिन्यातून १५ दिवस
शासकीय वाहन दिले जाते. तथापि, असे वाहन तात्काळ उपलब्ध नसते. तरेच ज्या गाड्या उपलब्ध
असतात, त्या कधी कधी सुरिथतीत नसतात. त्यामुळे वाहनांभाबी सदस्यांची गैरसोय होते. अशा
परिस्थितीत सदस्यांना स्वतःचे वाहन असाणे नितांत निकडीचे झाले आहे. त्या अनुषंगाने सदस्यांना
नवीन मोटारगाडी खरेदी करण्यासंदर्भात काही सुविधा देण्याचा प्रश्न शासनाच्या विचाराधीन होता.

२. या संदर्भात शासनाने असा निर्णय घेतला आहे की, विधानमंडळ सदस्यांनी नवीन मोटारगाडी
खरेदी करण्यासाठी बँक किंवा इतर माध्यमांमार्फत कमाल रुपये ५,००,००० पर्यंत कर्ज घ्यावे आणि
कर्जाच्या रकमेवरील व्याजदरापैकी १० टक्के दरापर्यंतच्या व्याजाची रकम किंवा त्यापेक्षा कमी
व्याजदराने कर्ज उपलब्ध झाले असल्यास, प्रत्यक्षात आकारण्यात आलेल्या व्याजदराची रकम बँकेने
किंवा वित्तीय संस्थेने विहित कलेल्या मुदतीपुरती, किंवा कर्ज घेतलेल्या तारखेपासून कमाल ५ वर्षांच्या
कालावधीपुरती, यापैकी जो कालावधी कमी असेल, तेवढ्या मुदतीपुरती, शासनाकडून भरणा करण्यात
येईल किंवा प्रतिपूर्ती करून देण्यात येईल. सदरहू रकम पुढील परिच्छेद क्रमांक ४ मध्ये स्पष्ट
केल्यानुसार महाराष्ट्र विधानमंडळ संविधालयाकडून, पुढे नमूद कलेल्या अटी व शर्तीच्या अधीन राहून,
बँकेकडे किंवा इतर वित्तीय संस्थेकडे भरण्यात येईल किंवा सदस्याना प्रतिपूर्ती करण्यात येईल,—

(अ) बँक किंवा इतर वित्तीय संस्थांकडून विहित कलेल्या मुदतीमध्ये कर्जाच्या मुदलाचे व
व्याजाचे हप्ते सदस्यांकडून नियमितपणे भरण्यात येतील.

(ब) व्याजाची रकम शासनामार्फत परस्पर बँक किंवा वित्तीय संस्थेत भरावयाची झाल्यास,
कर्ज घेणाऱ्या सदस्याचे खाते मुंबईतच असले पाहिजे.

(क) ऊर्जा सदस्यांचे मुंबईव्यतिरिक्त अन्यत्र असलेल्या बँकेत/वित्तीय संस्थेत कर्ज खाते असेल, अशा सदस्यांनी त्यांच्या कर्जाच्या मुद्दलाच्या हफ्ट्याची व व्याजाची रक्कम, बँकेकडे किंवा वित्तीय संस्थेकडे प्रथम भरावी व त्यापैकी १० टक्के सरळ व्याजाच्या रकमेची किंवा त्यापेक्षा कमी असलेल्या प्रत्यक्ष आकारण्यात आलेल्या सरळ व्याजाच्या रकमेची प्रतिपूर्ती, योग्य त्या पावत्या अथवा संबंधित कागदपत्रे सादर केल्यानंतर, विधानमंडळ सचिवालयाकडून केली जाईल.

(ड) एखाद्या सदस्याने त्याच्याकडून बँकेस किंवा वित्तीय संस्थेस देय असलेला कर्जाचा किंवा व्याजाचा किंवा दोन्हींचा विहित मुदतीत भरणा केला नाही, तर प्रस्तुत व्याजाची सवलत तात्पुरती बंद करण्यात येईल व सदस्याने त्याच्याकडील संपूर्ण थकबाबाकी व त्यावरील दंडणीय व्याज (जर काही असल्यास), भरल्याशिवाय, विधानमंडळ सचिवालयाकडून व्याजाचा भरणा अथवा व्याजाची प्रतिपूर्ती (Reimbursement) केली अथवा केली जाणार नाही.

(इ) विधानमंडळ सदस्याना कर्जमंजूर झाल्यानंतर कर्जे करारपत्राची साक्षांकित प्रत, कर्ज परतफेडीच्या विवरणपत्रासह, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयास व माहितीस्तव संसदीय कार्य विभागात पाठविण्यात यावी, जर कर्जावरील व्याजदरामध्ये काही बदल झाला तर त्यानुसार सुधारित परतफेडीच्या विवरणपत्राची प्रत विधानमंडळ सचिवालयाकडे व संसदीय कार्य विभागाकर पाठविण्यात यावी, त्यानंतर बँकेने किंवा वित्तीय संस्थेने विहित केलेल्या मुदतीत सदस्यांना मुद्दलाचे व व्याजाचे हाते भरावे लागतील आणि सदरहू कर्जाच्या मुद्दलाच्या रकमेवरील व्याजापैकी १० टक्के सरळ व्याजाची (सिस्प्ल इंटरेस्टची) किंवा त्यापेक्षा कमी असलेल्या व प्रत्यक्षात आकारण्यात आलेल्या व्याजदराची रक्कम विधानमंडळ सचिवालयातर्फ बँकेकडे अथवा वित्तीय संस्थेकर भरण्यात येईल.

(फ) कर्जाची व्याजासह परतफेड होण्यापूर्वी सदस्य निरह (डिसकवॉलिफाय) करून त्यांकाढण्यास आले तर त्या तारखेपासून त्याला या योजनेखाली मिळणारी सवलत बंद करण्यात येईल

*(ग) सदस्यांना प्रस्तुत सवलत त्यांच्या प्रत्येक टर्ममध्ये एकदा देण्यात यावी व ही सवल मिळण्याकरिता जर सदस्याने पूर्वी वाहन खरेदीसाठी घेतलेल्या कर्जावरील हफ्ट्याची परतफेड झाली नसेल आणि जर सदस्याने नवीन वाहन खरेदीसाठी कर्जाची मागणी केली, तर पूर्वी त्यां घेतलेल्या जुन्या वाहनावरील व्याज प्रतिपूर्तीची वरील सवलत बंद करण्यात येईल व नवीन वाहन खरेदीसाठी त्यांनी घेतलेल्या कर्जावरील व्याजाची प्रतिपूर्ती त्याना सुधारित वाढीव कर्जाच्या सवलतीसह देण्यात येईल.

*सदर नोंद शासन निर्णय क्र. सुविधा. २००५/प्र.क्र. ७६/दोन, संसदीय कार्य विभाग, दिनांकित २३ फेब्रुवारी २००६ अन्यवे दाखल करण्यात आली.

३. सदर योजनेनुसार लागू असलेली सवलत पीठासीन अधिकारी, मंत्री, राज्यमंत्री व विरोधी पक्षनेते हे विधानमंडळ सदस्य म्हणून घेऊ शकतील.

४. विधानमंडळ सदस्यांना अनुज्ञेय असलेले वेतन व भर्ते आणि इतर सुविधा या संदर्भातील रकमा त्यांना अदा करण्यासाठी महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाकडून आवश्यक ती कार्यवाही करण्यात येते. वास्तव, प्रस्तुत शासन निर्णयानुसार नवीन मोटारगाडी खरेदी करण्याकरिता सदस्यांनी घेतलेल्या कर्जावरील व्याजापैकी १० टक्के व्याजाची किंवा त्यापेक्षा कमी असलेल्या व प्रत्यक्षात आकारण्यात आलेल्या व्याजाची रक्कम, बँक किंवा वित्तीय संस्थेकडे भरण्याबाबत किंवा सदस्यांना प्रतिपूर्ती करण्याबाबत विधानमंडळ सचिवालयाकडून आवश्यक ती कार्यवाही करण्यात यावी.

५. हा शासन निर्णय दिनांक २४ एप्रिल १९९८ पासून लागू करण्यात-येत आहे.

६. हा शासन निर्णय, वित्त विभागाच्या सहभतीने व अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक सीआर. १२१२/व्यय-४, दिनांक २९ सप्टेंबर १९९८ अन्वये दिलेल्या मान्यतेने निर्गमित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

प्रतिमा म. उमरजी,
सचिव, महाराष्ट्र शासन.

विधानमंडळ सदस्यांना नवीन मोटारगाडी खरेदी
करण्याकरिता सवलतीमध्ये सुधारणा करण्याबाबत

महाराष्ट्र शासन

संसदीय कार्य विभाग

शासन निर्णय क्र. सुविधा. २००५/प्र. क्र. ७६/दोन,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक २३ फेब्रुवारी २००६.

संदर्भ.—शासन निर्णय, संसदीय कार्य विभाग, क्रमांक सुविधा. १०९७/प्र. क्र. १६२/दोन,
दिनांक १८ जुलै १९९८ व दिनांक २८ ऑक्टोबर १९९८.

प्रस्तावना—

राज्यातील विधानमंडळ सदस्यांना त्यांच्या मतदारासंघामध्ये दौरा करण्यासाठी संबंधित जिल्हाधिकाऱ्यामार्फत महिन्यातून १५ दिवस शासकीय वाहन उपलब्ध करून देण्यात येते. तथापि असे वाहन तात्काळ उपलब्ध होत नसल्यामुळे अथवा ते सुरित्यतीत नसल्यामुळे वाहनाअभावी सदस्यांची गैरसोय होते असे निर्दर्शनास आले व त्यामुळे विधानमंडळ सदस्यांची त्यांच्या वापरासाठी नवीन मोटारगाडी खरेदी करण्यासाठी बँका किंवा इतर माध्यमाद्वारे कमाल रुपये ५,००,००० पर्यंत कर्ज घ्यावे आणि कर्जाच्या रकमेवरील व्याजदरपैकी १०% दरापर्यंतच्या व्याजाची रकम किंवा त्यापेक्षा कमी व्याज दराने कर्ज उपलब्ध झाले असल्यास, प्रत्यक्षात आकारण्यात आलेल्या व्याज दराची रकम बँकेने किंवा वित्तीय संस्थेने विहित केलेल्या मुदतीपुरती किंवा कर्ज घेतलेल्या तारखेपासून कमाल ५ वर्षांच्या कालावधीपुरती शासनाकडून प्रतिपूर्ती करण्यात यावी, असा निर्णय शासनाने उपरोक्त आदेशान्वये घेतला होता. यासंदर्भात दिनांक २८ ऑक्टोबर १९९८ च्या शासन निर्णयात परिच्छेद २ (ग) येथे अशी विहित केली आहे की, हा जरी एका टर्मपेक्षा अधिक टर्मकरिता निवडून आला किंवा नामनिर्देशित झाला तरी त्याला प्रस्तुत वाहन सवलत एकदाच मिळेल.

२. सध्या बाजारामध्ये नवीन नवीन मोटारगाड्यांचे मॉडेल्स येत असून, त्यांच्या किमतीदेखील दिवसेंदिवस वाढत आहेत. तसेच एखादा सदस्य जर पुढ्हा निवडून आला आणि सुधारित दराने कर्ज घेऊन वाहन खरेदी करण्याची त्याला निकड भासली तर असे वाहन खरेदी करण्यासाठी त्या सदस्याला व्याज रकमेची प्रतिपूर्ती अनुज्ञेय करण्यात यावी, अशी मागणी सदस्यांकडून येत आहे. याशिवाय जुने वाहन कालानुरुप बदलणेही आवश्यक असते यासाठी, सदस्यांना त्यांच्या प्रत्येक टर्मच्या कालावधीत वाहन खरेदी करण्याची सुविधा देणे तसेच त्यांनी याकरिता घेतलेल्या कर्जावरील व्याजाच्या प्रतिपूर्तीची योग्य अशी सवलत देणे या बाबी शासनाच्या विचाराधीन होत्या.

शासन निर्णय.—उपरोक्त वस्तुस्थिती आणि सदस्यांची मागणी यांचा सर्वकष विचार करून शासनाने याबाबत आता पुढील प्रमाणे निर्णय घेतले आहेत :—

(१) उपरोक्त शासन निर्णयान्वये विधानसभा सदस्यांनी नवीन मोठार गाडी खरेदी करण्यासाठी बँक किंवा इतर माध्यमाद्वारे कर्ज घेण्यासाठी रु. ५ लाख इतक्या रक्कमेची कमाल मर्यादा विहित करण्यात आली होती. ही मर्यादा आता कमाल रु. १० लाख इतकी वाढविण्यात येत आहे.

(२) सदस्याने घेतलेल्या कर्जाच्या रक्कमेवरील व्याज प्रतिपूर्तीसाठी विहित करण्यात आलेली १० टक्के दरापर्यंतच्या रक्कमेच्या प्रतिपूर्तीची मर्यादा आता ८ टक्के इतकी करण्यात येत आहे.

(३) संदर्भाकित दिनांक २८ ऑक्टोबर १९९८ च्या शासन निर्णयामध्ये परिच्छेद २ (ग) येथील सध्याची ब उपरोक्त प्रस्तावनेमध्ये नमूद करण्यात आलेली अट रद करून, त्याएवजी खालील अटीचा समावेश करण्यात येत आहे :—

“ (ग) सदस्यांना प्रस्तुत सवलत त्यांच्या प्रत्येक टर्ममध्ये एकदा देण्यात यावी व ही सवलत मिळण्याकरिता जर सदस्याने पूर्वी वाहन खरेदीसाठी घेतलेल्या कर्जावरील हप्त्याची परतफेड झाली नसेल आणि जर सदस्याने नवीन वाहन खरेदीसाठी कर्जाची मागणी केली, तर पूर्वी त्याने घेतलेल्या जुन्या वाहनावरील व्याज प्रतिपूर्तीची वरील सवलत बंद करण्यात येईल व नवीन वाहन खरेदीसाठी त्यांनी घेतलेल्या कर्जावरील व्याजाची प्रतिपूर्ती त्यांना सुधारीत वाढीव कर्जाच्या सवलतीसह देण्यात येईल.”.

३. दिनांक २८ ऑक्टोबर १९९८ च्या शासन निर्णयातील परिच्छेद २(अ) ते (फ) मधील अटी आहेत तशाच यापुढेही लागू राहतील.

४. वरील निर्णय तात्काळ अंमलात येतील.

५. सदर शासन निर्णय वित विभागाच्या सहमतीने व त्या विभागाने अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक-१०६/०६/व्यय-४, दिनांक १६ फेब्रुवारी २००६ अन्वये दिलेल्या मान्यतेनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

अ. मा. शिंदेकर,
सचिव, महाराष्ट्र शासन.

विधानमंडळ सदस्यांना नवीन मोटारगाडी खरेदी
करण्यासाठीच्या सवलतीमध्ये सुधारणा करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

संसदीय कार्य विभाग

शुद्धीपत्रक क्रमांक : सुविधा-२००५/प्र. क्र. ७६/दोन,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक १६ मार्च २००६

संदर्भ.—१ शासन निर्णय, संसदीय कार्य विभाग, क्रमांक : सुविधा. १०९७/प्र.क्र. १६२/दोन,
दिनांक १८ जुलै १९९८ व दिनांक २८ ऑक्टोबर १९९८.

२. शासन निर्णय, क्रमांक : सुविधा-२००५/प्र.क्र. ७६/दोन,
दिनांक २३ फेब्रुवारी २००६.

शुद्धीपत्रक :—

या विभागाच्या वरील विषयांकित समक्रमांकाच्या दिनांक २३ फेब्रुवारी, २००६ च्या शासन
निर्णयातील परिच्छेद २ (१) मध्ये “विधानसभा सदस्यांनी” या शब्दाएवजी “विधानमंडळ
सदस्यांनी” असे वाचावे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

अ. मा. शिंदेकर,
सचिव, महाराष्ट्र शासन.

आमदारांचा स्थानिक विकास कार्यक्रम
मार्गदर्शक तत्त्वे

महाराष्ट्र शासन

नियोजन विभाग

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२,

शासन परिपत्रक क्रमांक : स्थाविका-१०९६/प्र. २६/का. १४४५

दिनांक २८ सप्टेंबर १९९८

प्रस्तावना :—

स्थानिक गरजांवर आधारित आमदारांचा स्थानिक विकास कार्यक्रम राज्यांत वित्तीय वर्ष १९८४-८५ पासून राबविष्यात येत आहे. हा कार्यक्रम राबविष्याची कार्यपद्धती, कामांचे आराखडे तयार करणे, कामावरील खर्चासाठी विविध यंत्रणांना निधी वितरणाची पद्धती, कामाचे संनियंत्रण, कामांना मंजुरी देणारी कार्यपद्धती, जिल्हा नियोजन व विकास मंडळांतर्गत गठित केलेली समिती, या कार्यक्रमांतर्गत अनुज्ञेय असणारी व अनुज्ञेय नसणारी कामे इत्यादीबाबतचे शासन निर्णय यापूर्वीच वेळोवेळी निर्गमित केलेले आहेत.

२. आमदारांच्या स्थानिक विकास कार्यक्रमाशी संबंधित विविध मुद्यांबाबत वेळोवेळी शासनाने काढलेल्या शासन निर्णयांचा संदर्भ घ्यावा लागतो. दैनंदिन कामकाजात ही माहिती सुटसुटीतपणे, थोडक्यात व तात्काळ उपलब्ध व्हावी व सर्व संबंधितांना ती मार्गदर्शक ठरावी असा या परिपत्रकाचा हेतू आहे.

परिपत्रक :—

आमदारांच्या स्थानिक विकास कार्यक्रमांसंदर्भात शासनाने यापूर्वी रवाना केलेले सर्व शासन निर्णय/परिपत्रके विचारात घेऊन सर्व माहितींची एकत्रित संकलन करून ही माहिती सर्व संबंधितांच्या माहितीसाठी रवाना करण्यात येत आहे. या परिपत्रकातील बाबींवर निर्णय घेताना मूळ आदेशांचा आधार घ्यावा.

(१) आमदारांचा स्थानिक विकास कार्यक्रम उद्देश :—

जिल्हा वार्षिक योजना राबविताना स्थानिक लोकांना उपयुक्त असलेली व सहजरित्या पूर्ण होतील अशी लहान लहान कामे योजनेच्या अग्रक्रमाने मागे राहतात. अशा कामांत लहान नात्यांवरील फरश्या, कोल्हापूर पद्धतीचे बंधारे, मोन्यांची कामे, शाळांच्या खोल्या वगैरे सारख्या लहान लहान कामांचा अंतर्भाव आहे. अशी कामे घेण्यासाठी शासनाने १९८४-८५ या आर्थिक वर्षापासून स्थानिक गरजांवर

आधारित लहान लहान कामांचा विशेष कार्यक्रम राबविष्यास सुरुवात झाली. या कार्यक्रमांचे नामाभिधान आमदारांचा स्थानिक विकास कार्यक्रम असे शासन निर्णय, स्थाविका-१०१६/प्र. क्र. १५/का. १४४५, दिनांक २६ जून १९९६ अन्वये करण्यात आले आहे. या कार्यक्रमामध्ये हाती घ्यावयाची कामे, कामाचा आराखडा तयार करण्याची पद्धती, कामे कार्यान्वित करण्यासाठीची पद्धती, खर्चाचा हिशोब, कामांना प्रशासकीय मंजुरी देणे, कामांचे संनियंत्रण व खर्चाच्या आकड्यांचा ताळमेळ याबाबत निर्णय घेऊन हा कार्यक्रम कार्यान्वित करण्यात येत आहे.

(२) आमदारांच्या स्थानिक विकास कार्यक्रमांतर्गत घ्यावयाच्या कामांना मंजुरी देण्यासाठी समिती :-

आमदारांच्या स्थानिक विकास कार्यक्रमांतर्गत कामांना मंजुरी देण्यासाठी खालीलप्रमाणे समिती राहील:-

(१) जिल्ह्याचे संपर्कमंत्री	अध्यक्ष	शासन निर्णय नियोजन विभाग क्र. स्थाविका- १०१३/२७६/ प्र.क्र. ४८/ का. १४४५, दिनांक १०
(२) जिल्हा नियोजन व विकास मंडळावर सदस्य असलेले—		
(अ) विधानसभा सदस्य	सदस्य	सदस्य
(ब) विधानपरिषद सदस्य	सदस्य	सदस्य
(३) जिल्हापरिषदेचे अध्यक्ष	सदस्य	सदस्य
(४) जिल्हाधिकारी	सदस्य	फेड्रोवारी
(५) मुख्य कार्यकारी अधिकारी	सदस्य	१९९४.
जिल्हा परिषद		
(६) जिल्हा नियोजन अधिकारी	सचिव	

मुंबई शहर व उपनगरासाठी बृहन्मुंबई महानगरपालिकेचे आयुक्त हे सदस्य म्हणून राहतील आयुक्त जर बैठकीस हजर राहू शकले नाहीत तर ते आपला प्रतिनिधी म्हणून अतिरिक्त आयुक्त अथवा उपायुक्त यांना पाठवतील.
सासन निर्णय
नियोजन
विभाग
क्र. स्थाविका-
१०१३/२७६/
प्र.क्र. ४८/
का. १४४५,
दिनांक २९
सप्टेंबर
१९९४.

संबंधित आमदारांनी १० टक्के कामे सुचवावीत व उरलेली १० टक्के कामे जिल्हा शासन निर्णय नियोजन व विकास मंडळाच्या इतर सदस्यांनी सुचवावीत.

शासन निर्णय
नियोजन
विभाग
क्र. स्थाविका-
१०१७/प्र.क्र. C
का. १४४५,
दिनांक २६
नोव्हेंबर
१९९५.

शासन निर्णय,
नियोजन विभाग,
क्र. स्थाविका-१०१८/
प्र.क्र. १०९/का.
१४५५, दिनांक २१
ऑगस्ट १९९८.

अधीशासकीय पत्र
क्र. डीपीसी-१०४/
सीआर-२१/
पीआर०२-
दिनांक २२
ऑगस्ट, १९९८.

आमदारांनी सुचविलेल्या १० टक्के कामांना जिल्हाधिकाऱ्यांनी प्रशासकीय मंजुरी द्यावी व त्या कामांना वर नमूद केलेल्या समितीने कार्योत्तर मंजुरी द्यावी. उरलेल्या १० टक्के कामांना (जिल्हा नियोजन व विकास मंडळावरील इतर सदस्यांनी सुचविलेल्या) समितीची मंजुरी मिळाल्यावरच जिल्हाधिकारी प्रशासकीय मंजुरी देतील.

(३) कामे कार्यान्वित करण्याची कार्यपद्धती :—

जिल्हाधिकाऱ्यांनी कामांना प्रशासकीय मंजुरी दिल्यानंतर, जिल्हा परिषद क्षेत्रांतील कामे जिल्हा परिषदांकडे, नगरपालिका/परिषदांकडे तर राज्यस्तरावरील कामे शासकीय यंत्रणेकडे सुपूर्द केली जातात. मुंबई शहरांमध्ये ही कामे शासकीय यंत्रणांकडे, बृहन्मुंबई महानगरपालिका व महाराष्ट्र गृहनिर्माण मंडळ (म्हाडा) यांचेकडे सुपूर्द केली जातात. एखादा अभिकरणाला विशेष काम करणे शक्य नसेल तर त्याबदल त्यांनी तशी लेखी विनंती केल्यास दुसऱ्या अभिकरणाकडे ती कामे सोपिण्यात येतात.

(४) जिल्हा परिषदांना निधी उपलब्ध करून देण्याची कार्यद्वती :—

शासन निर्णय,
नियोजन विभाग
क्र. स्थाविका-१०१८/
प्र.क्र. २१/योजना-६/
दिनांक १६ मार्च
१९९२.

आमदारांच्या स्थानिक विकास कार्यक्रमाखालील कामांना निधीचे वितरण ग्राम-विकास व जलसंधारण विभागाच्या शासन निर्णय, क्रमांक झेडपीए-१०१०/सीआर-१६५२/२४, दिनांक ७ जानेवारी १९९२ अन्वये दिलेल्या सूचनेनुसार करण्यात येते. जिल्हाधिकारी गरजेनुसार मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद यांना निधी वितरीत करतात, परंतु ते जिल्हा परिषदेच्या कार्यान्वयीन यंत्रणेला परस्पर निधी वितरीत करू शकत नाहीत. खर्चाचा आढावा घेऊन जिल्हाधिकाऱ्यांनी दर तीन महिन्यांनी निधी वितरीत करावा, म्हणजे जिल्हा परिषदेकडे वर्षअखेर जास्त निधी शिल्लक राहणार नाही. जिल्हा परिषदेने वित्तीय वर्ष संपल्यानंतर एका आठवड्याचे आत शिल्लक निधी शासनाकडे परत करावा. निधी परत करण्याची जबाबदारी जिल्हा परिषदेवी राहील व पाठपुरावा करण्याची जबाबदारी जिल्हाधिकारी याची राहील. जिल्हा परिषदेने केलेल्या कामांवरील प्रत्यक्ष खर्चाच्या ३ टक्के रक्कम अभिकरण शुल्क म्हणून कापून घ्यावी.

(५) नगरपरिषदा/महानगरपालिका/महाराष्ट्र गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास प्राधिकरण मंडळ (म्हाडा), महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण व अन्य निमशासकीय यंत्रणांना निधी उपलब्ध करून देण्याची कार्यपद्धती :—

शासन निर्णय,
नियोजन विभाग
क्र. एसपीडी-१०१९/
सीआर-१२/योजना-६/
दिनांक १५
जानेवारी, १९९२.

या कार्यक्रमाखाली कामे करण्यासाठी नगरपरिषदा, महानगरपालिका, महाराष्ट्र गृहनिर्माण व क्षेत्र विकास प्राधिकरण व महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण इ. निमशासकीय संस्थांना अनुदान पद्धतीनुसार निधी वितरीत केला जातो. हा निधी त्रैमासिक पद्धतीने वितरीत करण्यात येईल व आधी दिलेला निधी पूर्ण खर्च झाल्याशिवाय अतिरिक्त निधी उपलब्ध करून दिला जाणार नाही. तसेच या कार्यक्रमासाठी आधीच्या वित्तीय वर्षात दिलेला निधी त्याच कार्यक्रमासाठी वापरला गेला आहे किंवा नाही याबदलचा दाखला प्राप्त झाल्याशिवाय पुढील वर्षातील पहिल्या तिमाहीचा निधी मुक्त करण्यात येणार नाही. निमशासकीय संस्थांनी त्यांच्याकडील मागील वर्षातील शिल्लक निधी शासनाकडे पुढील तीन महिन्यांमध्ये परत केला नाही तर अशी शिल्लक रक्कम नगर-विकास विभागातर्फे त्यांना वितरीत करण्यात येणाऱ्या अनुदानातून वळती करून घेण्यात येईल.

(६) जिल्हा परिषदेच्या समित्यांची मंजुरी घेण्याबाबत :—

आमदारांच्या स्थानिक विकास कार्यक्रमाखालील कामे जिल्हा परिषदेमार्फत कार्यान्वित होत असताना जिल्हाधिकाऱ्यांनी प्रशासकीय मान्यता दिल्यानंतर त्याच कामाना पुन्हा जिल्हा परिषदेच्या वर्कर्स कमिटी, स्थायी समिती, सर्वसाधारण समिती यांची पुन्हा मान्यता घेण्याची आवश्यकता नाही. मात्र, निविदा, भागविण्यासाठी विहित पद्धत जिल्हा परिषद व पंचायत समितीच्या अधिनियमानुसार संबंधित समितीच्या अनुमतीने अंमलात आणली जावी.

(७) नगरपरिषद/नगरपालिका यांनी द्यावयाची मंजुरी :—

तांत्रिक मंजुरी देण्याचे अधिकार शा.फ.न.वि. सा.आ. विभाग, क्र. एमआयएस. १०७७/३४३/युडी-२३, दि. १४ सप्टेंबर १९७७ व महाराष्ट्र पाणीपुरवठा व जलनिःसारण मंडळाचे पत्र क्र. एमआयएस-१०८१/१५/आयडी/आ-७, दिनांक ८ ऑक्टोबर १९८७ अन्वये म.पा.पु. व.ज.नि. मंडळाच्या जिल्ह्यातील संबंधित अभियंत्यांना दिलेले आहेत. तसेच दिनांक १४ सप्टेंबर १९७७ च्या परिपत्रकात नगरपरिषद/नगरपालिका यांनी अवलंबिण्याची कार्यपद्धती देखील नमूद केलेली आहे.

(८) आमदारांच्या स्थानिक विकास कार्यक्रमाखाली राखीव असलेला निधी :—

या कार्यक्रमांतर्गत प्रत्येक आर्थिक वर्षासाठी उपलब्ध होणाऱ्या निधीमधून पाणीपुरवठा योजना, प्राथमिक शाळा, खोल्याचे बांधकाम व दुरुस्ती तसेच अनुसूचित जातीच्या विकासासाठी हाती घेण्यात येणाऱ्या कामांसाठी अनुक्रमे २० टक्के, २० टक्के व १० टक्के इतकी तरतुद प्रत्येक जिल्ह्याला देण्यात येणाऱ्या तरतुदीतून राखून ठेवण्यात यावी.

(९) कार्यक्रमांतर्गत निधीचे वाटप कार्यकक्षा, पद्धती व कामाची कमाल आर्थिक मर्यादा :—

सर्व विधान सभा सदस्य, विधानपरिषद सदस्य, व मा. राज्यपालांनी नियुक्त केलेल्या आमदारांना दरवर्षी रु. ६० लक्ष प्रमाणे निधी देण्यात येतो. आमदारांनी संबंधित जिल्हाधिकाऱ्यांना कामे सुचवावयाची असतात. त्या कामाचे आराखडे व अंदाजपत्रके तयार झाल्यावर संबंधित जिल्हाधिकारी त्या कामांना प्रशासकीय मंजुरी देतात. वि.स.स. हे आपल्या मतदारसंघातील कामे सुचवितात. परंतु विधानपरिषद सदस्य/मा. राज्यपाल नियुक्त वि.स.स.ला एकापेक्षा अधिक जिल्ह्यांमध्ये कामे सुचविणे अनुशऱ्य आहे. आमदारांना मिळणाऱ्या निधीच्या दीडपट रक्कमे एवढी कामे आमदारांनी सुचवावयाची असतात. दुसऱ्या वर्षापासून मात्र मिळणाऱ्या निधीतून पहिल्या वर्षअखेर अपूर्ण राहिलेल्या कामांसाठी लागणारी रक्कम प्रथम उपलब्ध करून दिल्यानंतर उरलेल्या रक्कमेच्या दीडपट एवढी कामे मंजूर करावीत.

आमदारांच्या शेवटच्या वर्षाच्या कालखंडामध्ये सुचविलेल्या आधीच्या कामांपैकी अपूर्ण राहिलेल्या कामांसाठी आवश्यक तो निधी उपलब्ध करून दिल्यानंतर उरलेल्या रक्कमे एवढ्या रक्कमेची कामे मंजूर करावीत. या कार्यक्रमांतर्गत हाती घ्यावयाच्या कामांचा खर्च हा १० लक्ष रु. एवढ्या कमाल मर्यादेपर्यंत तर कोल्हापूर पद्धतीच्या बंधाऱ्यासाठी रु. १५ लक्ष पर्यंत मर्यादित राहिल.

शासन निर्णय,
नियोजन विभाग,
क्र. स्थाविका-१०१३/
प्र.क्र. ८/योजना-६,
दिनांक २ जुलै,
१९९४.

शासन पत्र,
नियोजन विभाग,
क्र. स्थाविका-१०१६/
सीआर-४७ का.
प्र.क्र. ४४५ दिनांक १२
सप्टेंबर १९९६.

शासन निर्णय,
नियोजन विभाग,
क्र. स्थाविका-१०१८/
प्र.क्र. ८/का. १४४५
दिनांक १६ मार्च,
१९९६. व
क्र. स्थाविका-१०१७/
प्र.क्र. ३/का. १४४५
दिनांक ८ ऑगस्ट
१९९७.

शासन निर्णय,
नियोजन विभाग
क्र. स्थाविका-१०१७/
प्र.क्र. ८/का. १४४५
दिनांक १६ मार्च,
१९९८.

- शासन निर्णय,
नियोजन विभाग,
क्र. स्थाविका-१०१२/
सीआर-१३/यो. ६
दिनांक १८
जानेवारी १९९३
व क्र.
स्थाविका-१०१४/
प्रक्र. २५/का. ४४५४,
दि. ६
एप्रिल, १९९४.
- (१०) आमदारांच्या स्थानिक विकास कार्यक्रमाखाली राज्यातील जिल्हांसाठी व बृहन्मुंबईसाठी हाती घ्यावयाच्या योजना :—
या कार्यक्रमाखाली राज्यातील जिल्हांसाठी व विशेषत: बृहन्मुंबईसाठी हाती घ्यावयाच्या योजनांची यादी परिशिष्ट 'अ' मध्ये दिली आहे. यादीमध्ये नमूद केलेल्या कामांशिवाय कोणतीही कामे शासनाने अनुमतीशिवाय हाती घेण्यात येऊ नयेत.
- शासन निर्णय,
नियोजन विभाग,
क्र. स्थाविका-१०१२/
मातव/सीआर-१३,
यो. ६, दिनांक
१८ जानेवारी
१९९३.
- (११) आमदारांच्या स्थानिक विकास कार्यक्रमाखाली मार्गदर्शक तत्वांत अनुज्ञेय नसणाऱ्या कामांची यादी :—
स्थानिक विकास कार्यक्रमाखाली मार्गदर्शक तत्वांमध्ये बसत नसणाऱ्या कामांची यादी परिशिष्ट 'ब' मध्ये जोडले आहे.
- शासन निर्णय,
नियोजन विभाग,
क्र. स्थाविका-१०१६/
प्रक्र. ५०/का. ४४५४,
दि. १६ मार्च,
१९९६.
- (१२) सुधारित अंदाजपत्रकांना मान्यता देण्याचे अधिकार व कार्यपद्धती :—
या कार्यक्रमाखाली मंजूर करण्यात आलेल्या कामांच्या मूळ अंदाजपत्रकात काही अपरिहार्य तांत्रिक बदल किंवा जिल्हा दरसूचीमुळे झालेल्या वाढीमुळे जर वाढ होत असेल तर रु. १० लाखांपर्यंतच्या सुधारित अंदाजपत्रकांना मान्यता देण्याचे अधिकार जिल्हाधिकारी व सदरस्य सचिव, जिल्हा नियोजन व विकास मंडळ यांना प्रदान करण्यात येत आहेत. रु. १० लाखांपेक्षा अधिक वाढ असलेली कामे सुधारित प्रशासकीय मान्यतेसाठी शासनाकडे पाठविण्यात यावीत.
- शासन निर्णय,
नियोजन विभाग,
क्र. स्थाविका-१०१६/
४१८/का. ४४५४,
दिनांक १८
फेब्रुवारी १९९६.
- (१३) आमदारांच्या स्थानिक विकास कार्यक्रमांतर्गत घेण्यात येणाऱ्या कामाचे परिरक्षण व देखभाल करण्याचे हमीपत्र घेण्याबाबत :—
आमदारांच्या स्थानिक विकास कार्यक्रमांतर्गत घेण्यात येणाऱ्या कामांना मंजुरी देण्यापूर्वी संबंधित स्थानिक स्वराज्य संस्थेकडून अथवा अभिकरणाकडून कामे पूर्ण झाल्यावर त्याचे परिरक्षण व देखभाल करण्यास संबंधित स्वराज्य संस्था तयार असल्याबाबतचे हमीपत्र (परिशिष्ट 'क' येथे जोडल्याप्रमाणे) घेतल्यावरच कामांना मंजुरी देण्यात यावी.
- शासन निर्णय,
नियोजन विभाग,
क्र. एसपीडी-१०८८/
सीआर-३,
यो. ६, दिनांक
१ जून १९८९ व
दि. ८ जून १९९०.
- (१४) शासकीय व निमशासकीय अभिकरणांना अभिकरण शुल्क देण्याबाबत :—
आमदारांच्या स्थानिक विकास कार्यक्रमातून जिल्हा परिषदेमार्फत कार्यान्वित केलेल्या कामांवर एकूण प्रत्यक्ष खर्चाच्या ३ टक्के अभिकरण शुल्क तसेच सार्वजनिक बांधकाम विभाग व इतर शासकीय अभिकरणांना पी.डब्ल्यू.डी. मॅन्युअलप्रमाणे अभिकरण शुल्क देण्यात यावे. हे शुल्क प्रथमच मंजूर केलेल्या कामांना लागू राहील.

(१५) आमदारांच्या स्थानिक विकास कार्यक्रमांतर्गत कामांना कार्योत्तर मंजुरी देण्याबाबत :—

शासन निर्णय नियोजन विभाग क्र. एसडीपी-१०८५/५०७/सीआर-७/पीआरजी-२, दिनांक ४ नोव्हेंबर १९८५ अन्वये जिल्हाधिकाऱ्यांनी जिल्हा नियोजन व विकास मंडळाच्या निर्णयानुसार कार्यक्रमाच्या मार्गदर्शक तत्त्वाच्या अधीन राहून कामांना मंजूरी घावी व नंतर कामे कार्योत्तर मंजुरीसाठी नियोजन विभागाकडे पाठवावीत असे आदेश होते. यामध्ये बदल करून शासन निर्णय, क्र. एसडीपी-१०१०/७४/सीआर-२/योजना-६, दिनांक २ जानेवारी १९९१ अन्वये कामाचा आराखडा व वेळेवेळी मंजूर केलेली कामे कार्योत्तर मंजुरीसाठी नियोजन विभागाकडे न पाठविता, संबंधित विभागीय आयुक्तांकडे पाठवावीत. विभागीय आयुक्तांना या आदेशाद्वारे या कार्यक्रमाच्या मार्गदर्शक तत्त्वांच्या अधीन राहून कामांना कार्योत्तर मंजुरी देण्याचे अधिकार प्रदान करण्यात आलेले आहेत. जिल्हाधिकाऱ्यांनी या कार्यक्रमाची अंमलबजावणी सुलभ घ्वावी म्हणून पुढीलप्रमाणे वेळापत्रक अंमलात आणावे.

(१) जानेवारी-फेब्रुवारी	: जिल्हा नियोजन व विकास मंडळ यांचे सदस्य संबंधित कार्यान्वयीन अधिकारी इत्यादीकडून कामाच्या सूचना/प्रस्ताव मागविणे.
(२) १० मार्च पर्यंत	: सूचविलेली कामे नियमानुसार आहेत किंवा नाहीत याची तपासणी करणे.
(३) १५ एप्रिल पर्यंत	: प्रथमदर्शनी नियमात बसणारी कामे तांत्रिकदृष्ट्या योग्य आहेत किंवा नाहीत याची संबंधित अधिकाऱ्यांकडून पडताळणी करणे.
(४) ३१ मे पर्यंत	: आराखड्याला समितीची मंजुरी घेणे.
(५) ३० जून पर्यंत	: कार्यक्रमांचा आराखडा कार्योत्तर मंजुरीसाठी पाठविणे.

आमदारांच्या स्थानिक विकास कार्यक्रमांतर्गत घेतलेल्या कामांची माहिती अद्यावत ठेवण्याच्या दृष्टीने तसेच कार्यक्रमाच्या अंमलबजावणीवर संनियंत्रण ठेवण्याच्या दृष्टीने या कार्यक्रमाखाली एकूण हाती घेण्यात आलेली कामे, पूर्ण झालेली कामे, अपूर्ण कामे याबाबतची माहिती दिनांक ६ फेब्रुवारी १९९१ च्या शासन निर्णयातील परिशिष्ट-५ मध्ये जिल्हाधिकाऱ्यांकडून दरवर्षी ३१ मे पर्यंत विभागीय आयुक्तांनी संकलित करावी व ती दिनांक ३१ जुलै पर्यंत शासनाकडे पाठवावी.

शासन निर्णय,
नियोजन विभाग,
क्र. स्थाविका-१०११/
७४/सीआर-२,
यो.-६, दिनांक ६
फेब्रुवारी
१९९१.

(१६) कामे पूर्ण झाल्यावर फलक लावणे—

आमदारांच्या स्थानिक विकास कार्यक्रमाखाली घेतलेली बांधकामाची कामे पूर्ण झाल्यावर त्याच्या दर्शनी भागावर खालीलप्रमाणे फलक लावण्यात यावा :—

आमदारांच्या स्था.वि.का. अंतर्गत घेतलेले काम
कामाचे वर्ष
खर्च

या कार्यक्रमाखालील कामे जेव्हा बांधकाम स्वरूपाची नसतील तेव्हा लाकडी अगर तत्सम फलक लावणे शक्य असल्यास लावावा.

(१७) कामाचे तपासणी अहवाल :—

शासन निर्णय,
नियोजन विभाग,
क्र. स्थाविका-१०१२/
तपासणी/सीआर/
सीआर-१५/योजना-६,
दिनांक १९ ऑगस्ट १९९२.
दिनांक १९ ऑगस्ट १९९२.

शासन निर्णय,
नियोजन विभाग,
क्र. स्थाविका-१०१७/
प्रक. २८३/का.१४४५,
दिनांक २० जून १९९८.

(१८) प्रशासकीय मान्यता दिलेली कामे रद्द करणे :—

जागेच्या अभावी किंवा तांत्रिक बाबतीत काही अडचण उद्भवल्यास कामे रद्द करता येतील. परंतु आराखडे व अंदाजपत्रके तयार झाल्यावर, सुचविलेले काम रद्द करता येणार नाही.

(१९) एखाद्या मतदारसंघामधील गाव दुसऱ्या जिल्ह्यामध्ये येत असल्यास करावयाची कार्यवाही :—

एखाद्या मतदार संघामधील गाव अथवा विभाग दुसऱ्या जिल्ह्यामध्ये असल्यास, ज्या जिल्ह्यामध्ये ते गाव/विभाग येत असेल त्या जिल्ह्याच्या जिल्हाधिकाऱ्यांनी हे गाव/विभाग ज्या जिल्ह्यामध्ये अंतर्भूत होत असेल त्या जिल्ह्याच्या जिल्हाधिकाऱ्यांना लोकसंख्येच्या निधी उपलब्ध करून द्यावा.

(२०) कामे सुचविण्याची पद्धत :—

वि.प.स. व. सा. राज्यपालांनी नियुक्त केलेल्या आमदारांनी त्यांच्या नाममुद्रीत पत्रावर स्वतःच्या सहीने निधी वाटपाबाबत जिल्ह्याचे विकल्प द्यावेत. तसेच सर्व आमदारांनी संबंधित जिल्हाधिकाऱ्यांकडे कामे सुचविताना त्यांच्या नाममुद्रीत पत्रावर स्वतःच्या स्वाक्षरीने कामे सुचवावीत.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

मुरलीधर नाले
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन.

परिशिष्ट अ- ५

आमदारांचा स्थानिक विकास कार्यक्रमाच्या

मार्गदर्शक तत्वात बसत नसणाऱ्या कामांची नमुना यादी

१. जिल्हा नियोजन व विकास मंडळाच्या अखत्यारीत नसलेली कामे.
उदा. कोणत्याही प्रकारच्या कार्यालयीन इमारती, ग्रामपंचायत भवन, निवासस्थाने, विश्रामगृहे, टी. व्ही. सेंटर, बचत भवन, इत्यादी इमारतींच्या खर्चासाठी पूरक निधी (ही सर्व राज्यस्तरीय कामे आहेत.)
२. खाजगी संस्थांची/सहकारी संस्थांची/वैयकतीक लाभधारकांची कामे.
३. रु. १०.०० लाखापेक्षा जास्त अंदाजित खर्चाची म्हणजे मोठ्या स्वरूपातील कामे,
उदा. स्टेडीयमचे बांधकाम.
४. कोणत्याही प्रकारची (प्राथमिक शाळा खोलीची व विशिष्ट वस्त्यातील समाजमंदिराची विशेष दुरुस्ती वगळून) दुरुस्तीची कामे.
५. ग्रामपंचायत इत्यादी संस्थांसाठी लोकर्वगणीपोटी सूचविलेल्या तरतुदी.
६. एखाद्या मोठ्या कामाला कमी पडणारी पूरक म्हणून तरतूद.
७. एखाद्या मोठ्या कामासाठी निरनिराळ्या स्त्रोतातून निधी मिळविण्याच्या प्रयत्नात एक स्त्रोत म्हणून ह्या कार्यक्रमाखाली तरतूद सुचविणे.
८. मोठ्या कामांचे (रुपये १०.०० लाखाच्या वरील) भाग करून ती लहान कामे करून घेणे.
९. खाजगी संस्थांना/सहकारी संस्थांना अनुदान
१०. घरकुले.
११. स्पारके/स्मृती.
१२. होठ्या, वीजखांब इत्यादी प्रकारची स्टॉक म्हणून खरेदी.
१३. प्रथमिक शाळाखोली सोडून इतर शाळा/विद्यालये/महाविद्यालये यांच्या इमारती, त्यांना कुंपण घालणे इत्यादी.
१४. रस्त्यांचे पुर्नडांबरीकरण करणे.
१५. हॉटमिक्स हॉटलेड खरेदी.

**परिशिष्ट क
कामाच्या परिरक्षण व देखभालीचे हमीपत्र**

स्थानिक विकास कार्यक्रमातून ——————

हे

काम ग्रामपंचायत / नगरपालिका / नगरपरिषद / जिल्हा परिषद / महाराष्ट्र पाणीपुरवठा व जलनिःसारण मंडळ / म्हाडा या संस्थेमार्फत / अभिकरणामार्फत घेण्यात येत असून, सदरचे काम पूर्ण झाल्यावर त्याची देखभाल / परिरक्षण करण्यात ही / हे ग्रामपंचायत / नगरपरिषद / नगरपालिका / जिल्हा परिषद इत्यादी अभिकरण करण्यास तयार आहे.

ठिकाण :

संस्थेचे/अभिकरणाचे नाव व शिक्का.

दिनांक :

परिशिष्ट ड

**स्थानिक विकास कार्यक्रमांतर्गत घेतलेल्या कामाच्या जिल्हास्तरावरील पथकाकडून केलेल्या
तपासणीसंबंधीचा अहवाल**

१. जिल्ह्याचे नाव	
२. (अ) अहवालाचे वर्ष (ब) तपासणीचा दिनांक	
३. पथकातील अधिकाऱ्यांची नावे व पदनामे	१. २. ३. ४.
४. पथकाने भेट दिलेल्या कामांची नावे व ज्या गावात ही कामे असतील त्या गावाचे नाव. (अ) कामे केलेल्या यंत्रणेचे नाव (ब) काम केव्हा मंजूर करण्यात आले (क) कामाला प्रत्यक्ष केव्हा सुरुवात केली (ड) काम केव्हा पूर्ण झाले	
५. कामाचे स्वरूप व मंजूर केलेला अंदाजित खर्च.	
६. काम नियोजित ठिकाणी घेतले आहे किंवा कसे व ते पूर्ण झाले आहे किंवा कसे	
७. कामावर एकूण झालेला खर्च रुपये	
८. काम पूर्ण झाले नसल्यास पूर्ण न होण्याची कारणे व काम केव्हा पूर्ण होणे अपेक्षित आहे.	
९. कामाचा सर्वसाधारण दर्जा कसा आहे	

परिशिष्ट—ड—पुढे चालू

१०.	काम मंजूर करताना जो उपयोग दाखविला होता त्याप्रमाणे त्यादा उपयोग केला जातो किंवा नाही व नसल्यास कारणे.	
११.	कामामध्ये काही ब्रुटी निदर्शनास आल्या आहेत का, असल्यास कोणत्या	
१२.	ब्रुटी निदर्शनास आल्या असल्यास त्या दूर करण्यासाठी कोणती कार्यवाही केली	
१३.	काम पूर्ण झाले असल्यास काम पूर्ण झाल्याबदलया दाखला दिला आहे का व ते काम संबंधित यंत्रणेकडून हस्तांतरित करण्यात आले किंवा कसे	
१४.	शेरा	

आमदार स्थानिक विकास कार्यक्रम
मार्गदर्शक तत्त्वे

महाराष्ट्र शासन
नियोजन विभाग

शासन परिपत्रक क्रमांक : स्माविका-२००४/प्र.क्र. २७/का. १४४५
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक १९ एप्रिल २००४.

वाचा.—(१) शासन परिपत्रक, नियोजन विभाग क्र. स्थाविका-१०९६/प्र.क्र. २६/का. १४४५,
दिनांक २८ सप्टेंबर १९९८.

परिपत्रक

आमदार स्थानिक विकास कार्यक्रमाच्या अनुषंगाने नियोजन विभाग, परिपत्रक क्र. स्थाविका-१०९६/प्र.क्र. २६/का. १४४५, दिनांक २८ सप्टेंबर १९९८, अन्यथे शासनाने वेळोवेळी निर्णयित केलेले शासन निर्णय/परिपत्रके इत्यादी विचारात घेऊन या कार्यक्रमाचा उद्देश, या कार्यक्रमांतर्गत घ्यावयाच्या कामांना मंजुरी देण्यासाठी समिती, कामे कार्यान्वित करावयाची कार्यपद्धती तसेच जिल्हा परिषदा/नगरपरिषदा/महानगरपालिका/महाराष्ट्र गृहनिर्माण व क्षेत्रविकास प्राधिकरण (च्छाडा), महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण व अन्य निम-शासकीय यंत्रणाना निधी उपलब्ध करून देण्यासाठी कार्यपद्धती, कामांना कार्योत्तर मंजुरी देण्याबाबत शासकीय व निम-शासकीय अभिकरणांना अभिकरण शुल्क देण्याबाबत, घेण्यात येणाऱ्या कामांसाठी परिरक्षण व देखभाल करण्याचे हमीपत्र घेणे, सुधारित अंदाजपत्रकांना मान्यता देण्याचे अधिकार व कार्यपद्धती तसेच मार्गदर्शक तत्त्वात अनुज्ञेय असलेल्या व नसलेल्या कामांची यादी जोडण्यात आली आहे. याशिवाय विधिमंडळ सदस्यांनी कामे सुचिप्रिण्याची पद्धत इत्यादीबाबत संदर्भाधीन परिपत्रकाद्वारे सूचना देण्यात आल्या आहेत.

आमदार स्थानिक विकास कार्यक्रमाशी संबंधित वरील परिच्छेदात उल्लेख केल्याप्रमाणे परिपत्रक निर्गमित करण्यात आले होते. तथापि, सदर परिपत्रकासोबत जोडलेल्या परिशिष्टामध्ये कामांची विषयानुसार/स्वरूपानुसार विभागणी करून यादी तयार केलेली नसल्यामुळे आता विषयानुसार व कामांचे स्वरूप विचारात घेऊन या परिपत्रकासोबत अनुज्ञेय कामांचे सुधारित परिशिष्ट “अ” जोडण्यात येत आहे. या परिपत्रकातील बाबींवर निर्णय घेताना मूळ आदेशाचा आधार घेण्यात यावा व योग्य ती कार्यवाही करण्यात यावी अशा सूचना देण्यात येत आहेत.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

वि. ला. ढोले,
उप सचिव.

परिशिष्ट-अ

एक—बांधकामे

(ए) पाटवंधारे—

१. कोल्हापूर पद्धतीचे बंधारे (रु. १५.०० लाख) (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०९७/प्र.क्र. ८/का.१४४५, दिनांक १६ मार्च १९९८ व क्र. स्थाविका-१०९८/प्र.क्र. २२५/का. १४४५, दिनांक ५ नोव्हेंबर १९९८).

२. लघु पाटवंधार्याची कामे (रु. १५.०० लाख)

३. वनराई बंधारे जिल्हा कृषि व मृदसंधारण विभागाकडून करणे (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-२००२/प्र.क्र. ३७८/का. १४४५, दिनांक २७ नोव्हेंबर २००२).

(बी) रस्ते—(शासन निर्णय क्र. एसडीपी-१०८५/५०७/सीआर-७/पीआरजी-२, दिनांक २४ एप्रिल १९८५, ४ नोव्हेंबर १९८५ व शासन निर्णय क्र. एसडीपी-१०८८/सीआर-१/योजना-६, दिनांक १२ सप्टेंबर १९८८).

(१) रस्त्यांची कामे (१०.०० लाख)

(अ) लहान रस्ते (खडीकरण)

(ब) मिसिंग लिंक

(क) छोटे पूल

(ड) ३ कि. मी. पर्यंत लांबीच्या रस्त्याचे खडीकरण व डांबरीकरण करणे (सा.बा.वि. च्या प्रमाणकानुसार) (पी.डब्ल्यू. डी. नॉर्स) तसेच ३ मीटरपेक्षा जास्त रुंदीचे रस्ते घ्यावयावे असल्यास, संबंधित नगरपालिका/नगरपरिषदा यांची पूर्वानुमती घेणे आवश्यक आहे. (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०९७/प्र.क्र. २३३/का. १४४५, दिनांक १३ जुलै १९९८).

(इ) नळकडी पूल

(उ) साकव

(फ) नाल्यांची कामे

(ब) रस्त्यावरील मोरींची कामे.

(भ) लहान नाल्यावर फर्शी बांधणे.

(म) फूट ब्रीज

(य) ड्रेनेजाची कामे

(र) सिमेंट प्लगाची कामे (शासन परिपत्रक क्र. एसडीपी-१०८९/१६४/सीआर-१०/योजना-६, दिनांक ५ मे १९८९ व पत्र दिनांक १ फेब्रुवारी १९९२ पत्र क्र. स्थाविका-१०९४/६४०/का. १४४५, दिनांक २ ऑगस्ट १९९५).

२. रस्त्याच्या कँक्रीटीकरणाची कामे : (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०९४/प्र.क्र. २९/का. १४४५, दिनांक ६ एप्रिल १९९४). रस्त्याच्या कँक्रीटीकरणाची मर्यादा व खर्च यांचे निकष यापूर्वी खडीकरण व डांबरीकरणाच्या कामाप्रसाणे असतील व काही कामे सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या प्रमाणकानुसार घेणे आवश्यक राहील.

३. डोंगरी भागातील रस्त्याच्या वळणावर, नदीच्या काठावर व उघड्या विहिरीवर संरक्षक मिंती/कठडे बांधणे. सदर कामाच्या देखभालीची जबाबदारी संबंधित स्थानिक स्वराज्य संस्थांची राहील. त्याप्रमाणे त्या संस्थांकडून देखभाल करण्याची हमीपत्र घेण्यात यावे. (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०१४/प्र.क्र.२९/का.१४४५, दिनांक ६ एप्रिल १९१४).
४. नवीन रस्त्यांसाठी मातीकाम करणे, रस्त्याचे रुंदीकरण करणे रस्त्याचे चढाव सुधारणे इ. (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०१९/प्र.क्र.७/का.१४४५, दिनांक १६ जून १९१९).
५. हॉटमिक्स पद्धतीने रस्त्यांची कामे रु. १०.०० लाखाच्या मर्यादेत (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-२०००/प्र.क्र.४०८/का.१४४५, दिनांक १० जुलै २००१).
६. महाराष्ट्र राज्य रस्ते विकास महामंडळास एकात्मिक विकास रस्ते विकास कार्यक्रमांतर्गत प्रतीवर्षी रुपये २० लाखाच्या मर्यादेत निधी उपलब्ध करणे. (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-२०००/प्र.क्र.३१५/का.१४४५, दिनांक २९ नोव्हेंबर २००२).

(सी) पाणीपुरवठा—(शासन निर्णय क्र. एसडीपी-१०८५/५०७/सीआर-७/पीआरजी-२, दिनांक २४ एप्रिल १९८५)

पाणीपुरवठ्याची कामे (रु. १०.०० लाख)

(ग्रामविकास विभागाच्या प्रमाणकानुसार)

१. ग्रामीण पाणीपुरवठ्याच्या कायम स्वरूपाच्या लहान लहान योजना.
२. ज्या गावासाठी नळ पाणीपुरवठा योजना अगोरच झाल्या असतील अशा गावातील वाड्यांसाठी जादा पाईप लाईन टाकून वाड्यांना पाणीपुरवठा करण्यासंबंधीची कामे तसेच पाण्याची टाकी बांधणे.
३. गावातील वाड्यांसाठी विंधन विहिरी.
४. शहरी भागातील पाणीपुरवठ्याची कामे.
५. ग्रामीण पाणीपुरवठ्यासाठी सामुहिक विहिरींचे बांधकाम. ग्रामविकास विभागाने सार्वजनिक विहिरींचे बांधकामासाठी जे निकष ठरवून दिलेले आहेत, त्या निकषानुसार आमदारांच्या स्थानिक विकास कार्यक्रमांतर्गत सामुहिक विहिरींचे बांधकाम अनुज्ञेय राहील. (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०१४/प्र.क्र.२९/का.१४४५, दिनांक ६ एप्रिल १९१४).
६. शासन निर्णय, नियोजन विभाग क्र. स्थाविका-२००१/प्र.क्र.३२०/का.१४४५, दिनांक ३ नोव्हेंबर २००० व ३१ मार्च २००१ अन्वये निर्गमित शासन आदेश रद्द करून आमदार स्थानिक विकास कार्यक्रमांतर्गत पाणीपुरवठा योजना घेण्यासाठी लोकवर्गणीची घातलेली अट रद्द करण्याबाबत निर्णय (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-२०००/प्र.क्र.३२०/का.१४४५, दिनांक ७ जुलै २००१, दिनांक ३ मे २००१ पासून आदेश अंमलात).

(डी) सामाजिक सभागृह—(शासन निर्णय क्र. एसडीपी-१०८५/५०७/सीआर-७/पीआरजी-२, दिनांक २४ एप्रिल १९८५, शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०१४/प्र.क्र. २९/का. १४४५, दिनांक ६ एप्रिल १९१४, शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०१८/प्र.क्र. ३७/का. १४४५, दिनांक १८ ऑगस्ट १९१८ व क्र. स्थाविका-२०००/प्र.क्र. ३३५/का. १४४५, दिनांक ३ फेब्रुवारी २००१).

१. सामाजिक सभागृह-(रु. १०.०० लाख)
 २. अनुसूचित जाती/जमातीच्या वस्त्यांमधील समाजमंदिराच्या दुरुस्तीची कामे (शासन निर्णय एसडीपी-१०८८/सीआर-१/योजना-६, दिनांक ७ फेब्रुवारी १९८९)
 ३. समाजमंदिर व कम्युनिटी हॉलची कामे घेणे :—
- शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०१२/मातृब/सीआर-१३/योजना-६, दिनांक १८ जानेवारी १९९३ सोबत जोडलेल्या परिशिष्ट-१ मध्ये अनुक्रमांक ५ व अनुक्रमांक २९ अन्यथे समाजमंदिर व कम्युनिटी हॉलची वेगवेगळी कामे अनुज्ञेय आहेत. तसेच एका गावात अगोदरच समाजमंदिर असले तरी अनुसूचित जाती जमातीच्या निरनिराळ्या गरजानुसार दुसरे समाजमंदिर बांधणे अनुज्ञेय आहे. परंतु जाती विरहीत समाज निर्माण करण्याचे शासनाचे धोरण असल्यामुळे व निरनिराळ्या समाजात व धर्मात एकात्मिकता साधण्याच्या धोरणामुळे यापुढे एका गावी समाजमंदिरे आणि कम्युनिटी हॉलची वेगवेगळी कामे न घेता दोन्हीही कामांच्या ऐवजी एकच सामाजिक सभागृह (कम्युनिटी हॉल) लोकांच्या गरजेनुसार बांधण्यात यावे. (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०१४/प्र.क्र. २९/का. १४४५, दिनांक १९ ऑक्टोबर १९९४) असा शासनाने फेरविचारांती निर्णय घेतलेला आहे. खर्चाची कमाल आर्थिक मर्यादा रु. १०.०० लाख आहे. खाली नमूद केलेल्या अटीच्या अधीन राहून सामाजिक सभागृहाची कामे (कम्युनिटी हॉल) घेण्यात यावीत.
- ३.१. या कम्युनिटी हॉलसाठी वरील खर्चाच्या मर्यादेत आवश्यकतेनुसार संडास व मुतारींची व्यवस्था करता येईल.
- ३.२. वर नमूद केलेल्या खर्चाच्या मर्यादेत टाईप डिझाईनप्रमाणे कामे घेण्यात यावीत. टाईप डिझाईन्स् स्वतंत्रपणे उपलब्ध करून देण्यात येत आहेत. तोपर्यंत नेहमीच्या पद्धतीप्रमाणे वर नमूद केलेल्या खर्चाच्या मर्यादेत कामे घेण्यात यावीत.
- ३.३. जर एखाद्या जनहितकारी संस्थेने खर्चाचा भार घेतल्यास अथवा देणगी दिल्यास वर नमूद केलेल्या खर्चाच्या मर्यादेत कामे घेण्यास परवानगी देण्यात येत आहे. परंतु मिळणारी देणगी ही पूरक असावी व ती शासनातर्फे होणाऱ्या खर्चापेक्षा जास्त असू नये. मात्र कोणत्याही परिस्थितीत वरील खर्चाच्या मर्यादेबाहेर खर्च करण्यात येऊ नये. तसेच कम्युनिटी हॉलची मालकी शासकीय यंत्रणेकडे राहील.
- ३.४. वरील अटीं व्यतिरिक्त शासनाने वेळोवेळी घालून दिलेली मार्गदर्शक तत्त्वे या कामानाही लागू होतील.
- ३.५. समाजमंदिराची/सामाजिक सभागृहाची कामे यापूर्वीच मंजूर करण्यात आली असतील व ती घेण्यात आली असतील ती पूर्ण करावीत. परंतु नीवन कामे मात्र वरील मार्गदर्शक तत्त्वानुसार यापुढे घेण्यात यावीत. (संदर्भातील परिपत्रक दिनांक २८ सप्टेंबर १९९८ नुसार)
४. आमदार स्थानिक विकास कार्यक्रमांतर्गत राज्यामध्ये बांधण्यात येणारी सभागृहे स्थानिक लोकांच्या गरजा लक्षात घेऊन बांधण्यात यावीत (शासन निर्णय नियोजन विभाग क्र. स्थाविका २०००/प्र.क्र. ३३५/का. १४४५, दिनांक ३ फेब्रुवारी २००१).
५. नगरपालिका व महानगरपालिका क्षेत्रांसाठी गरजेनुसार एकापेक्षा जास्त मात्र जातीविरहित समाज निर्माण करण्याचे धोरण पाहता (एका वॉर्डात एकच) सामाजिक सभागृह बांधणे. (शा.नि.क्र. स्थाविका २००२/प्र.क्र. ३८८/का. १४४५ दिनांक २५ मार्च २००३).

(ई) व्यायाम शाळा.—(शासन निर्णय क्र. एसडीपी-१०८५/५०७/सीआर-७/पीआरजी-२, दिनांक २४ एप्रिल १९८५).

१. व्यायाम शाळा :—(रु. १०.०० लाख)

२. आमदारांच्या स्थानिक विकास कार्यक्रमांतर्गत शासकीय तसेच रथानिक रवाराज्य संरथांनी बांधलेल्या व्यायामशाळांना रु. ५०,००० पर्यंत क्रीडा साहित्य व इतर उपकरणे खरेदी करणे अनुज्ञेय आहे. हे साहित्य स्थानिक विक्रेत्याकडून खरेदी करणे अनुज्ञेय असून या खरेदीसाठी जिल्हा क्रीडा अधिकारी हे सक्षम अधिकारी म्हणून राहतील. साहित्य खरेदीच्या अटी शासन निर्णय क्र. रथाविका-१०९७/प्र.क्र. १२७/का. १४४५, दिनांक १७ मार्च १९९८ अन्वये अनुज्ञेय राहील.

(एफ) स्मशानभूमी.—(शासन पत्र क्रमांक एसडीपी-१०८७ / सीआर-९५ / पीआरजी-२, दिनांक १३ जानेवारी १९८८).

१. स्मशानभूमीची कामे (रु. १०.०० लाख)

(जी) चावडी.—(शासन निर्णय क्र. एसडीपी-१०८८/सीआर-१/योजना-६, दिनांक १२ सप्टेंबर १९८८ व क्र. रथाविका-१०९४/६०/आमदारा/का. १४४५, दिनांक २४ ऑक्टोबर १९९४).

१. चावडी.—(रु. १०.०० लाख)

(एच) ग्राम सचिवालय.—(शासन निर्णय क्र. रथाविका-२०००/प्र.क्र. ३६/का. १४४५, दिनांक ५ फेब्रुवारी २०००).

१. ग्राम सचिवालय.—(रु. ५.०० लाख).

(आय) सार्वजनिक वाचनालय.—(शासन परिपत्रक क्र. एसडीपी-१०८८/सीआर-१/योजना-६, दिनांक १२ सप्टेंबर १९८८).

१. सार्वजनिक वाचनालयाचे बांधकाम.—(रु. १०.०० लाख).

२. वाचनालयाच्या बांधकाम खर्चातील १० टक्के रक्कम वाचनालयाकरिता पुस्तके खरेदीसाठी व त्यांच्या रक्षणासाठी रॅक्स व कपाटे खरेदीसाठी अनुज्ञेय. इमारत बांधकामासाठी महापालिका हाढीत रु. १०,०० लाख, जिल्हा व तालुक्याच्या ठिकाणी व अन्यत्र 'अ' वर्ग वाचनालय रु. ६.०० लाख, 'ब' वर्ग वाचनालयासाठी रु. ४.०० लाख, 'क' वर्ग वाचनालयासाठी, रु. २.०० लाख, 'ड' वर्ग वाचनालयासाठी रु. १.०० लाख एवढी मर्यादा (शा.नि.क्र. रथाविका-१०९९/प्र.क्र. २२/का. १४४५, दिनांक ६ मार्च २०००).

(जे) कंपाऊंड हॉल.—(संरक्षक भिंत) (शासन निर्णय क्र. रथाविका-१०९१/प्र.क्र. ३९३/सीआर-३५/योजना-६, दिनांक २९ जानेवारी १९९२).

१. सामाजिक सभागृह, स्मशानभूमी, प्राथमिक शाळा (मान्य संकल्पचित्रात असल्यास), आश्रमशाळा, पाळणाघरे, पोस्टमार्टम रूम इत्यादी अनुज्ञेय कामांना कंपाऊंड वॉल अथवा कुंपण घालण्याची कामे पुढील अटींच्या अधीन राहून घेता येईल.

१.१ कंपाऊंड वॉल अथवा कुंपण घालण्याच्या कामाचा अंतर्भाव मार्गदर्शक तत्वातील (रथानिक विकास कार्यक्रमाच्या) अनुज्ञेय कामांत करण्यात यावा. मात्र हे एक वेगळे काम न समजता तो अनुज्ञेय मूळ कामाचाच एक भाग समजण्यात यावा. याचाच अर्थ असा की कुंपण घालण्याचे काम हे स्वतंत्र काम म्हणून अनुज्ञेय ठरणार नाही किंवा अस्तित्वात असलेल्या कामाला केवळ कुंपण घालणे अनुज्ञेय राहणार नाही.

१.२ कुंपण घालण्याच्या कामाचा खर्च हा वेगळा अनुज्ञेय न समजता मूळ कामाच्याच खर्चाचा (अनुज्ञेय कामाच्या) एक भाग असेल व तो मूळ कामाच्याच एकूण खर्चाच्या (रु. १०.०० लाख) मर्यादिव्या अधीन असेल. जेथे खर्चाची कमाल मर्यादा कमी असेल तेथे त्या मर्यादेपर्यंत असेल.

१.३ कुंपण घालण्याच्या कामाचे टाईप डिझाईन व आवश्यकता मूळ कामाच्या बांधकामाशी पूरक असेल. मूळ कामाला टाईप डिझाईनमध्ये तरतूद नसल्यास हे काम अनुज्ञेय ठरणार नाही.

१.४ कुंपण घालण्याची मुभा ही १९९२-९३ पासून घेण्यात येणाऱ्या नवीन कामानाच अनुज्ञेय ठरेल. त्या अगोदरच्या कामानांना कुंपण घालण्याचा खर्च अनुज्ञेय ठरणार नाही.

२. राज्यातील महानगरपालिका/नगरपरिषदा/ग्रामपंचायती यांच्या क्षेत्रातील सध्या अस्तित्वात असलेल्या स्मशानभूमींना कुंपण घालणे/त्यावर शेडस घालणे. (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०९२/मातब/सीआर-१३/योजना-६, दिनांक १८ ऑगस्ट १९९२).

३. डोंगर उतारावर जेथे घोषित गलिच्छ वस्त्या असतील तेथे डोंगरावरील दरडी कोसळू नयेत म्हणून संरक्षक भिंत बांधणे तसेच समुद्राच्या वा नदीकाठी जेथे घोषित गलिच्छ वस्त्या असतील तेथे संरक्षक भिंत बांधणे. (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०९२/मातब/सीआर-१३/योजना-६, दिनांक १८ ऑगस्ट १९९२).

४. वन विभागाच्या जमिनीवर त्यांचे परवानगीने जंगली जनावरांपासून संरक्षण होण्यासाठी कंपाऊंड वॉल अथवा कुंपण घालणे. (शासन निर्णय स्थाविका-१०९८/प्र.क्र. २८३/का-१४४५, दिनांक १७ मार्च १९९९).

५. नगर परिषद व जिल्हा परिषदेच्या शाळांना कुंपण घालणे. (शासन निर्णय स्थाविका-१०९१/प्र.क्र. ५८/का-१४४५, दिनांक १२ एप्रिल १९९९).

दोन :—शिक्षण :

१. आदिवासी क्षेत्रात आश्रमशाळा (रु. १०.०० लाख).

२. प्राथमिक शाळांच्या नवीन खोल्या (बांधकामाची कमाल मर्यादा : आदिवासी विभाग रु. १.३० लाख, बिगर आदिवासी विभाग रु. १.२० लाख), (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०९७/प्र.क्र. २०८/का-१४४५, दिनांक ९ जुलै १९९९).

३. प्राथमिक शाळा खोलीची विशेष दुरुस्ती (शासन निर्णय क्र. एसडीपी-१०८५/५०७/सीआर-७/पीआरजी-२, दिनांक ४ नोव्हेंबर १९८५).

४. ग्रामपंचायतीच्या बालवाडीकरिता इमारत बांधणे.—(शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०९४/प्र.क्र. २१/का-१४४५, दिनांक ६ एप्रिल १९९४). बालवाड्यांचे काम ग्रामपंचायत हड्डीत घेऊन त्यांच्या देखभालीची जबाबदारी संबंधित ग्रामपंचायतीकडे राहील व त्याप्रमाणे हमीपत्र घेणे आवश्यक राहील.

५. अनुदानित माध्यमिक, उच्चमाध्यमिक शाळा व महाविद्यालयांमध्ये संगणक उपलब्ध करणे (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०९८/प्र.क्र. ७२/का-१४४५, दिनांक ५ नोव्हेंबर १९९८) एका शाळेला जास्तीत जास्त रुपये १०.०० लाखाच्या मर्यादेत खरेदी करण्यास अनुमती (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०९८/प्र.क्र. २९८/का-१४४५, दिनांक ३० सप्टेंबर १९९९)

६. विमुक्त जाती, भटक्या जमाती इतर मागासवर्ग, व विशेष मागास प्रवर्ग कल्याण विभागाच्या अनुदानित असलेल्या आश्रमशाळांना संगणक सुविधा उपलब्ध करणे. (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०९८/प्र.क्र. २९८/का-१४४५, दिनांक १६ मे २०००).

19. शालेय शिक्षण विभागाच्या क्र. आयटीपी-२०००/(७२/२०००)/संगणीकरण कक्ष, दिनांक ३१ ऑगस्ट २००० च्या निर्णयानुसार (परिच्छेद ३) शाळापात्रतेचे निकष पूर्ण करणाऱ्या माध्यमिक शाळांकरिता रु. २.०० लाखापर्यंत निधी एकदाच (वन टाइम ग्रॅंट) पुस्तके घेण्याकरिता अनुज्ञेय करणे. (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-२००२/प्र.क्र. २३३/का-१४४५, दिनांक १६ सप्टेंबर २००२).

तीन :—क्रीडा विषयक :

१. शासनाच्या तसेच स्थानिक स्वराज्य संस्थांमार्फत चालविण्यात येणाऱ्या प्राथमिक/माध्यमिक शाळा, कनिष्ठ महाविद्यालये, आदिवासी विकास विभागातर्फ चालविण्यात येणाऱ्या आश्रमशाळा यांच्या क्रीडांगणाची कामे. (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०२७/प्र.क्र. ४१/का-१४४५, दिनांक ११ जून १९९८)

२. शासनाच्या वतीने आयोजित करण्यात येणाऱ्या सर्व स्तरावरील तसेच, विविध मान्यताप्राप्त एकविध खेळाच्या अधिकृत संघटनांद्वारा आयोजित राज्य, राष्ट्रीय तसेच, आंतरराष्ट्रीय स्पर्धा यासाठी निधी उपलब्ध करणे (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-२००३/प्र.क्र. ३४८/का-१४४५, दिनांक ८ मे २००२).

३. नगरपालिका क्षेत्रात उद्यानाच्या विकासासाठी व उद्यानात बालकांसाठी क्रीडा साहित्य उपलब्ध करून देणे रु. ९.०० लाखाच्या मर्यादेत (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-२००२/प्र.क्र. २८१/का-१४४५, दिनांक ६ सप्टेंबर २००२).

चार :—आरोग्य विषयक :

१. दिनांक १२ सप्टेंबर १९९८ रोजी अस्तित्वात असलेल्या प्राथमिक आरोग्य केंद्रात जेथे सोय नाही तेथे पोस्टमार्टम रूमचे बांधकाम. (शासन निर्णय क्र. एसडीपी-१०८८/प्र.क्र. १/योजना-६, दिनांक १२ सप्टेंबर १९९८).

२. दिनांक ३१ ऑगस्ट १९८९ रोजी अस्तित्वात असलेल्या नगरपरिषदांच्या दवाखान्यात/नगरपरिषद क्षेत्रातील ग्रामीण रुग्णालयात जेथे आपोदरच अशी सोय नाही तेथेच पोस्टमार्टम रूमचे बांधकाम. (शासन निर्णय क्र. एसडीपी-१०८८/११/योजना-६, दिनांक ३१ ऑगस्ट १९८९).

३. सार्वजनिक आरोग्य विभागाच्या जीवनदारी योजनेच्या निधीचा जो ट्रस्ट स्थापन केला आहे त्यासाठी एक वेळ मदत म्हूळून निधी वर्ग करण्यास अनुमती (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०२७/प्र.क्र. ३/का-१४४५, दिनांक २० ऑक्टोबर १९९९).

पाच :—सार्वजनिक सुविधा :

(ए) स्वच्छता :

१. ग्रामपंचायती/नगरपरिषदा/महानगरपालिकांच्या हृदीत सार्वजनिक उपयोगासाठी संडास बांधणे, हे संडास ग्रामपंचायत/नगरपरिषदा/महानगरपालिका यांच्या मालकीचे असतील व त्यांच्या देखभालीची जबाबदारी संबंधित संस्थेला घ्यावी लागेल. तसेच हे संडास सार्वजनिक उपयोगासाठी उपलब्ध असावेत. (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०९२/मातव सीआर १३/योजना-६, दिनांक १८ जानेवारी १९९३).

२. महानगरपालिका, नगरपालिका व नगरपरिषद क्षेत्राला सार्वजनिक ठिकाणी सुलभ शौचालये बांधणे, मात्र स्थानिक विकास कार्यक्रमातून कोणत्याही एका सुलभ शौचालयामागे रु. १०.०० लाखाच्या मर्यादेपर्यंत खर्च करण्यात यावा. त्यावरील अतिरिक्त खर्च संबंधित महानगरपालिका, नगरपालिका अथवा नगरपरिषद यांनी सोसावा. (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०९२/मातव/सीआर. १३/योजना-६, दिनांक १८ जानेवारी १९९३ व क्र. स्थाविका-१०९२/प्र.क्र. २९/का-१४४५, दिनांक ६ एप्रिल १९९४)

३. सार्वजनिक उपयोगासाठी मुतान्या बांधणे, (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०९४/प्र.क्र. २९/का-१४४५, दिनांक ६ एप्रिल १९९४).

४. प्राथमिक शाळा खोल्यांच्या आवारात संडास/मुतारी बांधणे. (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०९४/प्र.क्र. २९/का १४४५, दिनांक ६ एप्रिल १९९४).

५. ग्रामपंचायत हडीत गटार बांधणे :— (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०९४/प्र.क्र. २९/का-१४४५, दिनांक ६ एप्रिल १९९४).

या कामाचा अंतर्भाव डेनेजच्या कामासध्ये होत असल्यामुळे सदरचे काम घेण्यात यावे.

६. महानगरपालिका/नगरपालिका/नगरपरिषदा क्षेत्रात सुलभ शौचालयाचे बांधकाम :—

शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०९२/मातब/सीआर-१३/योजना-६, दिनांक १८ जानेवारी १९९३ सोबत जोडलेल्या परिशिष्ट १ अ. क्र. ४० अन्वये सुलभ शौचालयाच्या बांधकामाच्या खर्चाची मर्यादा रु. ५.०० लाख आहे. बृहन्मुंबई शहरापुरती ही मर्यादा रु. ९०.०० लाख इतकी राहील. इतर अटी पूर्वीप्रमाणे असतील.

७. फिरते शौचालयासाठी लागणारी ट्रॉली खरेदी करणे, ट्रॉलीची देखभाल/दुरुस्ती संबंधित महानगरपालिकेने/नगरपरिषदेने स्वर्खर्चाने करावी. (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-२००२/प्र.क्र. २८६/का-१४४५, दिनांक ११ सप्टेंबर २००२).

८. स्वच्छता अभियानांतर्गत लागणान्या यंत्रसामुद्रीचा (फिरती ट्रॉली) खरेदी करणे. (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-२००२/प्र.क्र. ३४१/का-१४४५, दिनांक १२ नोव्हेंबर २००२).

९. कचन्याची विल्हेवाट लावण्यासाठी फिरत्या ट्रॉलीला वाहून नेण्यासाठी “क” वर्ग नगरपरिषदांसाठी ‘ट्रॅक्टर’ खरेदी करणे. (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-२००२/प्र.क्र. ३४१/का-१४४५, दिनांक १२ मार्च २००३).

१०. घनकदरा व्यवस्थापन व सुविधा निर्माण करणे. (शा.नि.क्र. स्थाविका २००४/प्र.क्र. ४३/का. १४४५, दिनांक २० केबुवारी २००४).

(बी) वीजपुरवठा :

१. सार्वजनिक रस्त्यावर दिवाबत्तीची सोय करणे. (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०९५/प्र.क्र. ४१/का-१४४५, दिनांक ११ नोव्हेंबर १९९६ व २९ नोव्हेंबर १९९६).

२. महाराष्ट्र राज्यविद्युत मंडळाच्या कामासाठी काही अटींवर ट्रान्सफॉर्मर व इतर विद्युत साहित्य खरेदी करणे (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-२००२/प्र.क्र. १९१/का-१४४५, दिनांक १८ ऑक्टोबर, २००२).

(सी) परिवहन : (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-२०००/प्र.क्र. २४९/का-१४४५, दिनांक २५ ऑक्टोबर २०००).

१. महाराष्ट्र राज्य परिवहन महामंडळाच्या ग्रामीण भागातील एस.टी. थांब्यावर ६०,००० रुपये खर्चाच्या मर्यादेपर्यंत निवारे (Sheds) बांधणे. (ह्या थांब्याची परिरक्षणे, देखभाल इ. जबाबदारी ग्रामपंचायतीवर राहील आणि त्यासाठी ह्या कार्यक्रमातून निश्ची दिला जाणार नाही. शासन निर्णय क्र. स्थाविका १०९२/मातब/सीआर १३/योजना-६, दिनांक १८ ऑगस्ट १९९२).

२. राज्यातील समुद्रकिनारे, नद्या, खाड्या येथे जलवाहतुकीच्या उपयोगासाठी सध्या उतारू धक्का असितत्वात नाही तेथे उतारू धक्के बांधणे. या धक्क्यांची देखभाल करण्याची जबाबदारी शासकीय/स्थानिक स्वराज्य संस्थांनी उचलणे आवश्यक राहील. (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०९२/मातब/सीआर-१३/योजना-६, दिनांक १८ ऑगस्ट १९९२).

३. एसटी महामंडळाचे जागेवर प्रवाश्यांसाठी प्रतिक्षालय व वाहतूक नियंत्रण कक्ष बांधणे. (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-२००७/प्र.क्र. १४३/का-१४४५, दिनांक ३१ ऑगस्ट २००७) रु. १०.०० लाखाच्या मर्यादेत.

सहा : इतर सुविधा :

१. ज्या झोपडपड्यांमध्ये (घोषित गलिच्छ वस्त्या) सार्वजनिक सुविधा निर्माण करण्याची शासनाची जबाबदारी आहे अशा ठिकाणी सार्वजनिक उपयोगाकरिता स्नानगृहे, संडास, अस्तित्वात असलेल्या संडासाची दुरुस्ती, पायवाटा, सार्वजनिक स्वरूपाचा पाणीपुरवठा व दिवावर्ती अशी सामान्य स्वरूपाची कामे, (शासन निर्णय क्र. एसटीपी-१०८९/३४३/सीआर-१८/पीआरजी-२, दिनांक ९ डिसेंबर १९८७ आणि क्र. स्थाविका-१०१२/मात्रब/सीआर-१३/योजना-६, दिनांक १८ जानेवारी १९९३).

२. ज्या जिल्ह्यात जिल्हा नियोजन व विकास मंडळाच्या सभा घेण्यासाठी पुरेशी व्यवस्था नाही अशा जिल्ह्याच्या ठिकाणी सभागृह बांधणे, या बांधकामाचा खर्च कोणत्याही परिस्थितीत रु. १०.०० लाखापेक्षा जास्त असू नये. (शासन निर्णय क्र. एसटीपी-१०८९/१७७/सीआर-११/योजना-६, दिनांक ४ मे १९८९).

३. पोलीस चौकीचे बांधकाम गृह विभागाने विहित केलेल्या आर्थिक व अन्य निकषांप्रमाणे परंतु कोणत्याही परिस्थितीत कामाचा खर्च रु. १०.०० लाखाच्या विहीत मर्यादेत असला पाहिजे. (शासन निर्णय क्र. एसटीपी-१०८९/३५१/सीआर-१८/योजना-६, दिनांक ७ सप्टेंबर १९८९ व क्र. स्थाविका-१०११/४७२/योजना-६, दिनांक ३१ ऑक्टोबर १९९१)

४. जिल्हा मुख्यालय/तालुका मुख्यालय येथे शासकीय कार्यालयाच्या परिसरात जनतेसाठी प्रतिक्षा कक्ष बांधणे (शासन निर्णय क्र. एसटीपी-१०१०/४१३/प्र.क्र.-१६/योजना-६, दिनांक १५ ऑक्टोबर १९९०).

५. महानगरपालिका क्षेत्रात मोकळ्या जागेचे मैदानात/उद्यानात रुपांतर करणे व त्यास तारेचे कुंपण करणे (मोकळ्या जागेचे मैदानात/उद्यानात रुपांतर करणे व तारेचे कुंपण घालणे ही कामे वेगवेगळी न समजात एकाच कामाचा भाग म्हणून समजण्यात यावी.) जुन्या कुंपणारेवजी नवीन कुंपण घालणे या कामात अनुज्ञेय राहणार नाही. (शासन निर्णय क्र. एसटीपी-१०१०/४४/सीआर-२/योजना-६, दिनांक १७ सप्टेंबर १९९१).

६. राज्यालयानंदा व तळी येथे सार्वजनिक उपयोगासाठी कपडे धूण्यासाठी घाट बांधणे. (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०१२/मात्रब/सीआर-१३/योजना-६, दिनांक १८ जानेवारी १९९३).

७. थंड हवेच्या ठिकाणी अथवा पर्यटन स्थळी पर्यटकांच्या सुरक्षितसेसाठी सिमेंटचे संरक्षक कड्वे बांधणे :—(शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०१४/प्र.क्र. २९/का-१४४५, दिनांक ६ एप्रिल १९९४).

थंड हवेच्या ठिकाणी अथवा पर्यटन स्थळी फार मोठ्या प्रमाणावर पर्यटक येतात. अशा डोंगराच्या परिसरात असणाऱ्या स्थळावर काही धोकादायक जागामुळे पर्यटकांची होणारी गैरसोय दूर करण्यासाठी आमदारांच्या स्थानिक विकास कार्यक्रमांतर्गत संरक्षक कट्ट्यांचे काम घेण्यास परवानगी देण्यात येत आहे.

८. ग्रामपंचायतीसाठी व्यासपीठ/रंगमंच (स्टेज) बांधणे :—(शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०१४/प्र.क्र. २९/का-१४४५, दिनांक ६ एप्रिल १९९४) सदर व्यासपीठ/रंगमंच (स्टेज) चे बांधकाम पूर्ण झाल्यानंतर त्याची देखभालीची जबाबदारी संबंधित ग्रामपंचायतीवर राहील. याबाबत ग्रामपंचायतीकडून हमीपत्र घेणे आवश्यक राहील.

९. शासकीय व स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या कार्यालयामध्ये माहिती तंत्रज्ञान वापरासाठी खर्च करणे. (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०९८/प्र.क्र. २९८/का-७४४५ दिनांक २२ डिसेंबर १९९८).

१०. विधानमंडळ सदस्यांना संगणक उपलब्ध करणे (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-२०००/प्र.क्र. २२३/का-७४४५, दिनांक २ नोव्हेंबर २०००).

सात : बृहन्मुंबई व इतर महानगरपालिका क्षेत्रातील विशेष कामे :

१. महानगरपालिका क्षेत्रातील उपकर आकारण्यात आलेल्या चाळीमधील (सेरड लिंडींग) गल्ल्या, गटारे सार्वजनिक स्वच्छतागृहे बांधणे व त्यांची दुरुस्ती, दुरुस्त न होणाऱ्या संडासाची पुनर्बांधणी व दुरुरत्ती सार्वजनिक न्हाणी गृहे बांधणे, सार्वजनिक जिने, पैरेज व व्हरांडे यांची दुरुस्ती अशी कामे. (शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०९४/प्र.क्र. २९/का-७४४५, दिनांक ६ एप्रिल १९९४) त्याचप्रमाणे पिण्याच्या पाण्याच्या पद्धतीच्या (Piped Water Systems) दुरुस्तीची कामे; मात्र चाळीच्या इमारतीची दुरुस्ती, भिंतीना प्लॉस्टर लावणे, रंग लावणे, विद्युतीकरण करणे अशी कामे या अंतर्गत घेता येणार नाहीत. (शासन निर्णय क्र. एसडीपी-१०८७/सीआर-१८/पीआरजी-२, दिनांक ९ डिसेंबर १९८७ व शासन निर्णय क्र. स्थाविका-१०९२/मातब/सीआर-१३/योजना-६, दिनांक १८ जानेवारी १९९३).

२. महानगरपालिका क्षेत्रातील खाजगी/शासकीय/महानगरपालिका यांच्या मालकीच्या जागांवरील घोषित गिलिच्छ वस्त्यांत (Declared Slums) सार्वजनिक उपयोगाची Public Utility) म्हणून बालवाड्या व्यायामशाळा इत्यादी सुविधांची कामे. (शासन निर्णय क्र. एसडीपी-१०८७/३४३/सीआर-१८/पीआरजी-२, दिनांक ९ डिसेंबर १९८७).

३. महानगरपालिकेच्या मालकीच्या इमारतीमधील अशी विशिष्ट दुरुस्तीची कामे जसे की, गल्ल्या, गटारे, सार्वजनिक स्वच्छतागृहे व संडास यांची दुरुस्ती व पिण्याच्या पाण्याच्या पद्धतीच्या (Piped Water Systems) दुरुस्तीची कामे, मात्र अशा इमारतींची दुरुस्ती, भिंतीना प्लॉस्टर लावणे, रंग लावणे, विद्युतीकरण करणे अशी कामे या कार्यक्रमाखाली घेता येणार नाहीत. (शासन शुद्धीपत्रक क्र. एसडीपी-१०८८/७३/योजना-६, दिनांक १९ सप्टेंबर १९८८ व शासन निर्णय क्र. एसडीपी-१०८९/२२३/योजना-६, दिनांक १ जुलै, १९८९).

४. (१) बृहन्मुंबई महानगरपालिका क्षेत्रातील शासकीय मालकीच्या बी.डी.डी. चाळी व बी.आय.टी. चाळी यामधील वर क्र. ३ मध्ये उल्लेखिलेली दुरुस्तीची कामे, एका चाळीच्या अशा कामावरील खर्च मात्र रु. १०.०० लाखाच्या मर्यादेत असला पाहिजे. (शासन निर्णय, क्र. एसडीपी-१०८९/३५१/सीआर-१८/योजना-६, दिनांक २ सप्टेंबर १९८९)

(२) महानगरपालिकेच्या मालकीच्या शाळांच्या विशेष दुरुस्तीची कामे, मात्र एका शाळेच्या दुरुस्तीच्या कामावरील अंदाजित खर्च रु. १०.०० लाख रुपयांपेक्षा जास्त असून नये. तसेच दुरुस्तीमधील नैमित्तिक दुरुस्ती व रंग काढणे या बाबींचा समावेश नसावा. खाजगी इमारतीतील महानगरपालिकेच्या शाळेच्या दुरुस्तीची कामे मात्र या कार्यक्रमाखाली घेता येणार नाहीत. (शासन निर्णय, क्र. एसडीपी-१०८९/३५१/सीआर-१८/योजना-६, दिनांक २ सप्टेंबर १९८९).

(३) खालील अटींच्या अधीन राहून महानगरपालिका क्षेत्रात पाळणाघरे बांधण्याची कामे :—

(शासन निर्णय, क्र. एसडीपी-१०८९/३५१/सीआर-१८/योजना-६, दिनांक २ सप्टेंबर १९८९).

(३.१) या बांधकामावरील खर्च रु. १०.०० लाखापेक्षा जास्त असू नये.

(३.२) या पाळणा घराची मालकी शासनाची अथवा महानगरपालिकेची राहील.

(३.३) अशी कामे घेण्यापूर्वी पाळणा घरे चालविण्याची तसेच त्यांची देखभाल/परिरक्षण करण्याची व्यवस्था प्रथम ठरविण्यात यावी.

(३.४) क्र. एसडीपी-१०८७/३४३/सीआर-१८/पीआरजी-२, दिनांक ९ डिसेंबर १९८७ च्या शासन निर्णयानुसार बालवाड्या चालविण्यासाठी ज्या अटींवर रजिस्टर्ड सरथा/विश्वस्त संरथा यांना देण्याची मुभा आहे. त्याच धर्तीवर आवश्यक असल्यास ही पाळणा घरे रजिस्टर्ड विश्वस्त संरथांना चालविण्यास देण्यात येतील.

(३.५) पाळणाघर चालविण्यासाठी पाळणे व इतर साहित्य इ. खर्च त्या रजिस्टर्ड/विश्वस्त संस्थांना करावा लागेल.

४. महानगरपालिकेच्या अथवा शासनाच्या मालकीच्या रस्त्यांवर पदपथ (फुटपाथ) बांधणे किंवा त्याची विशेष दुरुस्ती ही कामे, प्रत्येक कामाचा खर्च रु. १०.०० लाख ह्या विहित मर्यादेत असला पाहिजे. नैमित्तिक वा किरकोळ दुरुस्तीची कामे मात्र घेता येणार नाहीत. (शासन निर्णय, क्र. एसडीपी-१०८९/३५१/सीआर-१८/योजना-६, दिनांक २ सप्टेंबर १९८९).

५. महानगरपालिका क्षेत्रात महानगरपालिकेच्या मालकीच्या बगी यामध्ये रु. १.०० लाखाच्या मर्यादेत बसणारे पुढे नमूद केलेल्या प्रकाराचे पक्क्या स्वरूपाचे बसवायचे (फिक्चर्स) खेळाचे साहित्य बसविणे. (शासन निर्णय, क्र. एसडीपी-१०८९/३५१/सीआर-१८/योजना-६, दिनांक २१ डिसेंबर १९८९).

१. लोखंडी घसरगुंडी.
२. हत्तीवरील घसरगुंडी.
३. रेनबो.
४. बास्केट बॉल पिलर्स.
५. लोखंडी पाळणे इत्यादी.

६. बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या/म्हाडाच्या मालकीच्या सध्या अस्तित्वात असलेल्या बगीच्यांना कुंपण घालणे. (शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-१०९५/मातब/सीआर-१३/योजना-६, दिनांक १८ ऑगस्ट १९९२).

७. बृहन्मुंबईत महानगरपालिका आणि म्हाडा यांच्या मालमतेवर किंवा प्रकल्पावर अतिक्रमण न होण्याच्या दृष्टीने कंपाऊंड बांधणे. (शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-१०९२/मातब/सीआर-१३/योजना-६, दिनांक १८ ऑगस्ट १९९२).

८. बृहन्मुंबईत महानगरपालिका क्षेत्रात स्मशानभूमीमध्ये खालीलप्रमाणे कायम स्वरूपाच्या सुविधा पुरविणे. (शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-१०९२/मातब/सीआर-१३/योजना-६, दिनांक १८ जानेवारी १९९३).

१. लोकांना थांबण्यासाठी शेड्स बांधणे.
२. लोकांना बसण्यासाठी बाकडी टाकणे.
३. हातपाय धूप्यासाठी पाणीपुरवठत्याची सोयं करणे.
४. आवश्यकतप्रमाणे प्रेताच्या दहनासाठी स्टॅड बांधणे.

वरील चारही प्रकारच्या कामासाठी एकत्रितपणे खर्च रु. १०.०० लाखाच्या मर्यादेपर्यंत करता येईल.

९. बृहन्मुंबईमध्ये उपकर आकारण्यात येणाऱ्या " अ " वर्गीय चाळींची दुरुस्ती करणे, मात्र एका इमातरातीमारे रु. १०.०० लाख मर्यादेपर्यंतच्या म्हाडाच्या (घर दुरुस्ती मडल) निकषाप्रमाणे अनुज्ञेय असलेली कामे घेण्यात यावीत. (शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-१०९२/मातब/सीआर-१३/योजना-६, दिनांक १८ जानेवारी १९९३).

१०. घोषित केलेल्या गलिछ्य वस्त्यामध्ये म्हाडा किंवा महानगरपालिका यांनी बांधलेल्या जुन्या सावजनिक संडासांची दुरुस्ती करणे. (शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-१०९५/मातब/सीआर-१३/योजना-६, दिनांक १८ जानेवारी १९९३).

११. महानगरपालिका क्षेत्रात खालील कामे अनुज्ञेय:—(शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-२०००/प्र.क्र. २२५/का-१४४५ दिनांक २२ जून २००१).

(१२) सौदर्यीकरण—

- (१२.१) मैदान बाग—सुशोभित कुंपण, मैदानाच्या बाजूला झाडांची लागवड, आसनांची सौय, कचरा पेटी, प्रकाश योजना, पक्क्या स्वरूपाची खेळणी, पाणपोई, सुरक्षिततेच्या दृष्टीने उपाययोजना.
- (१२.२) समुद्र किनारा—स्वच्छतागृह, प्रकाश योजना, कचरा पेटी, पाणपोई, सुरक्षिततेच्या दृष्टीने उपाययोजना.
- (१२.३) तलाव—सुशोभित कुंपण, तलाव स्वच्छ करणे, (गाळ काढणे वगळून), प्रकाश योजना, लादीच्या मार्गीका, झाडांची लागवड, कचरा पेटी, आसने.
- (१२.४) नदी—घाट बांधणे, झाडांची लागवड, प्रकाश योजना, सुरक्षा व्यवस्था, कचरा पेटी, स्वच्छतागृहे.
- (१२.५) किल्ला—झाडांची लागवड, बगीचा, प्रकाश योजना, ऐतिहासिक माहितीचे फलक.
- (१२.६) वाहतूक बेट—सुशोभित कुंपण, हिरवळ, प्रकाश योजना, रॅक गार्डन, इत्यादी.
- (१३) पदपथ तयार करणे.
- (१४) रस्ते दुभाजक व संरक्षक कठडे बांधणे (ज्यामुळे अपघाताचे प्रमाण कमी होईल.)
- (१५) हायमास्टचे दिवे बसविणे.
- (१६) रस्त्यावरील झाडांच्या संरक्षणासाठी ट्रीगार्ड बसविणे.
- (१७) शासकीय तसेच महानगरपालिका रुग्णालयांना ॲम्ब्युलन्स तसेच खासदार निधीप्रमाण साहित्य खरेदी करण्यास अनुमती देणे.
- (१८) आठवडी बाजारात ओटे बांधणे.
- (१९) लहान लहान बाजारपेठांचे बांधकाम.
- (२०) महानगरपालिका व म्हाडाच्या मालमतेवर अतिक्रमण होऊ नये म्हणून कुंपण घालणे.

आठ.—प्रकल्पबंधित गावठाण

१. प्रकल्पबाधीत गावठाणातील रस्ते, समाजमंदिरे, शाळा, खोल्या इत्यादिच्या विशेष दुरुस्तीची कामे. (शासन निर्णय, क्र. एसडीपी-१०८९/२१/योजना-६, दिनांक ८ जून १९८९).

नऊ.—नैसर्गिक आपत्तीपोटी पुनर्वसनाची कामे—

१. राज्यामध्ये नैसर्गिक आपत्तीपोटी पुनर्वसन कार्यासाठी रु. ५,०० लाखाच्या मर्यादित निधी उपलब्ध करणे. (शासन निर्णय, क्र. स्थाविका-२००२/प्र.क्र. २६८/१४४५, दिनांक ३१ ऑक्टोबर २००२).

दहा.—नागरी सामाजिक वनीकरण—

शासन निर्णय, नगर विकास विभाग, क्रमांक जीईएन-१०८९/१४८७/सीआर-१९/८९/नवि-१६, दिनांक १८ ऑगस्ट, १९८९ अन्वये घेण्यात येणारी नागरी सामाजिक वनीकरणाची कामे.

लोकोपयोगी लहान कामाच्या निधीतून देण्यात येणारी रक्कम शासनाने आपला वाटा म्हणून द्यावयाच्या एकूण ५० टक्के निधी इतकी मर्यादित असेल. (शासन निर्णय, क्र. एसडीपी-१०९०/७४/सीआर-२/योजना-६, दिनांक २ जानेवारी १९९१).

आमदार स्थानिक विकास कार्यक्रमांतर्गत
निधीत वाढ करून प्रति विधानसभा मतदार
संघ तसेच प्रति विधान परिषद सदस्य निहाय
निधी प्रतिवर्षी रु. ९००.०० लक्ष करणे.

महाराष्ट्र शासन

नियोजन विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : स्माविका-२००७/प्र.क्र. २८१/का. १४४५

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक १२ जुलै २००७.

वाचा.—(१) शासन निर्णय क्र. स्थाविका-२००२/प्र.क्र. १००/का. १४४५, दिनांक ९ जानेवारी, २००३.

प्रस्तावना

जिल्हा वार्षिक योजना राबविताना स्थानिक लोकांना उपयुक्त असलेली व सहजरित्या पूर्ण होतील अशी लहान-लहान कामे योजनेच्या अग्रक्रमात मागे राहू शकतात. अशा कामामध्ये लहान नात्यावरील फरश्या, कोल्हापूर पद्धतीचे बंधारे, भोन्यांची कामे, शाळा खोल्या वगैरे यांसारख्या लहान कामांचा समावेश आहे. अशी कामे करता येण्यासाठी शासनाने सन १९८४-८५ या आर्थिक वर्षापासून स्थानिक गरजांवर आधारित लहान-लहान कामांचा विशेष कार्यक्रम राबविण्यास सुरुवात केली. या कार्यक्रमाचे नामाभिधान “आमदारांचा स्थानिक विकास कार्यक्रम” असे दिनांक २६ जून १९९६ च्या शासन निर्णयान्वये करण्यात आले. या कार्यक्रमांतर्गत सध्या प्रत्येक आर्थिक वर्षाकरिता प्रति विधानसभा मतदारसंघ तसेच प्रति विधान परिषद सदस्यनिहाय रु. ८०.०० लक्षाची तरतुद केली जाते. मात्र, बांधकाम साहित्याच्या किमतीत झालेली वाढ, वाहतुकीच्या किमतीत झालेली वाढ यामुळे आमदार स्थानिक विकास कार्यक्रमांतर्गत प्रति विधानसभा मतदारसंघ तसेच प्रति विधान परिषद सदस्य निहाय अनुज्ञेय असलेल्या या निधीत वाढ करण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता.

शासन निर्णय

“आमदार स्थानिक विकास कार्यक्रमांतर्गत “विधानसभा मतदारसंघ/विधान परिषद सदस्य निहाय सध्या अनुज्ञेय असलेल्या प्रत्येकी वार्षिक रु. ८०.०० लक्ष या कमाल मर्यादेत रु. २०.०० लक्षने वाढ करून हा निधी आता सन २००७-०८ या आर्थिक वर्षापासून कमाल रु. १००.०० लक्ष (रु. शभर लक्ष फक्त) याप्रमाणे करण्यात येत आहे. मात्र विधान परिषद सदस्यांना त्या-त्या आर्थिक वर्षातील सदस्यत्वाचा कार्यकाल विचारात घेऊन त्या प्रमाणाच्या मर्यादेत हा निधी अनुज्ञेय राहील.

२. हा शासन निर्णय, वित्त विभागाच्या सहमतीने त्यांच्या अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक प्र.क्र. १९७/०७/व्यंय-८, दिनांक ११ जुलै, २००७ अन्वये निर्गमित करण्यात येत आहे.

३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या वेब साइटवर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेतांक क्रमांक २००७०७१३१७३००३००९ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

नि. बा. रायलापूरकर,

शासनाचे उप सचिव.

आमदार स्थानिक विकास कार्यक्रमांतर्गत
ग्रंथालयांना संगणक उपलब्ध करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

नियोजन विभाग

शासन निर्णय क्रमांक स्थाविका-२००६/प्र.क्र. १४३/का. १४४५
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक २७ जुलै २००६.

- संदर्भ.—(१) शासन निर्णय, नियोजन विभाग क्र. स्थाविका-१०९९/प्र.क्र. २२/का. १४४५, दिनांक ३० मार्च २०००.
- (२) शासन निर्णय, नियोजन विभाग क्र. स्थाविका-२००५/प्र.क्र. ८७/का. १४४५, दिनांक ३० मार्च २००५.

शासन निर्णय

आमदार स्थानिक विकास कार्यक्रमांतर्गत सार्वजनिक वाचनालयाचे बांधकाम करण्यास तसेच पुस्तके, कपाटे, रॅक्स, इत्यादी साहित्यासाठी आवश्यक निधी महाराष्ट्र सार्वजनिक ग्रंथालय नियम, १९७० अन्वये सध्या ग्रंथालयांना शिक्षण विभागाकडून देण्यात येणाऱ्या अनुदानाच्या ५० टक्के रक्कम, (कमाल मर्यादा रु. १० लक्ष) आमदाराच्या शिफारशीनुसार आमदार स्थानिक विकास कार्यक्रमामधून (विहित खरेदी पद्धतीच्या अधीन) मंजूर करण्यास वरील संदर्भाधीन शासन निर्णयान्वये शासनाने मंजुरी दिलेली आहे. या साहित्यात अशा सार्वजनिक ग्रंथालयासाठी संगणक उपलब्ध नसल्यास एक संगणक मा. आमदारांच्या शिफारशीनुसार आमदार स्थानिक विकास कार्यक्रमातून विहित खरेदी पद्धतीच्या व एकूण खर्चाच्या कमाल मर्यादेच्या अधीन राहून मंजूर करण्यास या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात येत आहे. मात्र, या संगणकाची देखभाल वा इतर अनुषंगिक दैनंदिन खर्च इत्यादी सदरहू वाचनालयास सोसाठा लागेल.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,
निं. बा. रायलापूरकर,
शासनाचे उप सचिव.

शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई
